

APSTIPRINU:

L. Grafa,

Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām
vadošās iestādes vadītāja

Datums: 12. 06. 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS ATBALSTA FONDA VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM IEVIEŠANAS NOVĒRTĒŠANAS ZIŅOJUMS

par periodu no 01.01.2019. līdz 31.12.2019.

Izstrādātājs:
Labklājības ministrijas
Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām
personām vadošā iestāde

Ziņojuma izstrādē izmantoti
SIA "Aptauju centrs" 19.12.2018.
līguma Nr. LM2018/24-1-1320/20 ietvaros
2019. gadā veiktās EAFVP atbalsta saņēmēju aptaujas rezultāti

Rīga, 2020

SATURS

SATURS	2
SAĪSINĀJUMI.....	3
I. EAFVP SNIEGTAIS ATBALSTS VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM 2019. GADĀ	4
1. Atbalstīto personu skaits, saņemtais atbalsts un finansējums.....	4
2. Atbalsta saņēmēju apmierinātības novērtējums	6
2.1. Sociāli demogrāfiskais profils un teritoriālais pārklājums	6
2.3. Atbalsta saņēmēju ēst gatavošanas ieradumi	13
2.4. Palīdzība no citām organizācijām	15
3. Atbalsta saņemšanas iespējas	16
3.1. Informācija par atbalsta iespējām.....	16
3.2. Nokļūšana līdz atbalsta saņemšanas vietai	18
3.3. Iespējamās grūtības	20
4. Atbalsta efektivitātes pašvērtējums	21
5. Pārtikas atbalsts	24
5.1. Pārtikas komplektu izmantošana	24
5.2. Zīdaļu un mazu bērnu pārtikas komplektu izmantošana.....	29
5.3. Naudas ietaupījumi un citu pārtikas produktu izmantošana	32
5.4. Maltīšu nodrošināšana	35
6. Pamata materiālā palīdzība.....	38
6.1. Higiēnas un saimniecības preču komplektu izmantošana	38
6.3. Mācību piederumu komplektu izmantošana	43
7. Papildpasākumi	46
II. EAFVP VADĪBĀ IEŠAISTĪTO INSTITŪCIJU PAVEIKTAIS 2019. GADĀ.....	52
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI.....	54
PIELIKUMI.....	60
1. pielikums.	60
Situācijas novērtējums	60
2. pielikums.	66
Partnerorganizāciju aptaujas rezultātu kopsavilkums.....	66

SAĪSINĀJUMI

CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DP	Darbības programma pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām 2014. -2020. gada plānošanas periodā
EAFVP	Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
LM	Labklājības ministrija
MK	Ministru kabinets
PO	Partnerorganizācija
RI	Revīzijas iestāde (Finanšu ministrija)
SEI	Sertifikācijas iestāde (Labklājības ministrija)
SI	Sadarbības iestāde (Sabiedrības integrācijas fonds)
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
VI	Vadošā iestāde (Labklājības ministrija)
VK	Valsts Kontrole
VKS	Vadības un kontroles sistēma

I. EAFVP SNIEGTAIS ATBALSTS VISTRŪCĪGĀKAJĀM PERSONĀM 2019. GADĀ

1. Atbalstīto personu skaits, saņemtais atbalsts un finansējums

EAFVP atbalsts 2019. gadā nodrošināts *7 359 657 euro*, t.sk. *7 076 909 euro* - pārtikas un pamata materiālā palīdzības sniegšanai.

Kopumā no EAFVP ieviešanas uzsākšanas (*2014. gada 1. janvāris*) atbalsts nodrošināts *26 366 274 euro*, t.sk. *24 871 977 euro* pārtikas un pamata materiālā palīdzības sniegšanai, jeb 55 % no DP noteiktā.

Īstenojot DP 2019. gadā atbilstoši EAFVP VI un PO aplēsēm, un SIA “Aptauju centrs” 2019. gadā veiktās EAFVP atbalsta saņēmēju aptaujas rezultātiem atbalsts sniegs *75 645 personām* (unikālās personas).

Atbilstoši EAFVP VI aplēsēm, no EAFVP atbalstu saņēmušajām personām *70 864* personas bija komplektu saņēmēji, kas ir 97,82 % no personām (*72 442* unikālas personas), kurām 2019. gadā noteikts trūcīgas vai krīzes situācijā esošas personas statuss, kā arī no 2019. gada 1. janvāra saņemta izziņa par maznodrošinātās personas statusu ar ienākumiem, kuri nepārsniedz *242 euro* kā arī *5 096* personas gatavo maltīšu saņēmēji. 2019. gadā unikālo personu skaits, kas saņemuši atbalsta komplektus, salīdzinot ar 2018. gadu (*65 657* unikālas personas) palielinājies par *5207* personām jeb 7,3 %. Atbalstu saņēmušo personu skaita palielinājums saistīts ar veiktajām izmaiņām DP atbalstāmo darbību īstenošanas nosacījumos¹ - no 2019. gada 1. janvāra maznodrošinātās ģimenes (personas) ienākumu slieksni EAFVP atbalsta saņemšanai paaugstināt līdz *242 euro* (līdz tam *188 euro*)

EAFVP atbalsts 2019. gadā:

- izdalīti *356 683* pārtikas preču komplekti un nodrošinātas *366 735* gatavās maltītes;
- izdalīti *176 546* higiēnas un saimniecības preču komplekti;
- izdalīti *9254* mācību piederumu komplekti;
- izdalīti *4400* pārtikas preču komplekti zīdaiņiem un maziem bērniem līdz divu gadu vecumam (turpmāk – maziem bērniem);
- izdalīti *3761* higiēnas komplekti maziem bērniem;
- nodrošināti *1050* papildpasākumi (piedalījās *6293* personas).

EAFVP kopējo atbalstu (no 2015. gada maija līdz 2019. gada 31. decembrim) raksturo šādi rādītāji:

- izdalīti *1 630 763* pārtikas preču komplekti un nodrošinātas *1 211 070* gatavās maltītes;
- izdalīti *371 729* higiēnas un saimniecības preču komplekti;
- izdalīti *55 333* mācību piederumu komplekti;
- izdalīti *15 065* pārtikas preču komplekti maziem bērniem;
- izdalīti *12 188* higiēnas komplekti maziem bērniem;
- īstenoti *6227* papildpasākumi, kuros piedalījušās *41 034* personas.

¹ MK 18.12.2018. noteikumi Nr. 847 „Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 727 „Darbības programmas ”Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām 2014.-2020. gada plānošanas periodā” īstenošanas noteikumi”

2019. gadā īstenoto papildpasākumu skaits salīdzinot ar 2018. gadu, ir samazinājies par 87 pasākumiem jeb 8 %, bet tajos iesaistīto personu skaits saglabājies gandrīz tajā pašā līmenī (samazinājums par 11 personām).

Papildpasākumu skaita samazināšanās ietekmējošie faktori:

- nosacījuma par komplektu izsniegšanu izmaiņas, t.i., mērķa grupas dalībnieki atbalsta komplektus var saņemt par visus atbilstošās izziņas periodu. Mērķa grupas dalībnieki izmanto šo iespēju, līdz ar to retāk apmeklē izdales vietas un PO ir mazāk iespēju informēt mērķa grupu un iesaistīt papildpasākumos;
- personu izvēle iesaistīties citu ES fondu piedāvātajās apmācībās, īpaši tas attiecas uz jauniešiem un ilgstošajiem bezdarbniekiem;
- EAFVP atbalsta saņēmēju zems motivācijas līmenis, īpaši tas attiecas uz personām ar zemu izglītības līmeni, personām ar atkarībām, bezpajumtniekiem;
- PO piedāvāto papildpasākumu tēma atbalsta saņēmējiem jau ir zināma, kas iespējami sasaistāms ar Latvijas Sarkanā Krusta veselības veicināšanas, saslimšanas un atkarību profilakses informatīvajiem pasākumiem, kam atbilstoši šīs PO aktuālajiem darbības virzieniem ir noteicoša loma visu papildpasākumu klāstā un ir noderīga pēc būtības. Savukārt papildpasākumi par budžeta plānošanu, finanšu pratību, internetbankas lietošanu vai skaitītāja rādījumu nodošanu internetā daži atbalsta saņēmēji (piemēram, pensijas vecuma personas) novērtē kā sarežģītus, nesaprotaus un neizmantojamus. Saskatāma arī sasaiste ar jautājumu par interneta pieejamību un ģimenes prasmēm rīkoties ar to.

Lielākā daļa no visiem dalībniekiem, kuri 2019. gadā piedalījās papildpasākumos, izvēlējās pasākumus dzīves prasmju pilnveidošanai, piemēram:

- konsultācijas dažados sadzīves jautājumos (mājas tīrība un dzīves vides sakopšana, higiēnas normu ievērošana ģimenē, veselība, guļošu slimnieku kopšana,), neformāli izglītojoši pasākumi praktisku sadzīves iemaņu apguvē, piemēram, pārtikas atkritumu samazināšana, apmācības izgatavot saimniecībai noderīgas lietas, izmantojot otrreizējās pārstrādes materiālus;
- internetbankas lietošanas prasmes apguve, elektrības patēriņa rādītāju nodošanas iespējas, ID karšu atjaunošana;
- praktiskas nodarbības stādu audzēšanā, mazdārziņu iekopšanā akcija "Pavasaris Tavā dārzā", mazdārziņa ierīkošana, sēklu izvēle, stādīšanas/sēšanas priekšrocības;
- radošās darbnīcas un grupu nodarbības, piemēram, rokdarbi, sveču, ziepju, telpu dekoru izgatavošana.

Ievērojama interese izrādīta par pasākumiem, kuros informē par veselības veicināšanas tēmām, piemēram, par veselīgu dzīvesveidu un slimību profilaksi (kā gripas un saaukstēšanās slimības, rota vīrus, kaulu locītavu slimības, alkoholisms, atkarības), tautas medicīnas līdzekļiem veselības uzlabošanai un imunitātes stiprināšanai, veselīgu uzturu un dzīvesveidu, pirmās palīdzības sniegšanas iemaņām, rīcību ārkārtas situācijās u.c.

Lielu atsaucību ieguvuši socializēšanas pasākumi personas sociālo lomu, vērtību, kultūras, tradīciju apgūšanai un iekļaušanai sabiedrībā, kuru īstenošana no 2019. gada 1. janvāra

uzsākta pamatojoties uz veiktajām izmaiņām DP atbalstāmo darbību īstenošanas nosacījumos². Pasākumu ietvaros dalībnieki:

- apmeklējuši koncertus, muzejus un hokeja spēles, piedalījušies ekskursijās, kinolektorijos, radošajās darbnīcās un hobiju vakaros;
- piedalījušies akcijās "No sirds - sirdij", "Pavasaris Tavā dārzā" un "Mans valasprieks", festivālā "Akordeona dienas Rīgā 2019", pasākumā "Zelta rudens - augļu laiks", pasākumā dažādu tautu nacionālās kultūras iepazīšanai, pasākumos, kas saistīti ar latviešu tradīcijām (Meteņi, Lieldienas, Līgo svētki, Miķelidiena, Ziemassvētki), Lāčplēša dienai veltītos pasākumos, u.c.

Nodrošinātas atsevišķu speciālistu profesionālas konsultācijas individuāli vai personu grupām sociālu problēmu risināšanai:

- sociālā drošība un sociālie pabalsti, dokumentu dzīvokļa īrei un iesniegumu tiesai sagatavošana, palīdzība civillietās;
- īstenoti semināri "Kļūsti par audzūgimeni", "Nedrošība un saskarsmes bailes", "Stress un depresija", "Saskarsmes māksla", "Emocionālais prāts darbībā: laulība un attiecības ģimenē", "Emocionāli labvēlīgas vides nozīme mūsu dzīvē", "Vecumposmu īpatnības", "Kas ir atkarība? Atkarība tās veidi. Atkarības rašanās cēloņi, sekas, atveseļošanās, ārstēšanās" un psihologa nodarbības "Konflikti, to risināšanas metodes";
- sniepts individuāls psihoterapeitisks atbalsts klienta problēmu risināšanā, psihologa konsultācijas.

PO organizējušas pasākumus ģimenēm ar bērniem, piemēram, nodarbības "Grūbas ikdienā! "vasaras skoliņa "Pētnieki", pasākumi par tēmu "Skolnieki vasarā - darba iespējas vasarā jauniešiem", organizētas dažādas radošās darbnīcas un sporta spēles, nodarbības vecākiem ar bērniem gatavojot ēdienu, par drošību uz ceļa, gatavošanos skolai, organizētas ekskursijas un aktīvās atpūtas pasākumi, muzeju un koncertu apmeklējumi, bērnu dienas nometnes ar radošām darbnīcām u.c.

Lielākais īstenoto papildpasākumu īpatsvars ir Latgalē, Rīgas reģionā un Kurzemē attiecīgi 24 % un 18 % no 2019. gadā īstenoto papildpasākumu skaita. Pārējos reģionos papildpasākumu skaita īpatsvars ir 10 – 17 % robežās. Lielākais papildpasākumos iesaistīto personu skaita īpatsvars ir Kurzemē - 34 % no 2019. gadā papildpasākumos iesaistītajiem, kas skaidrojams ar biedrības "Latvijas Pirmās palīdzības vienība" organizētajām akcijām "No sirds - sirdij", "Pavasaris Tavā dārzā" un "Mans valasprieks", kas norisinājās visās biedrības atbalsta komplektu izdales vietās. Pārējos reģionos papildpasākumos iesaistīto personu skaita īpatsvars pamatā atbilst papildpasākumu skaita īpatsvara reģionālajam sadalījumam.

2. Atbalsta saņēmēju apmierinātības novērtējums

2.1. Sociāli demogrāfiskais profils un teritoriālais pārklājums

Atbalsta saņēmēju, kuri 2018. vai 2019. gadā saņēma EAFVP pārtikas preču, higiēnas un saimniecības preču un mācību piererumu komplektus, kā arī gatavās maltītes zupas virtuvēs, un kuri 2018. vai 2019. gadā papildus saņēma pārtikas un higiēnas preču komplektus ģimenēm ar maziem bērniem, sociāli demogrāfiskais profils atspoguļots 1. tabulā.

² MK 18.12.2018. noteikumi Nr.847 „Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 727 „Darbības programmas "Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām 2014.-2020. gada plānošanas periodā" īstenošanas noteikumi””

EAFVP atbalsta saņēmējī iedalāmi:

- atbalsta komplektu (turpmāk – komplektu) saņēmējos, par kuriem ir salīdzinoši precīza un vispusīga informācija;
- gatavo maltīšu (turpmāk – maltīšu) saņēmējos, par kuriem informācija ir daļēja to nosacījumu dēļ, kādi tiek izvirzīti maltīšu izdalē (maltītes pieejamas visiem, kuri apmeklē to izdales vietas; maltīšu pieejamība atkarīga arī no atbalsta sniedzēju pārklājuma teritorijā un darba laikiem).

Atbalsta saņēmēju sociāli demogrāfiskais profils par maltīšu saņēmējiem reprezentē atbalsta saņēmējus tajās izdales vietās, ar kurām SI noslēgts līgums, tomēr nereprezentē tieši to maltīšu saņēmēju daļu, kuriem ir piešķirts trūcīgā statuss (no 2019. gada 1. janvāra arī maznodrošinātos ar ienākumiem līdz 242 euro) vai kas ir krīzes situācijā.

Maltīšu saņēmēju strukturālās atšķirības salīdzinot ar komplektu saņēmējiem redzamas 1. tabulā, kurā salīdzināti abu grupu sociāli demogrāfiskie profili.

Secināms, ka saglabājas vecuma un dzimuma atšķirības starp komplektu saņēmējiem un maltīšu saņēmējiem – vidējais vecums maltīšu saņēmējiem ir par 10 gadiem augstāks, turklāt sieviešu īpatsvars par 18,7 % zemāks nekā komplektu saņēmējiem. Maltītes biežāk saņem pensionāri un bezdarbnieki – viņi veido vairāk nekā četras piektaļas no visiem maltīšu saņēmējiem. Arī starp komplektu saņēmējiem šīs grupas dominē, tomēr augstāks ir dažu citu grupu īpatsvars – īpaši tas sakāms par personām ar invaliditāti (18,6 %) un tiem, kas mācās vai studē (16,2 %). Atzīmējams, ka pašnovērtējumā atbalsta saņēmējs var norādīt vairākus aspektus, piemēram, persona ar invaliditāti vienlaikus var būt strādājoša vai students, tomēr šāds izvēles pielietojums ir neliels un neietekmē kopējās tendencies.

Dzimumu proporcija starp vīriešiem un sievietēm maltīšu saņēmēju vidū ir gandrīz 2:1, savukārt komplektu saņēmēju vidū dzimumu proporcija ir līdzīgāka, tuvāka 1:1, sieviešu īpatsvaram nedaudz pārsniedzot vīriešu. Maltīšu saņēmēju vidū ir samazinājies (par 3 %) pirmskolas vecuma bērnu īpatsvars, komplektu saņēmēju vidū tas saglabājas gandrīz nemainīgs, kas skaidrojams ar papildu atbalsta iespējām ģimenēm ar zīdaiņiem un maziem bērniem līdz divu gadu vecumam.

Vērojams, ka grupas būtiski atšķiras, tomēr abām grupām kopumā raksturīgs tas, ka ievērojami plašāk nekā sabiedrībā kopumā pārstāvēti bērni un vecāki cilvēki, kamēr aktīvā nodarbinātības vecuma personu ir maz ne tikai starp komplektu saņēmējiem, bet arī starp maltīšu saņēmējiem. Tas saistāms ar ekonomiskās situācijas valstī uzlabošanos, īpaši, minimālās algas paaugstinājumu, nodarbinātības pieaugumu, t.sk. jauniešu un pirmspensijas vecuma iedzīvotāju vidū, kā arī ar ģimeni un bērniem saistīto pabalstu un ar iedzīvotāju ienākumu nodokli neapliekamā minimuma palielināšanās strādājošai personai un par tās apgādībā esošām personām.

Kopumā 2019. gadā personu skaits, kam ir tiesības saņemt EAFVP ietvaros sniegto atbalstu, vidēji mēnesī ir palielinājies, sasniedzot 6,5 % pieaugumu, trūcīgas personas statusam atbilstošu personu skaitam samazinoties par 16,8 %. Izmaiņas skaidrojamas, jo kopš 2019. gada atbalsta komplekti pieejami arī maznodrošinātām personām, kuru vidējie ienākumi nepārsniedz 242 euro, turpretī trūcīgas personas statusam atbilstošais ienākumu līmenis palicis nemainīgā 128,06 euro apmērā. Atzīmējams, ka izmaiņas nav mainījušas nodarbināto īpatsvaru komplektu saņēmēju vidū, tādējādi secināms, ka atbalstāmo personu loka paplašināšana un iespēja atbalstu saņemt arī personām ar augstāku ienākumu līmeni,

vienīgi seko faktiskajam ienākumu pieaugumam, saglabājot pamatā nemainīgu kopējo atbalsta saņēmēju profilu, kurā galvenās izmaiņas skar tikai pirms un pēc darbspējas vecuma grupas, skatīt 1. tabulā atspoguļoto 2018. un 2019. gada aptaujās pausto respondentu novērtējumu salīdzinājumu un 1. pielikuma 8. attēlu.

Izrietoši – 2019. gadā par vidēji sešiem procentpunktiem palielinājās pensionāru un personu ar invaliditāti, tātad to personu, kurām ir ierobežotas iespējas vai kuras pašas vairs nevar mainīt savu situāciju, īpatsvars. Savukārt vidēji par pieciem procentpunktiem samazinājies bērnu līdz 18 gadu vecumam īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū.

1.tabula

Atbalsta saņēmēju sociāli demogrāfiskais profils

Atbalsta saņēmēju grupas	Komplektu saņēmēji		Maltīšu saņēmēji	
	2018. g.	2019. g.	2018. g.	2019. g.
Atbalsta saņēmēju dzimums (%)				
Vīrieši	46,8	46,7	57,9	65,2
Sievietes	53,2	53,5	42,1	34,8
Atbalsta saņēmēju vecuma grupas (%)				
Līdz 9 gadiem	12,2	11,7	7,8	4,1
10-17 gadi	11,8	11,0	3,2	3,0
18-34 gadi	11,5	9,3	8,8	7,4
35-54 gadi	27,0	25,9	27,7	30,8
55 un vairāk gadu	37,5	42,1	52,5	54,7
Papildus informācija no 2019. gada				
Līdz 14 gadiem	-	19,2	-	5,4
15-34 gadi	-	12,8	-	9,0
55-64 gadi	-	19,7	-	20,8
65 un vairāk gadu	-	22,4	-	33,9
Bērnu vecuma grupas (% no bērnu kopskaita)				
Līdz 2 gadiem	12,4		18,7	
3-5 gadi	15,5		25,1	
6-8 gadi	17,7		22,8	
9-11 gadi	16,1		7,7	
12-14 gadi	18,3		9,1	
15-17 gadi	20,0		16,7	
Atbalsta saņēmēju vidējais vecums (gadi)				
	41,8	43,9	54,8	53,9
Atbalsta saņēmējus raksturojošie demogrāfiskie rādītāji (%)				
Ģimenes bez bērniem	73,3	79,6	Netiek noteikts	
Ģimenes ar vienu bērnu	10,1	8,6		
Ģimenes ar diviem bērniem	6,9	6,0		
Ģimenes ar trim bērniem	5,4	3,9		
Ģimenes ar četriem vai vairāk bērniem	4,4	1,9		
no ģimenēm ar bērniem – viena vecāka ģimene	1,8	1,8		
Vidējais bērnu skaits ģimenē	0,62	0,41		
Atbalsta saņēmēji pēc to nodarbošanās (%) un to sociālās piedeības (%)*				
Strādā algotu darbu	7,5	6,0	1,9	3,2
Piestrādā gadījuma darbos	3,7	4,4	6,9	2,8

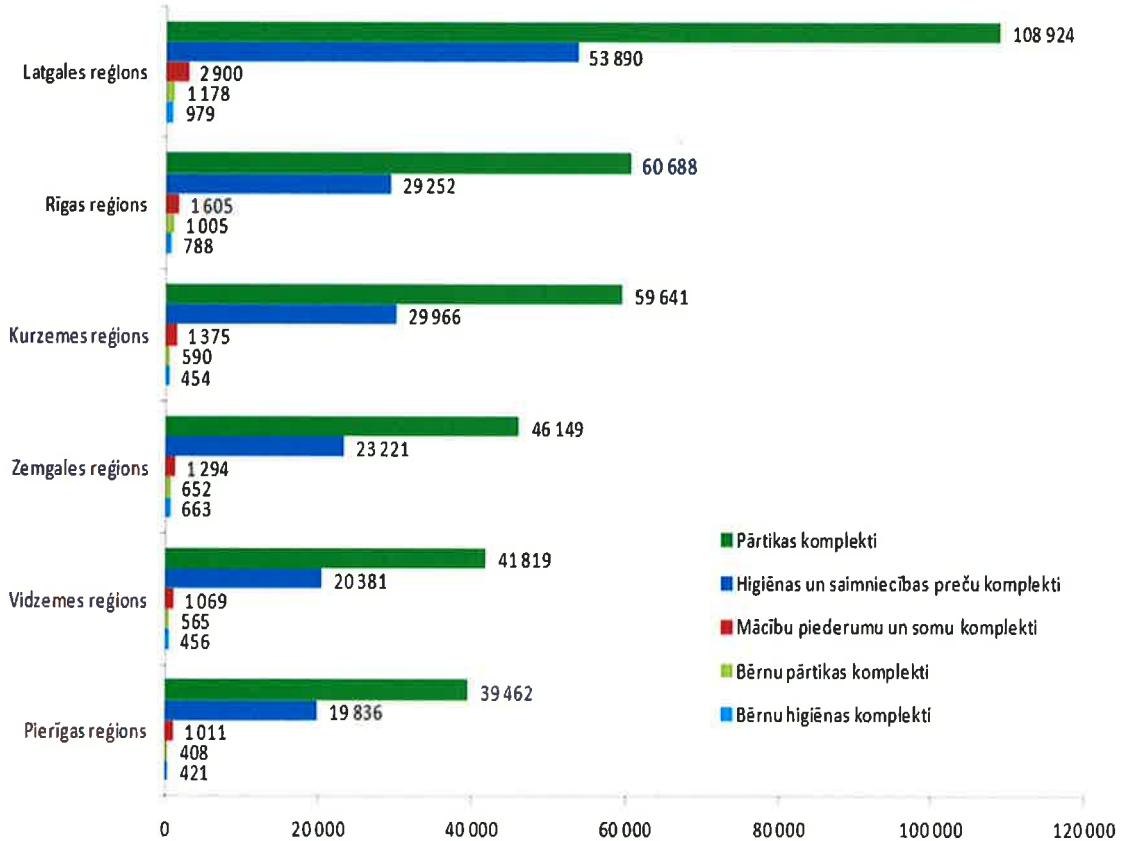
Atbalsta saņēmēju grupas	Komplektu saņēmēji		Maltišu saņēmēji	
	2018. g.	2019. g.	2018. g.	2019. g.
Bērna kopšanas atvalinājumā	2,1	2,4	0,4	0,4
Mājsaimnieki (-ces)	1,9	1,5	2,0	1,9
Bezdarbnieki (-ces)	28,1	24,9	38,5	36,8
Saņem pensiju (jebkuru)	31,0	38,7	38,9	48,3
Mācās, studē	17,4	16,2	5,1	4,2
Pirmskolas vecuma bērni	8,3	8,1	6,3	3,3
No visiem				
- personas ar invaliditāti	16,4	18,6	16,6	19,2
- citas ES valsts pārstāvji	0,7	2,1	1,8	7,6
- romu tautības pārstāvji	3,4	3,4	3,9	1,2
- personas bez noteiktas dzīvesvietas	0,2	-	6,2	4,1

* - respondenti varēja izvēlēties vairākas atbildes

Avots: SIA "Aptauju centrs" apkopotā informācija, 2018. un 2019. gadā

1.attēlā atspoguļota informācija par komplektu izdali reģionālā griezumā, kas balstīta uz saņemtajām atbalsta sniedzēju ceturkšņa atskaitēm par faktisko komplektu izdali 2019. gadā.

1. att. 2019. gadā izdalīto atbalsta komplektu sadalījums pa statistiskajiem reģioniem

Avots: SI apkopotā informācija, 2019

Saskaņā ar 2019. gadā apkopotajiem datiem, Latgales reģionā izdalīti 30,5 % pārtikas, 30,5 % higiēnas un saimniecības preču un 31,3 % mācību piederumu komplektu, Rīgā 17 % pārtikas, 16,6 % higiēnas un saimniecības preču un 17,3 % mācību piederumu komplektu, Pierīgas reģionā 11,1 % pārtikas, 11,2 % higiēnas un saimniecības preču un 10,9 % mācību

piederumu komplektu, bet pārējos statistiskajos reģionos atbalsta īpatsvars ir savstarpēji ļoti līdzīgs 12,0 - 16,0 % robežās. Šī tendence sakrīt ar 2018. gadā konstatēto.

Arī komplektu maziem bēniem izdalei saglabājas līdzīgas tendencies - Latgales reģionā izdalīti 26 - 26,8 % komplektu, pārējos reģionos komplektu izdales īpatsvars 11,0 - 17,0 % robežās. Novērojams, ka Rīgas reģionā izdalīto maziem bēniem paredzēto komplektu īpatsvars ir salīdzinoši augstāks (21,0 - 22,8 %) nekā citos reģionos un tuvinās Latgales rādītājam, kas skaidrojams ar reģionu atšķirīgo demogrāfisko struktūru un dzimstību.

Atbalsta sadalījums atbilst trūcīgo un maznodrošināto iedzīvotāju ar ienākumiem līdz 242 euro statusu apliecinošo izziņu saņēmēju īpatsvaram reģionos. Latgales reģionā 2019. gadā dzīvoja apmēram 29 %, Pierīgas statistiskajā reģionā, Zemgalē un Vidzemē katrā 12 %, savukārt Rīgā un Kurzemes reģionā katrā 17 % no visiem statusu ieguvušajiem iedzīvotājiem.

Reģionāli netiek uzskaitīta maltīšu saņemšana, jo tā vairāk saistīta ar šāda atbalsta pieejamību. Lai izsniegtu maltītes, nepieciešama noteikta atbalsta saņēmēju koncentrācija (lielākas apdzīvotas vietas), kā arī PO, kas gatavas izsniegt gatavās maltītes. Ietekme arī ir pašvaldību, nevalstisko vai reliģisko organizāciju piedāvātajiem zupas virtuves vai citiem ēdināšanas pakalpojumiem ārpus EAFVP atbalsta ietvariem.

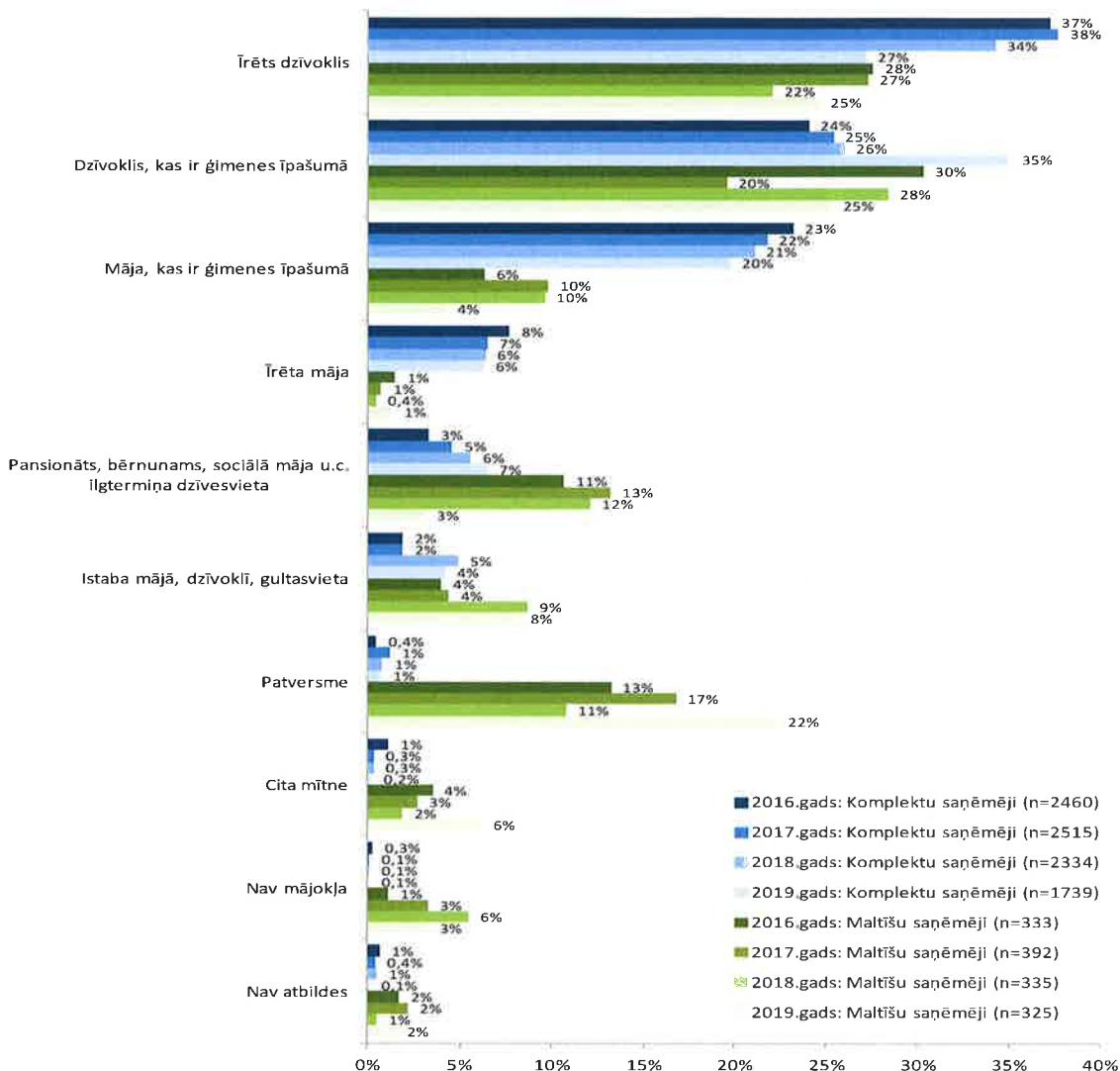
2.2. Atbalsta saņēmēju mājokļa raksturojums

Atbalsta saņēmēju mājoklis būtiski atšķiras, ja pretnostata komplektu un maltīšu saņēmējus. Turklāt, kā redzams 2. attēlā, lielākoties atšķirības 2019. gadā saglabājas, salīdzinot ar situāciju iepriekšējos gados.

Komplektu saņēmēji gan 2019., gan 2016., 2017. un 2018. gadā biežāk dzīvo īrētā vai ģimenes īpašumā esošā dzīvoklī, respektīvi, viņiem ir iespēja samaksāt īri vai arī pašvaldība sniedz dzīvokļa pabalstu, kamēr maltīšu saņēmēji kaut arī dzīvo dzīvoklī vai mājā, kas ir ģimenes īpašumā (iespējams, mitinās pie radiniekim), tomēr ievērojami biežāk ir patversmu, sociālo dzīvokļu iemītnieki, uzrāda, ka dzīvo citā mītnē (dārza mājiņa, saimniecības ēka u.c. pielāgots mājoklis) vai ir bez mājokļa.

Tomēr vērojams, ka līdz ar maznodrošināto personu iekļaušanu komplektu saņēmēju lokā, starp komplektu saņēmējiem pieaudzis tādu cilvēku īpatsvars, kas dzīvo savā dzīvoklī (2019. gadā – 35 % no visiem komplektu saņēmējiem, 2018. gadā – 26 %) – iepriekš komplektu saņēmēju vidū biežāk bija tādu, kas dzīvokli īrēja (2019. gadā – 27 % no visiem komplektu saņēmējiem, 2018. gadā – 34 %).

2.att. Atbalsta saņēmēju dzīvesvietas

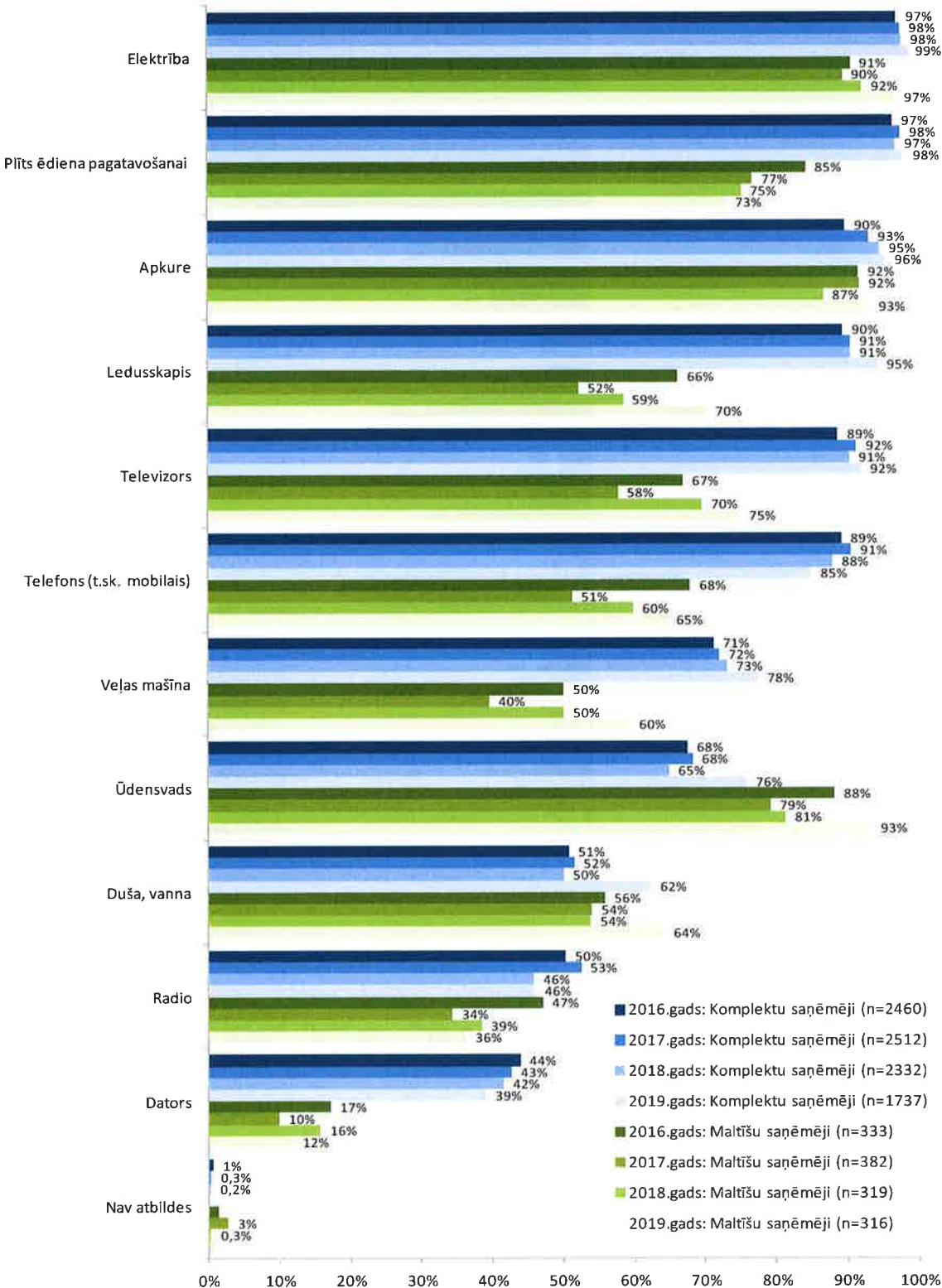
Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Komplektu saņēmējiem pamatā ir raksturīgi nedaudz labāki dzīves apstākļi (sk. 3. attēlu), tomēr to nevar apgalvot viennozīmīgi, jo maltīšu saņēmēji biežāk dzīvo pilsētās – tādējādi viņiem ievērojami biežāk ir pieejams ūdensvads. To nosaka ne tik daudz nabadzības izplatības rādītāji, cik maltīšu pieejamība vietās, kur ir vairāk personu, kurām tās būtu nepieciešamas.

Mājokļa tipam arī ir ietekme uz tā labiekārtojumu, piemēram, palielinoties maltīšu saņēmēju skaitam, kuri kā savu dzīvesvietu nosauc patversmi, krīzes centru, pansionātu vai citas līdzīgas uzturēšanās vietas, to iemītniekiem pašiem parasti nav pieejama plīts ēdienu pagatavošanai, līdz ar to šādu labierīcību pieejamībā varam novērot kritumu (katru gadu par diviem procentpunktiem). Virkne citu labierīcību pieejamība maltīšu saņēmējiem augusi, ko arī pa daļai var saistīt ar lielāku institūcijās dzīvojošo īpatsvaru, jo tādas lietas kā elektrība, televizors, ūdensvads, duša vai vanna, varbūt arī ledusskapis šādās institūcijās var būt pieejamāks nekā trūcīgi iekārtotos mājokļos.

Elektrība un plīts ir gandrīz katram komplektu saņēmējam (pretējā gadījumā kļūst apgrūtināta pārtikas komplektu saturu izmantošana), tomēr tas šai grupai bija raksturīgs arī iepriekš.

3. att. Mājokļu labiekārtojums

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Komplektu saņēmēju norādītie dzīves apstākļi šobrīd ir labāki nekā iepriekš, kas galvenokārt skaidrojams ar mērķgrupas paplašināšanu, iekļaujot tajā nedaudz vairāk pārtikušas personas, kurām īpašumā ir sava mājoklis – līdz ar to šobrīd komplektu saņēmējiem biežāk ir pieejams ledusskapis, ūdensvads, veļas mašīna, duša vai vanna. Savukārt tā kā komplektu saņēmēju

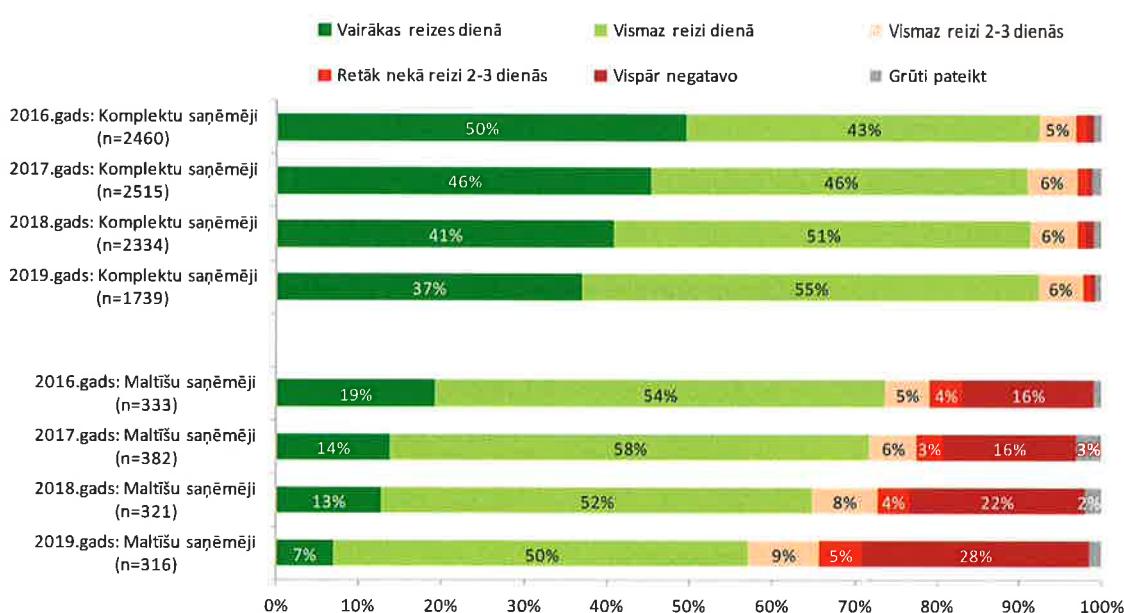
vidū ir vairāk gados vecu cilvēku, retāk norādīts uz to, ka ir pieejams dators, mazliet retāk arī telefons.

2.3. Atbalsta saņēmēju ēst gatavošanas ieradumi

Komplektu saņēmēji siltu ēdienu gatavo salīdzinoši bieži, lai arī četru gadu gaitā novērojams kritums attiecībā uz atbildi „vairākas reizes dienā”, attiecīgi pieaugot to komplektu saņēmēju īpatsvaram, kas gatavo „vismaz reizi dienā” (sk. 4.attēlu). Pēdējos divos gados konstatēto tendenci var skaidrot ar gados veco un atsevišķi dzīvojošo respondentu īpatsvara pieaugumu, kuriem raksturīgi tas, ka viņi negatavo vairākas reizes dienā (ja starp visiem komplektu saņēmējiem vairākas reizes dienā gatavo 37 %, tad starp cilvēkiem, kas dzīvo vieni – 21 %, savukārt starp 55 gadus veciem vai vecākiem komplektu saņēmējiem – 23 %).

Maltīšu saņēmēju vidū arvien biežāk ir tādu, kas negatavo vispār (2019. gadā – 28 %, 2018. gadā – 22 % no visiem maltīšu saņēmējiem). Šīs grupas īpatsvara pieaugums ir skaidrojams lielākoties ar lielāku dažādās institūcijās dzīvojošo respondentu īpatsvaru.

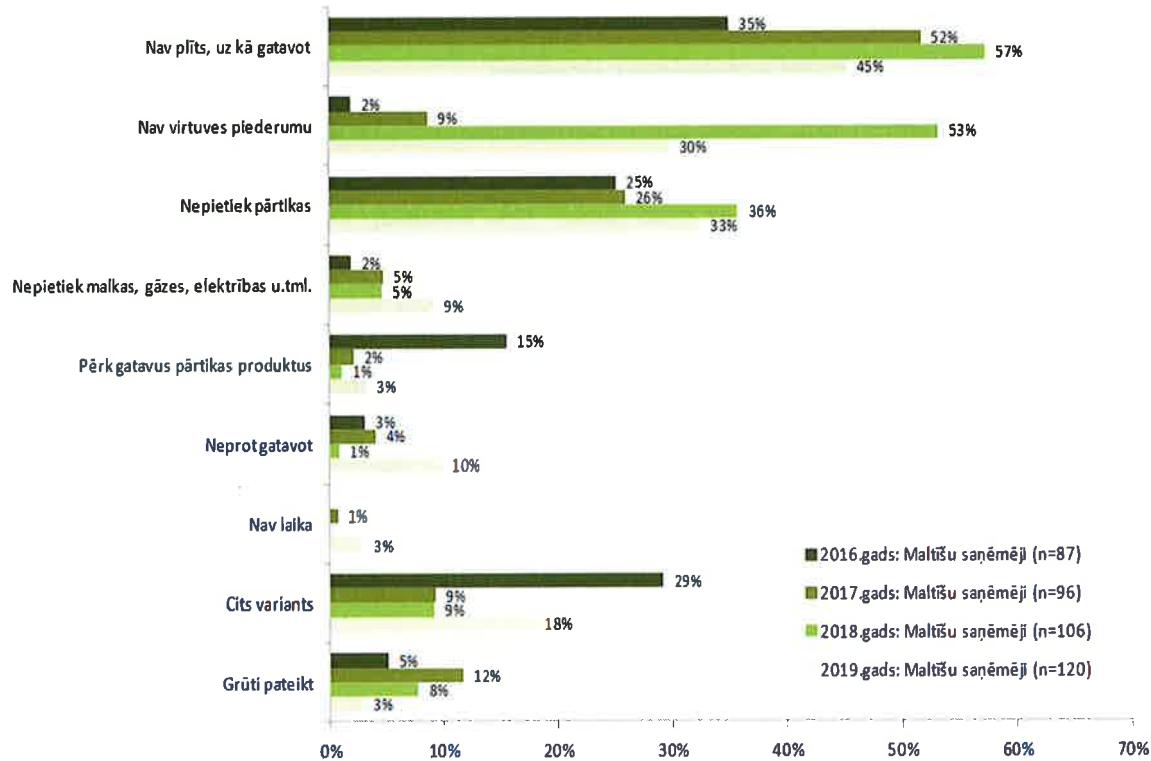
4. att. Cik bieži atbalsta saņēmēja ģimene gatavo siltu ēdienu?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

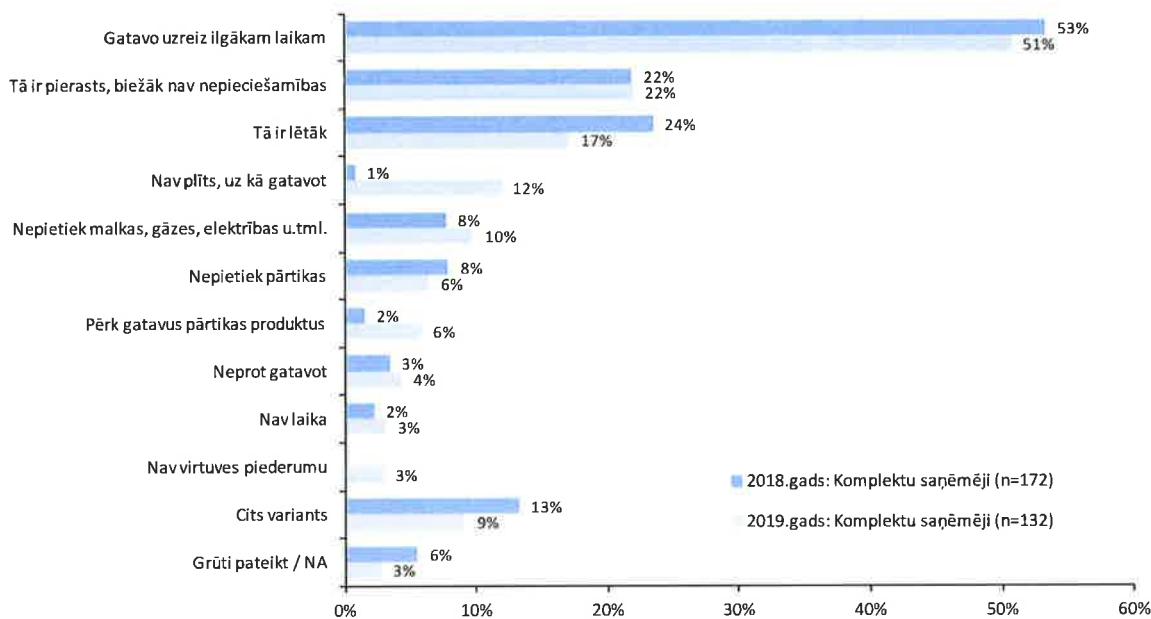
Novērojamās atšķirības ir logiskas, jo izriet no kritērija, pēc kāda grupas sadalītas – pēc pārtikas komplektiem dodas tie, kas produktus var izmantot maltīšu pagatavošanai, bet pēc gatavajām maltītēm tie, kas tā vai cita iemesla dēļ negatavo vai gatavo ievērojami retāk (sk. 5.1. un 5.2. att.).

5.1. att. Kāpēc ģimene gatavo tik reti vai vispār negatavo?

Avots: respondenti - maltišu saņēmēji un viņu ģimenes locekļi, kas gatavo silto ēdienu retāk, nekā reizi dienā

5.2. att. Kāpēc ģimene gatavo tik reti vai vispār negatavo?

Avots: respondenti-komplektu saņēmēji un viņu ģimenes locekļi, kas gatavo silto ēdienu retāk, nekā reizi dienā

Analizējot iemeslus, kāpēc maltišu saņēmēji gatavo reti vai negatavo vispār, tad bez jau iepriekš atzīmētās plīts trūkuma mājoklī, viena no nozīmīgākām atbildēm par biežākas negatavošanas iemesliem saistītas ar pārtikas trūkumu – uz to 2019. gadā norāda 33 % no

maltīšu saņēmējiem, šī tendence iezīmējās arī 2018. gadā, kad uz šo iemeslu norādīja 36 % no maltīšu saņēmējiem.

Maltīšu saņēmēji pie "citām" atbildēm norāda veselības problēmas, kā arī iespējamu iesaisti gadījuma darbos ar ēdināšanas iespēju, piemēram, "esmu redzes invalīds, neredzu", "ēdu tur, kur strādāju".

Nozīmīgākā komplektu saņēmēju atbilde ir „gatavoju uzreiz ilgākam laikam" – tā ir salīdzinoši izplatīta tendence īpaši atsevišķi dzīvojošo komplektu saņēmēju vidū – piemēram, vārīt zupu, kas tiks patērēta tuvākajās 2-3 dienās. Saturiski tuva ir atbilde "tā ir pierasts, biežāk nav nepieciešamības". Ekonomiski motivētās atbildes "tā ir lētāk u.tml." parādās jau retāk. Uz šādu aspektu 2019. gadā norādīja 17 %, savukārt 2018. gadā katrs ceturtais komplektu saņēmējs.

Tipiskākās "citas" komplektu saņēmēju atbildes, kāpēc viņi negatavo vai gatavo reti, ir saistītas ar gatavās maltītes saņemšanu, piemēram, "saņemu zupu vai ko citu zupas virtuvē un tad uzsildu", "baro uz vietas sociālajā mājā", "ēdu ar brāļa ģimeni" vai veselības problēmām, piemēram, "tā ar ratiņkrēslu ērtāk".

2.4. Palīdzība no citām organizācijām

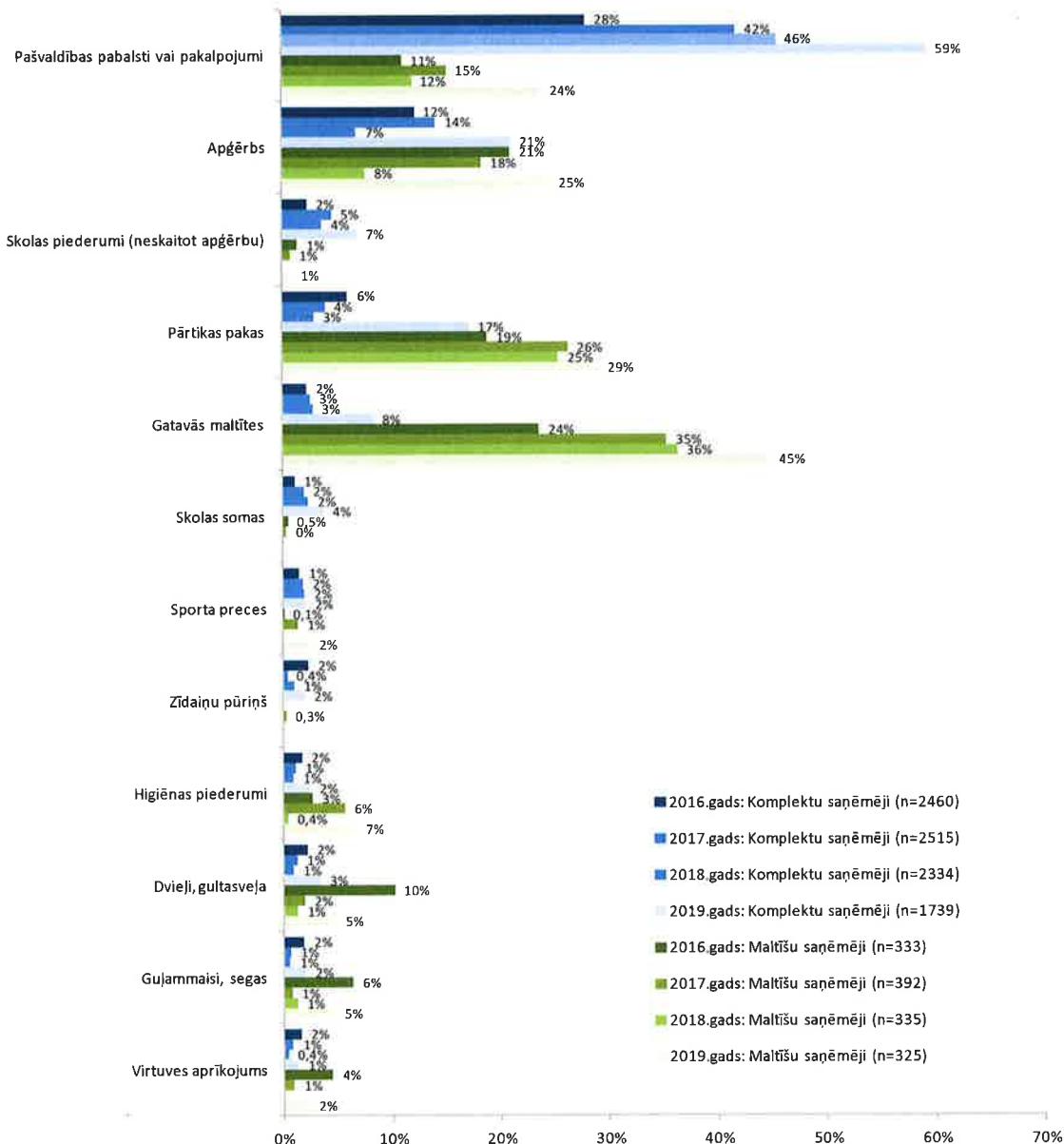
Atbalsta saņēmēji vēršas arī pie citām organizācijām, lai saņemtu palīdzību. Komplektu saņēmēju vidū kā šādas organizācijas pārliecinoši dominē pašvaldību sociālie dienesti, turklāt vērojama tendence, ka uz saņemtajiem pabalstiem vai pakalpojumiem norādīts salīdzinoši biežāk - 2019. gadā komplektu saņēmēji to atzīmējuši 59 % gadījumos, 2018. gadā 46 %, 2017. gadā 42 %, 2016. gadā 28 % (sk. 6. attēlu).

Maltīšu saņēmēju vidū saņemtā atbalsta spektrs ir plašāks, bet kopš 2017. gada nevar runāt tik daudz par atbalsta veidu pieaugumu, cik par apjoma pieaugumu tādās kategorijās kā gatavās maltītes, pārtikas un higiēnas/saimniecības preču komplekti.

Maltīšu saņēmēji bieži norāda, ka maltītes saņēmuši arī citur. 2019. gadā tas minēts 45 % gadījumu. 29 % norāda, ka saņēmuši pārtikas komplektus. Kaut arī daļā gadījumu visticamāk runa ir par EAFVP sniegtu atbalstu, iespējami, respondenti palīdzību no citām organizācijām – vismaz maltīšu saņemšanas gadījumā sasaista ar institūciju, kas sniedz atbalstu. Piemēram, EAFVP atbalsts pašvaldības sociālajā dienestā, un maltīte, kas nodrošināta reliģiskajā organizācijā, tiek uztverta kā palīdzība no atšķirīgām organizācijām, nezinot, ka atbalsta finansējums ir no viena avota.

Vērojama kopējā tendence, ka atbalsta saņēmēji 2019. gadā biežāk atzīmē, ka palīdzībā no citām organizācijām saņēmuši apgērbu. Šādu palīdzības veidu 2019. gadā atzīmējuši 21 % komplektu saņēmēju un 24 % maltīšu saņēmēju, salīdzinoši 2018. gadā – 7 % un 8 %. Tas skaidrojams ar bieži vienviet PO - nevalstiskajā vai reliģiskajā organizācijā ir iespēja saņemt EAFVP atbalsta komplektu vai gatavo maltīti un organizācijas pašas sarūpēto vai iedzīvotāju saziedoto apgērbu un citas sadzīvē noderīgas lietas (segas, gultasveļu, virtuves piederumus).

6. att. Kāda veida palīdzību ģimene saņem no citām organizācijām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

3. Atbalsta saņemšanas iespējas

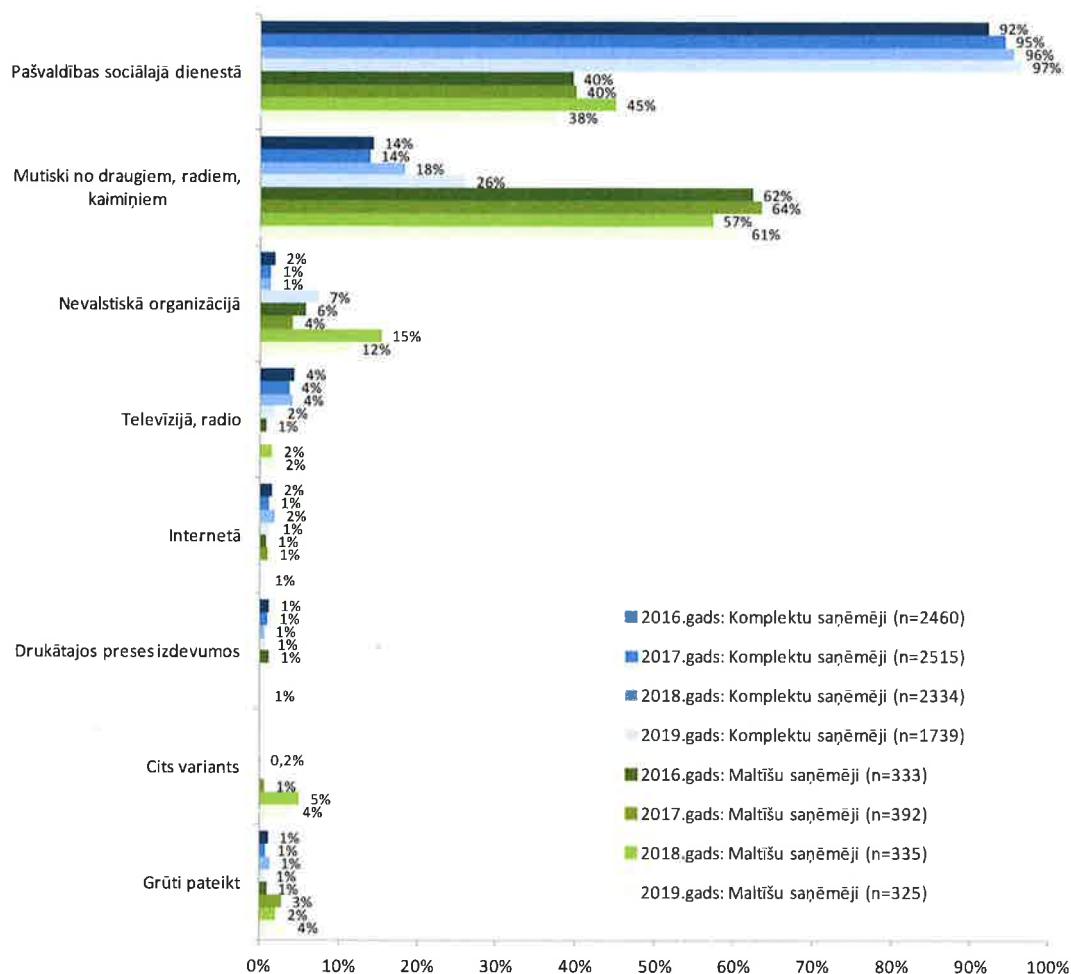
3.1. Informācija par atbalsta iespējām

Pārliecinoši izplatītākais kanāls informācijas nodošanai par atbalsta iespējām ir caur pašvaldību sociālajiem dienestiem – uz to norāda 97 % komplektu saņēmēju, kā arī 38 % maltīšu saņēmēju (sk. 7. attēlu). Turklat šo kanālu respondenti ar katru gadu norāda arvien biežāk. Tas var būt saistīts arī ar pašvaldības palīdzības kā tādas biežāku izmantošanu (sk. 6. attēlu), kuras saņemšanas gaitā var būt pieejama arī informācija par EAFVP sniegto atbalstu, kā arī izmaiņām mērķgrupas sociāli demogrāfiskajā struktūrā.

Tendence tiešā veidā izriet no nosacījumiem, kas izvirzīti komplektu saņēmējiem – pašvaldības sociālie dienesti izsniedz izziņas par trūcīgā statusu vai krīzes situāciju, kā arī 2018. un 2019. gadā par maznodrošinātā statusu, personai vienlaikus nodrošinot arī

informāciju par atbalsta iespējām. Turklat jāņem vērā, ka daļā pašvaldību tieši sociālie dienesti nodrošina atbalsta komplektu izdali.

7. att. Kur uzzināja par atbalsta saņemšanas iespējām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņems atbalsts

Maltišu saņēmēji informāciju par atbalsta saņemšanas iespējām biežāk (61 % gadījumos) uzzināja, izmantojot neformālus kanālus – draugus, radiniekus kaimiņus, tikai 38 % gadījumos informāciju sniedza pašvaldību sociālais dienests.

Pēdējos divos gados ievērojami biežāk, t.i. 12 % -15 % gadījumos (turklāt visai dažādu sadarbības partneru klientu vidū) sniegta atbildē, ka informācija saņemta nevalstiskajā vai reliģiskajā organizācijā.

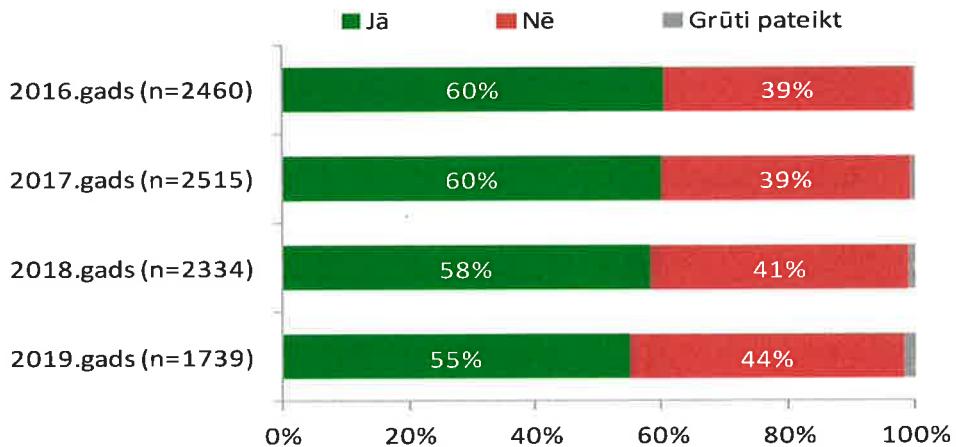
Maltišu saņēmēju vidū 2019., tāpat kā 2018. gadā augsts arī „citū” atbilžu īpatsvars, starp kurām dominē norādes, ka informācija saņemta citā institūcijā, piemēram, Valsts nodarbinātības aģentūrā, patversmē, atbalsta vai krīzes centrā u.c.

Internetu kā informācijas iegūšanas vieta norāda tikai atsevišķos (1 %) gadījumos, lai arī, kā redzams 8. attēlā, gandrīz konstanti katru gadu aptuveni vairāk nekā puse komplektu saņēmēju atzīst, ka ģimenē ir vismaz kāds, kam tas ir pieejams un kas ar to prot rīkoties.

Tiesa, pēdējos divos gados pozitīvo atbilžu īpatsvars nedaudz sarucis, ko arī, iespējams, var saistīt ar atsevišķi dzīvojošo un gados vecāko cilvēku īpatsvara pieaugumu pabalstu saņēmēju vidū.

Ņemot vērā to personu augsto īpatsvaru, kas norāda uz pašvaldību sociālajiem dienestiem kā informācijas avotu, diez vai plaši nepieciešams nodrošināt vēl papildus informēšanu par palīdzības saņemšanas iespējām. Šī informācijas avota izmantošana līdz ar palīdzības pieejamības nodrošināšanu arī maznodrošinātām personām tikai pieaugusi – tātad skaidrs, ka potenciālie klienti par savām tiesībām tiek informēti.

8. att. Vai kādam no ģimenes ir pieejams internets un prasme ar to rīkoties?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemti, atbalsta komplekti

Ja informācijas nav sasniegusi kādu personu, kurai tā nepieciešama, tad tie visdrīzāk ir cilvēki, kas lielākā mērā ietilpst maltīšu saņēmēju grupā vai arī ieguvuši trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusu pirmoreiz. Arī šādā gadījumā internets kā informācijas avots tik un tā nebūs optimāls, jo paredz mērķtiecīgu informācijas meklēšanu, kamēr konkrētajās situācijās nepieciešams, kāds, kurš aktīvi informē.

3.2. Nokļūšana līdz atbalsta saņemšanas vietai

Atbalsta komplektu saņemšanas vietu atzīstamu pieejamību raksturo attālums līdz tā saņemšanas vietai (sk. 9. attēlu), proti, vidēji atbalsta saņēmējiem nākas mērot 3,5 kilometru, kas šādu tendenci saglabā jau trešo gadu.

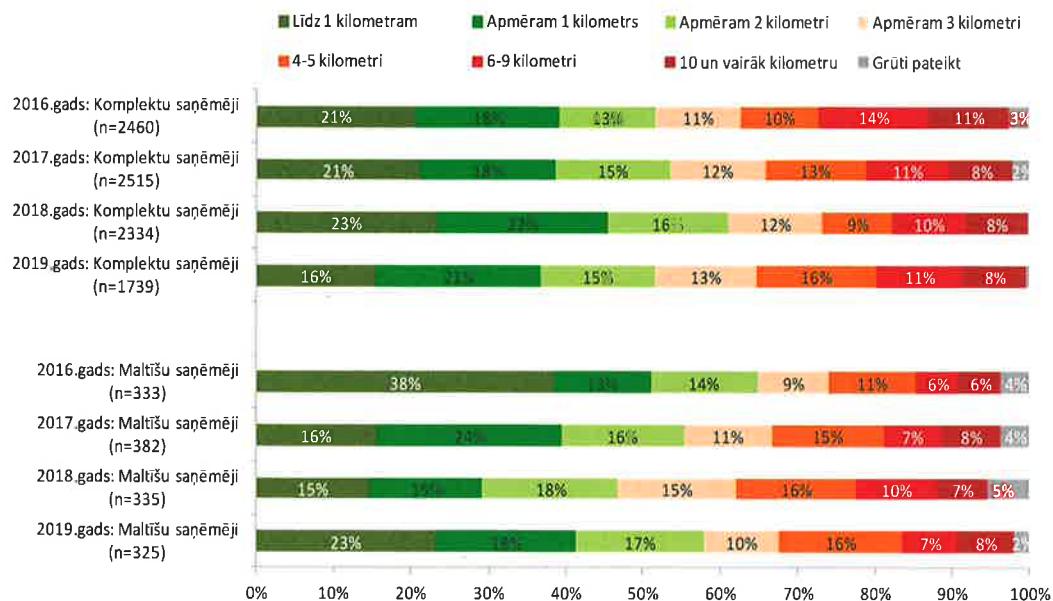
Nosauktie attālumi praksē ir ļoti dažādi – 16 % gadījumu attālums ir mazāks par kilometru, 21 % gadījumu – ap kilometru, tomēr ir arī otra galējība – 19 % dzīvo tālāk par 5 kilometriem no komplektu izdales vietām.

Konstatējams, ka 2019. gadā tāpat kā iepriekšējos gados vismazākos attālumus min komplektu saņēmēji - nelielo pilsētu iedzīvotāji un pagastu centros dzīvojošie, kas kopumā ir logiski, jo gan dzīvesvieta, gan izdales punkts atrodas pilsētas vai pagasta centra robežās. Taču tāpat raksturīgi, ka lauku iedzīvotāji kopumā min mazākus attālumus, salīdzinot ar Rīgas un citu lielāko republikas pilsētu iedzīvotājiem.

Uz lielāku veicamo attālumu šogad izteikti biežāk norāda vīrieši, kas var būt saistīts ar komplekta svaru – īpaši, ja vienā reizē tiek saņemti vairāki komplekti.

Maltīšu saņēmēju nosauktais vidējais attālums pēdējo trīs gadu laikā arī ir visai stabils – 3,2 līdz 3,4 kilometri. Tomēr 2019. gadā konstatējama lielāka izkliede nosauktajos attālumos.

9. att. Attālums līdz atbalsta saņemšanas vietai

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

Komplektu un maltīšu saņēmēji tādējādi kopumā nosaukuši visai līdzīgus attālumus, tomēr tā visdrīzāk ir sagadīšanās – komplektu izdales vietas pieejamas visā Latvijā, kamēr maltīšu izdales vietas – atsevišķās apdzīvotās vietās, turklāt absolūtajā vairumā gadījumu tās ir pilsētas.

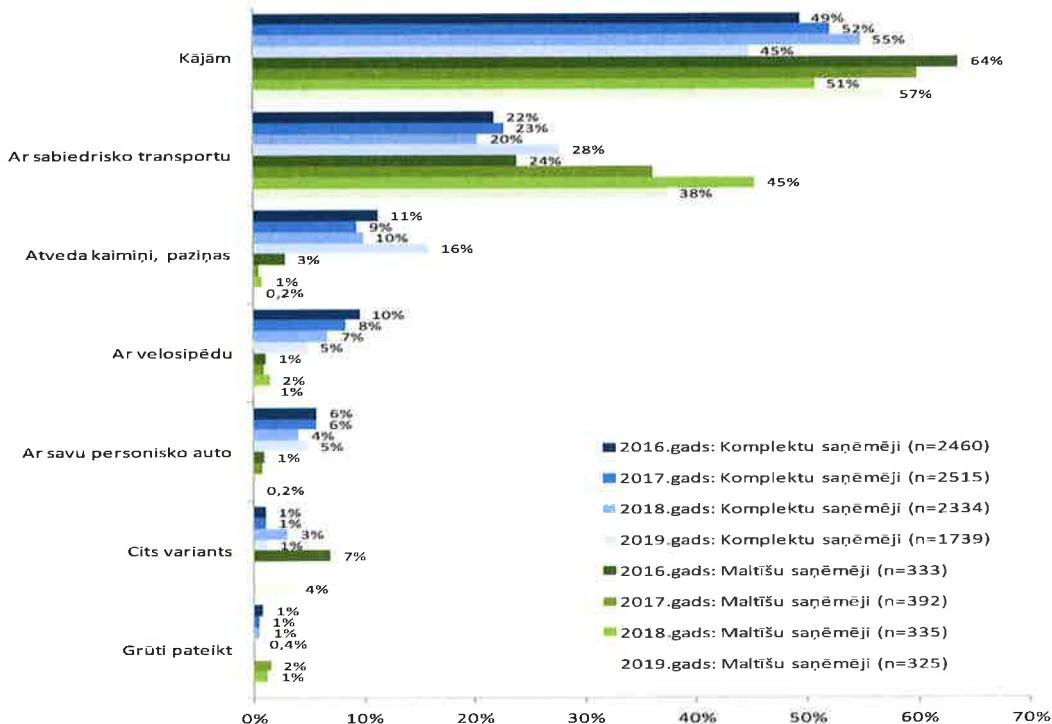
Tie, kas saņēmuši maltītes, biežāk līdz to izdales vietai nokļuvuši ar sabiedrisko transportu, kamēr komplektu saņēmējus kāds atvedis, viņi atbraukuši ar velosipēdu vai savu auto (sk. 10. attēlu). Šīs atšķirības no vienas pusēs raksturo vidi, kurā pārvietošanās notiek (maltīšu saņēmējiem tā biežāk ir urbāna vide ar regulāru sabiedrisko transportu), no otras – personu labklājības līmeni (komplektu saņēmējiem biežāk ir pieejami transporta līdzekļi).

2019. gadā līdzīgi kā 2018. gadā līdz komplektu un maltīšu izdales vietām to apmeklētāji visbiežāk dolas kājām vai ar sabiedrisko transportu, pie kam maltīšu saņēmēji ievērojamī biežāk līdz maltīšu izdales vietām nokļūst ar sabiedrisko transportu, kas skaidrojams ar tā pieejamību maltīšu izdales vietu tuvumā, kā arī ar gados vecāku maltīšu saņēmēju īpatsvara pieaugumu.

Savukārt komplektu saņēmēju nosaukto atbilžu loks ir diversificētāks, kas saistāms gan ar plašākām izvēles iespējām (savs auto, velosipēds, kas lielai daļai maltīšu saņēmēju nebūs pieejams), gan uz mazāk urbānu vidi, kur jāpārvar lielāki attālumi.

Secināms, ka kopumā palīdzības saņēmēji ļoti reti norāda uz to, ka viņiem grūtības sagādātu nokļūšana līdz palīdzības saņemšanas vietai (sk. 10.attēlu). Protams, nedrīkst šajā kontekstā ignorēt arī faktu, ka atbildes saņemtas no cilvēkiem atbalsta izdales vietās – respektīvi, no tiem, kas spējuši tur nokļūt.

10. att. Kā nokļuva līdz atbalsta saņemšanas vietai?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

3.3. Iespējamās grūtības

Absolūtais vairums atbalsta saņēmēju uz jautājumu par to, vai saskārušie ar kādām grūtībām atbalsta saņemšanas procesā, nepārprotami atbild ar “nē” – tā sacījuši 94 % komplektu saņēmēju un 96 % maltīšu saņēmēju, salīdzinājumā 2018. gadā šādi atbildēja attiecīgi 87 % un 96 %.

Atšķirības starp abām respondentu grupām saistāmas ar to, ka komplektu saņemšanai ir nepieciešama pašvaldības sociālā dienesta izsniegta izziņa, kamēr maltīšu saņemšanai nav. Tiem, kas uz grūtībām norādīja, tika lūgts precizēt, kādas tās bijušas – rezultāti atspoguļoti 11. attēlā.

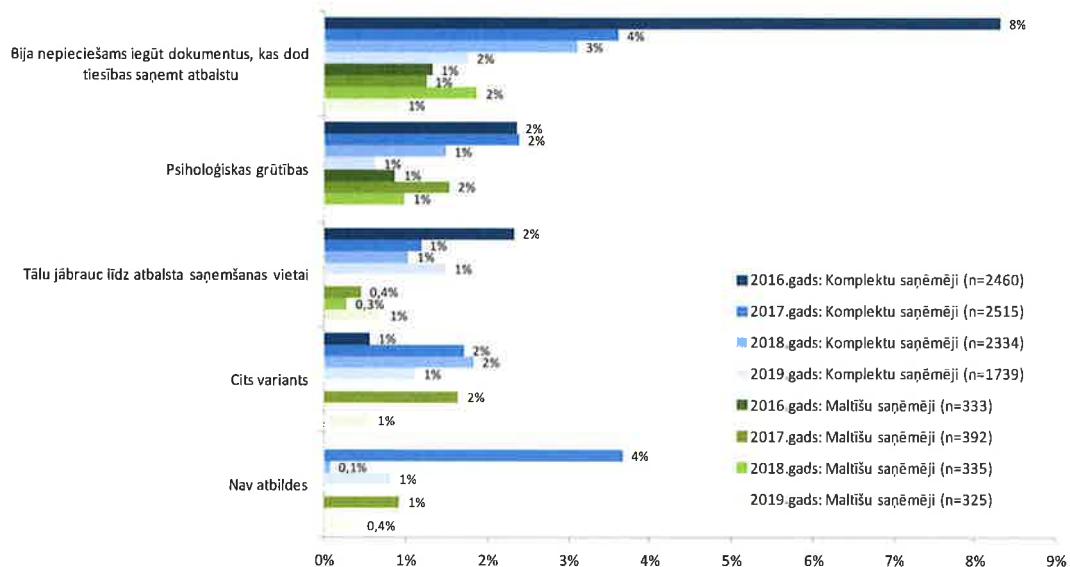
Atsevišķi komplektu saņēmēji, kas minējuši grūtības, ar kurām tie saskārušies, norādīja uz izziņas nepieciešamību. Jāatzīmē, ka EAFVP atbalsta saņemšanai nav nepieciešama atsevišķa izziņa un šis viedoklis raksturo vispārējo procedūru izziņas par trūcīgas/maznodrošinātas personas statusa saņemšanai.

Iezīmējas objektīva tendence - to personu īpatsvara mazināšanās komplektu saņēmēju vidū, kas norādījuši uz dokumentu saņemšanu kā problēmu – visticamāk šī problēma kļuvusi mazāk aktuāla, jo izveidojusies skaidrāka procedūra, kas ir saprotamāka visām iesaistītajām pusēm, neskatoties uz to, ka parādījusies jauna atbalsta saņēmēju grupa – maznodrošinātie ar no 188 euro uz 242 euro palielinātu ienākumu slieksni

Komplektu saņēmēju pašu nosaukto “cita varianta” problēmu vidū tipiskākās bija divas – ar fiziskām grūtībām saistītās (piemēram, “smagi nest”, “uzreiz jāņem četras pakas”) un ar birokrātiskajām procedūrām saistītās (piemēram, “ilgi jāgaida uz statusa piešķiršanu”, “jāmaksā bankā par izziņu”, “bija par 0,9 euro vairāk, nesaņēmu trūcīgā statusu, nezināju, ka maznodrošinātiem arī ir atbalsts”).

Maltīšu saņēmēji 2019. gadā nekādas anketā neminētas grūtības, kas saistītos ar atbalsta saņemšanu nenosauca.

11. att. Ar kādām grūtībām saskārās atbalsta saņemšanā?

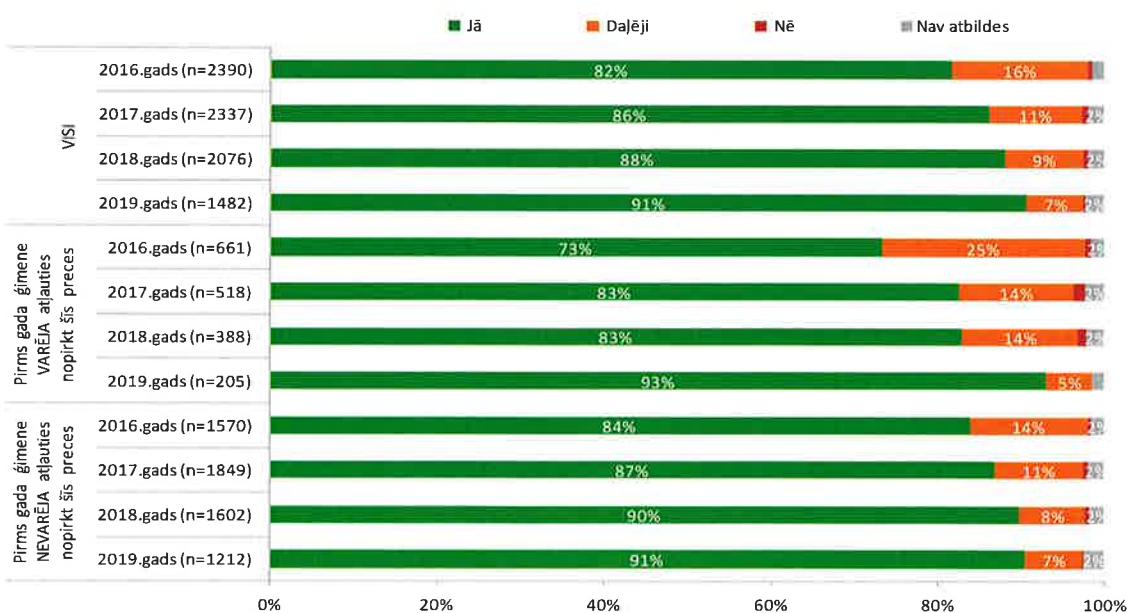

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemts atbalsts

4. Atbalsta efektivitātes pašvērtējums

Komplektu saņēmējiem tika vaicāts pašvērtējums atbalsta komplekta ietekmei uz viņu ģimenes situāciju – respektīvi, vai komplektu saņemšana situāciju ir ietekmējusi.

12. att. Vai atbalsta komplektu saņemšana ietekmēja ģimenes situāciju?

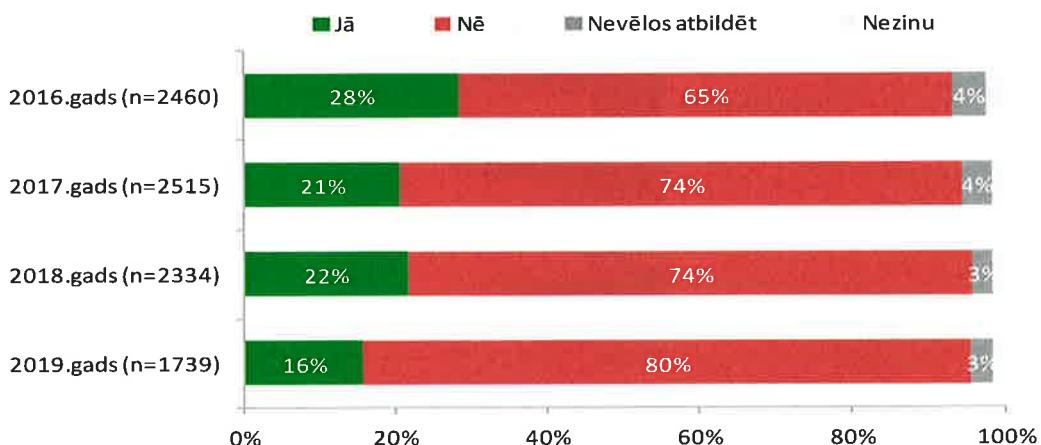

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemti atbalsta komplekti

Kā redzam 12. attēlā, absolūtais vairums komplektu saņēmēju (jeb 91 %) atbildējuši, ka tas situāciju ir ietekmējis, turklāt šim rādītajam ir tendence pieaugt, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem.

Visciešākā saikne atbildēm uz šo jautājumu tika konstatēta ar atbildēm uz jautājumu, kas atsevišķi atspoguļots 13. attēlā - vai pirms gada ģimene varēja atļauties nopirkt tās preces/produktus, ko nupat saņēma.

13.att. Vai pirms gada ģimene varēja atļauties nopirkt tās preces/produktus, ko nupat saņēma?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, par kuriem saņemti atbalsta komplekti

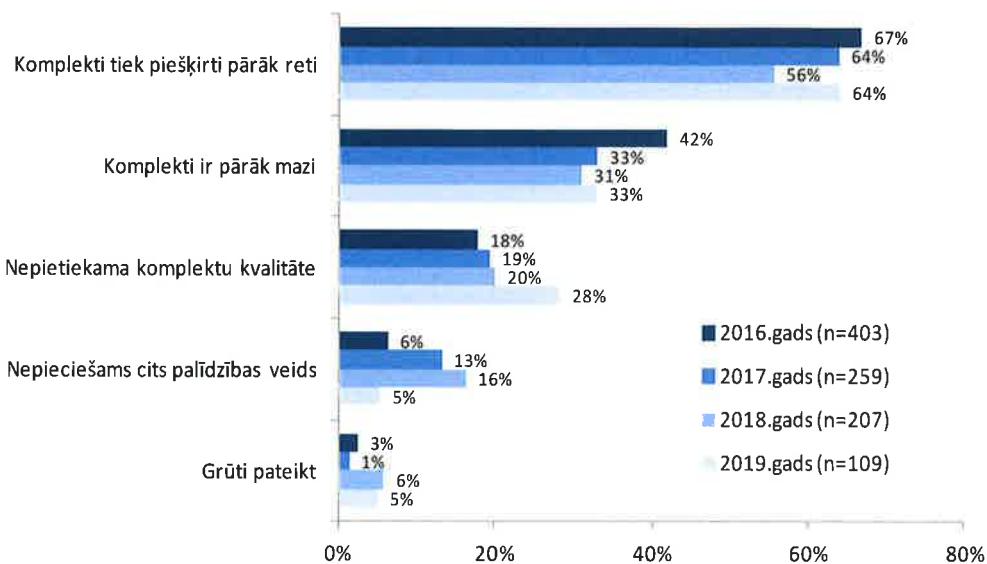
Vērojams, ka atbilžu sadalījums uz jautājumu par iespējām nopirkrt atbalsta ietvaros saņemtās preces un produktus, četru gadu laikā samazinājies no 28 % uz 16 % gadījumu, iespējami, ka tas skaidrojams ar mērķgrupas izmaiņām. Bez tam ir pieaudzis atbildes „jā” īpatsvars uz jautājumu par to, vai atbalsts ietekmējusi ģimenes situāciju, starp tiem, kas uzskata, ka pirms gada saņemtās preces nebūtu varējuši atļauties. Raksturīgi, ka biežāk uz to, ka atbalsts ietekmēja ģimenes situāciju, norādījušas ģimenes ar bērniem.

Respondentu atbildēs, kas norādīja, ka komplektu saņemšana ģimenes situāciju neietekmēja vai ietekmēja tikai daļēji (sk.14. attēlu), dominē pamatojums, ka komplekti tiek piešķirti pārāk reti vai ir pārāk mazi. Taču raksturīgi, ka šo atbilžu īpatsvars samazinās (īpaši tas attiecas uz norādēm uz komplektu lielumu). Savukārt pieaudzis neapmierinātības ar kvalitāti īpatsvars, bet samazinājies viedoklis, ka nepieciešams cits palīdzības veids. Tiesa, jāuzsver, ka šīs izmaiņas notikušas uz respondentu loka divkārtējas sašaurināšanās fona, jo mazāk nekā iepriekš bija tādu, kas teiktu, ka palīdzība ģimenes situāciju neietekmēja.

Ar viedokli “nepieciešams cits palīdzības veids” iepriekšējos gados visbiežāk tika saprasta higiēnas un saimniecības preču komplektu saņemšana arī pieaugušajiem, kas 2019. gadā jau nodrošināts, tad šī atbilde vairumā gadījumu norāda uz finansiālu atbalstu materiāla atbalsta vietā.

Tiem, kas norādīja, ka komplektu saņemšana ietekmējusi viņu ģimenes situāciju, 2019. gadā papildus tika vaicāts, kādām vajadzībām viņi galvenokārt tērēja ietaupīto naudu. Dominējošas atbildes šajā jautājumā (sk. 15. attēlu) , pie tam pieaugošā apjomā attiecas uz pārtiku, komunālajiem maksājumiem, ārsta apmeklējumu un medikamentu iegādi, savukārt, samazinoša tendence vērojama tēriņiem apavu un apģērba iegādē, kas korelē ar pieaugošo tendenci (sk. 6.attēlu) šīs preces saņemt kā palīdzību no citām organizācijām.

14. att. Kāpēc komplektu saņemšana neietekmēja jūsu ģimenes situāciju vai ietekmēja tikai daļēji?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas norādījuši, ka atbalsta komplektu saņemšana ģimenes situāciju ietekmējusi daļēji vai nav ietekmējuši vispār

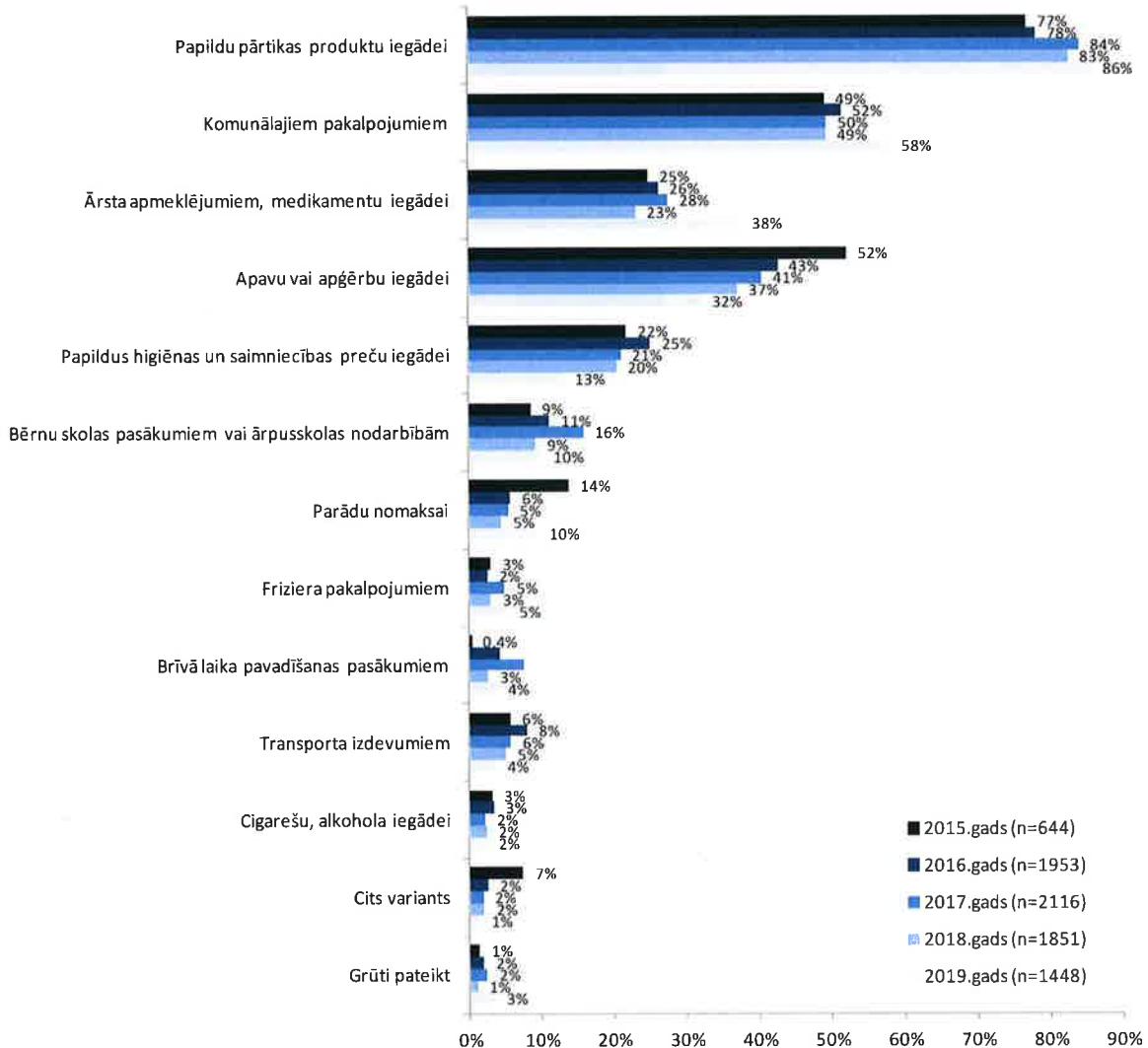
Tiem, kas norādīja, ka komplektu saņemšana ietekmējusi viņu ģimenes situāciju, 2019. gadā papildus tika vaicāts, kādām vajadzībām viņi galvenokārt tērēja ietaupīto naudu. Dominējošas atbildes šajā jautājumā (sk. 15. attēlu), pie tam pieaugošā apjomā attiecas uz pārtiku, komunālajiem maksājumiem, ārsta apmeklējumu un medikamentu iegādi, savukārt, samazinoša tendence vērojama tēriņiem apavu un apģērba iegādē, kas korelē ar pieaugošo tendenci (sk.6.attēlu) šīs preces saņemt kā palīdzību no citām organizācijām.

Vērtējot ietaupīto līdzekļu tēriņus dinamikā, redzams, ka pieaugums īpatsvarā ir pārtikas iegādei no 77 % 2015. gadā uz 86 % 2019. gadā. Pieauguši tēriņi komunālo pakalpojumu apmaksai (no 49 % 2015. gadā uz 58 % 2019. gadā), veselības aprūpei (no 25 % 2015. gadā uz 38 % 2019. gadā), salīdzinoši stabili tēriņi bērnu skolas pasākumiem vai ārpusskolas nodarbībām ikgadēji ap 10 % robežās.

Kritums īpatsvarā ir novērojams apģērba un apavu iegādei no 52 % 2015. gadā uz 32 % 2019. gadā.

Kopumā var runāt par mērķa grupas materiālās situācijas uzlabojumu ne tikai tāpēc, ka parādījusies iespēja papildus iegādāties pārtiku. Arī citu vajadzību atbilžu īpatsvars samazinās, vienlaikus pieaugot dažādu, individuālu, ar ģimenes sociāli demogrāfisko profilu saistītu tēriņu īpatsvaram, (piemēram, ģimenēm ar bērniem ietaupījums tērēts bērnu skolas pasākumiem vai ārpusskolas nodarbībām; pieaugušām personām apavu un apģērba iegādei un brīvā laika pasākumiem, senioriem un personām ar invaliditāti ārsta apmeklējumam un medikamentu iegādei).

15. attēls. Kādām vajadzībām galvenokārt tērēja ietaupīto naudu?

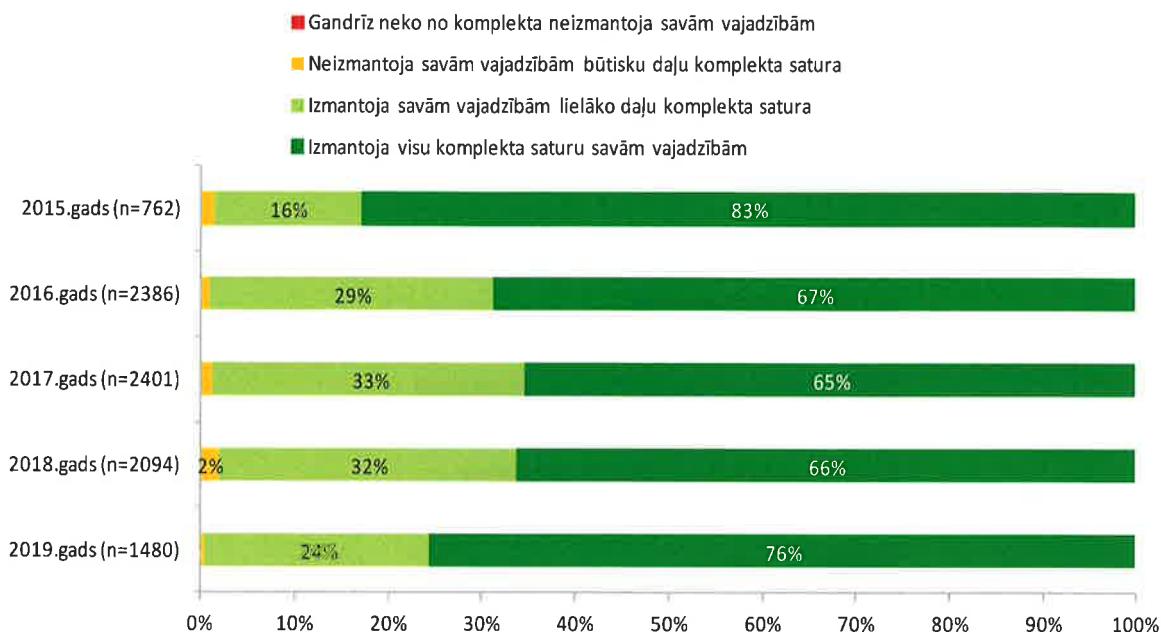
Avots: 2015.-2019.: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas norādījuši, ka atbalsta komplektu saņemšana ietekmējusi viņu ģimenes situāciju; 2015.-2019.: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas norādījuši uz ietaupījumiem atbalsta saņemšanas rezultātā

5. Pārtikas atbalsts

5.1. Pārtikas komplektu izmantošana

Absolūtajā vairumā gadījumu (99,5 %) komplekta saturu tā saņēmēji izmantoja savām vajadzībām pilnībā (76 %) vai lielāko daļu (24 %), sk. 16. attēlu. Redzams, ka saglabājas no 2015. līdz 2018. gadam novērotā pozitīvā tendence par pārtikas komplekta satura un apjoma atbilstību komplektu saņēmēju vajadzībām. Tādu, kas norādītu, ka nav izmantojuši savām vajadzībām būtisku daļu komplekta satura, ir ļoti maz – zem 0,5 %, bet tādu, kas norāda, ka gandrīz nekas nav izmantots savām vajadzībām nav vispār. Līdz ar to arī 2019. gadā vērojama augsta pārtikas komplektu izmantošanas lietderība, un kopumā pārtikas komplekti tiek izmantoti tā, kā atbalsta sniedzēji to iecerējuši.

16. att. Pārtikas komplekta saturā izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau sanēmuši pārtikas komplektus

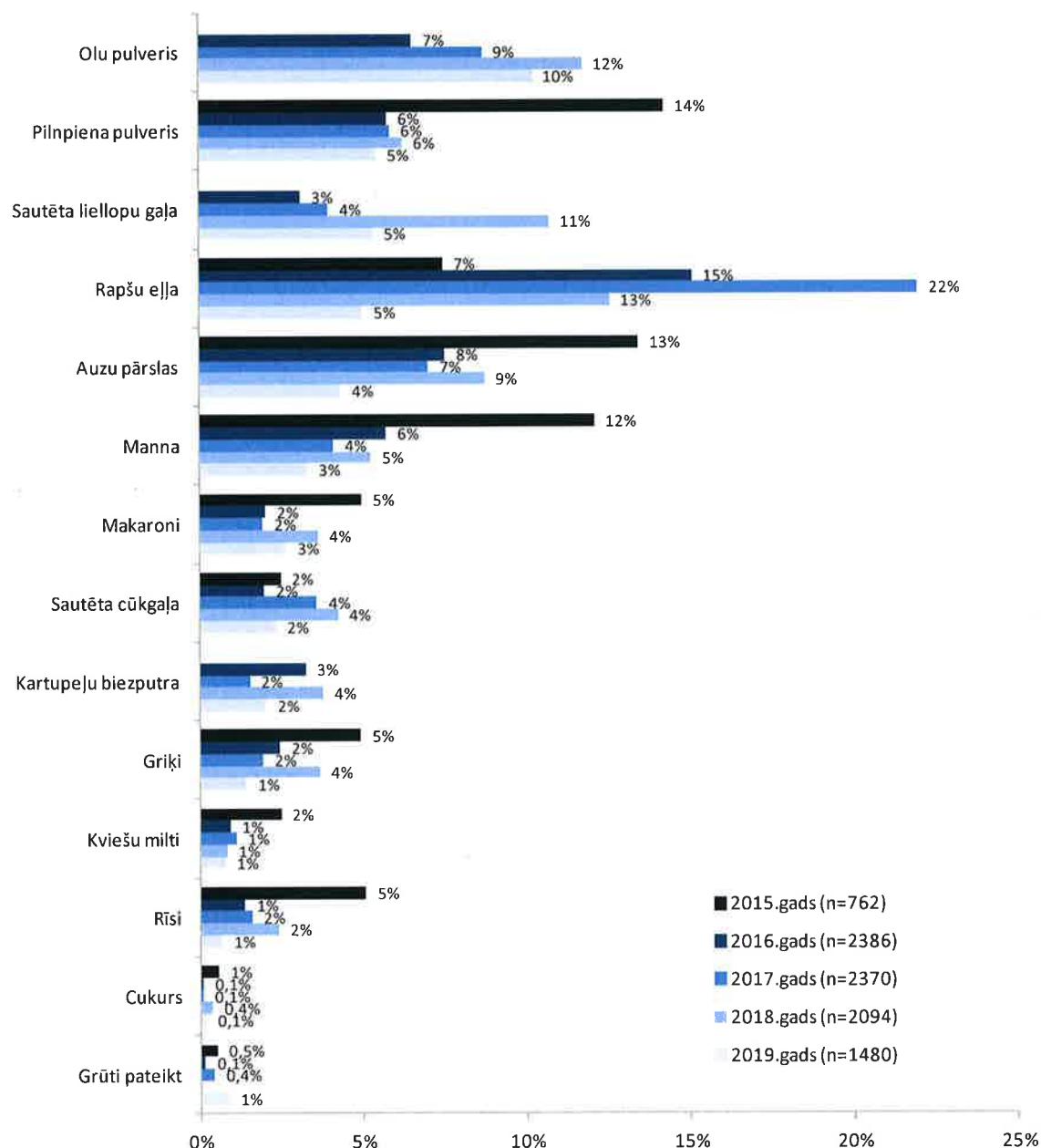
Aplūkojot respondentu vērtējuma dinamiku par komplektā esošu un savām vajadzībām pilnībā neizmantotiem produktiem (sk. 17. attēlu), iezīmējas tendences:

- neizmantotas rapšu eļļas gadījumu īpatsvara samazināšanās par 8 %;
- neizmantoto graudaugu un cieti saturošo produktu, kā arī piena pulvera īpatsvara samazināšanās (izmaiņas no 1 % līdz 3 %);
- gadījumu, kad ir neizmantoti liellopu, cūkgaļas konservi vai olu pulveris samazināšanās salīdzinot ar 2018. gadu (izmaiņas no 2 % līdz 6 %).

Runājot par to, kādi pārtikas produkti biežāk nav izmantoti, vairs nevaram norādīt uz izteikiem līderiem pārtikas produktu vidū, kā tas bija iepriekšējos gados. Izņēmums ir varbūt vienīgi olu pulveris, uz kura neizmantošanu norāda 10 %, kas, nemot vērā mērķgrupas izmaiņas, daudz neatšķiras no iepriekšējā gada situācijas (tad bija 12 %).

Pilnīgāka komplekta izmantošana raksturīga atsevišķi dzīvojošiem cilvēkiem, ģimenēm bez bērniem vai ar mazāku bērnu skaitu, pensionāriem, bet, paplašinot mērķgrupu uz maznodrošinātu personu rēķina, šo sabiedrības grupu īpatsvars komplektu saņēmēju vidū kļuvis augstāks.

17. att. Kuri produkti no pārtikas komplekta netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Analizējot būtiskākos iemeslus (sk. 18. attēlu) kāpēc produkti nav izmantoti redzams, ka dominē trīs anketā piedāvātie atbilžu varianti – iebildumi pret garšu vai kvalitāti, tas, ka netiek lietoti uzturā konkrēti produkti, kā arī tas, ka konkrētā produkta bijis par daudz.

Jāatzīmē, ka ievērojami (par 9 procentpunktiem) samazinājies iebildumu skaits par kāda produkta garšu un/vai kvalitāti. Lielākais iebildumu skaits ir gadījumos, ja respondenti norādījuši, ka nav pilnībā izmantota sautēta liellopu gaļa. Tiesa, nereti ir sastopami arī komentāri, kur norādīts, ka konservi ir labi un lūgts tos pievienot vairāk. Tomēr kopumā dominē tendence iebilst pret konservu kvalitāti, īpaši liellopu gaļas. Izvērtējami ir

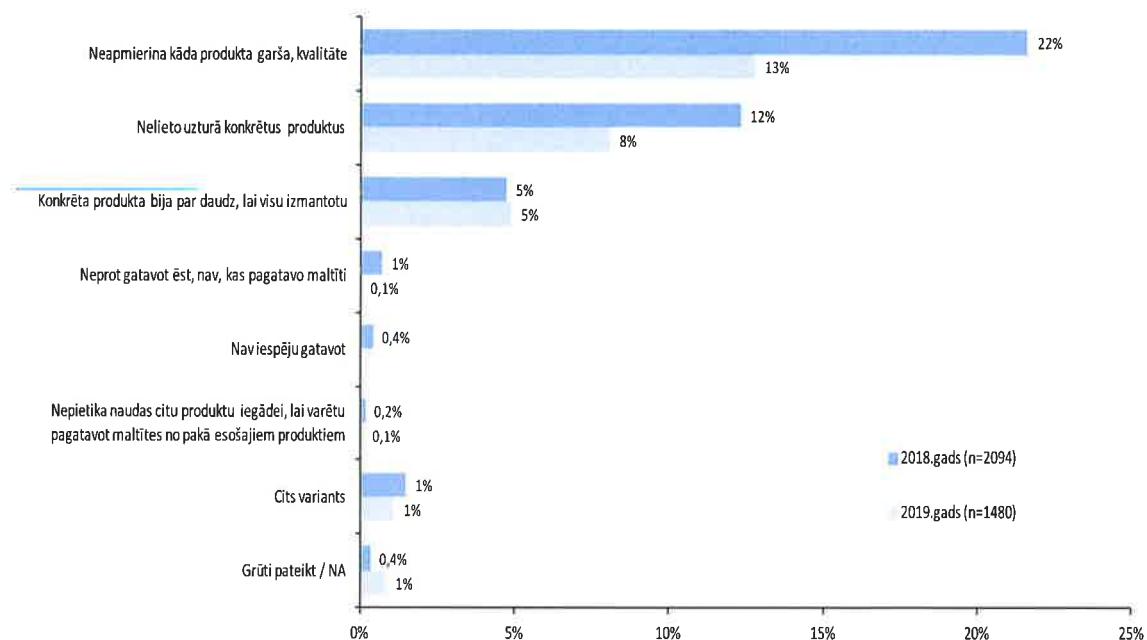
respondentu ierosinājumi gaļas konservu vietā iekļaut zivju konservus, šādi ieteikumi novēroti arī 2017. un 2018. gadā.

Iebildumi pret kvalitāti – gan ievērojami retāki nekā konservu gadījumā – saņemti arī saistībā ar olu pulveri, tomēr ir pamats uzskatīt, ka drīzāk šiem respondentiem bija jāizvēlas atbilde, ka viņi nelieto uzturā konkrētus produktus vai arī neprot šo produktu izmantot.

Tas, ka konkrēti produkti netiek lietoti uzturā, minēts plašāka produktu klāsta kontekstā, jo ēšanas paradumi un iespējami ierobežojumi saistībā ar veselību cilvēkiem atšķiras. Tomēr visbiežāk šī atbilde parādās pilnpiena pulvera kontekstā, retāk saistībā ar griķiem un auzu pārslām, vēl retāk – ar kartupeļu biezputru, kviešu miltiem un olu pulveri. Savukārt viedoklis, ka komplektā “bija par daudz” norādīts uz auzu pārslām, rīsiem, mannu.

Saglabājot pārtikas komplekta universālu raksturu nav iespējams izveidot atbalstu, kurā nav produktu, ko saņēmēji neizmanto dažādu iemeslu dēļ. Būtiski ir popularizēt iespēju izdales vietā atstāt produktus, kas netiks izmantoti savām vajadzībām, bet ir ļoti noderīgi citiem komplektu saņēmējiem.

18. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss pārtikas komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Atsevišķi apskatāms dažu respondentu nosauktais produktu neizmantošanas iemesls atbildes “cits variants” ietvaros, kurš sasaistāms ar 19. attēlā atspoguļoto atbildes samazināšanos (no 19 % 2018. gadā uz 8 % 2019. gadā) par rīcību ar neizmantoto pārtiku, proti, atbildei “atdeva cilvēkiem, kuri nepieder pie ģimenes” pretstatā atbildei “atstāja produktu paku izdales vietā” (nemainīgi 1 %).

Komentāri liecina, ka komplektu saņēmēji salīdzinoši novērtē savus un sev zināmo citu personu ienākumus vai papildus apstākļus, un daļu pārtikas, iespējamī, ko paši nelieto, un atdod citiem, kam netiek noteikts trūcīgo vai maznodrošināto personu statuss. Rādītāju samazināšanās korelē ar izmaiņām normatīvajā regulējumā saistībā ar atbalstāmo personu

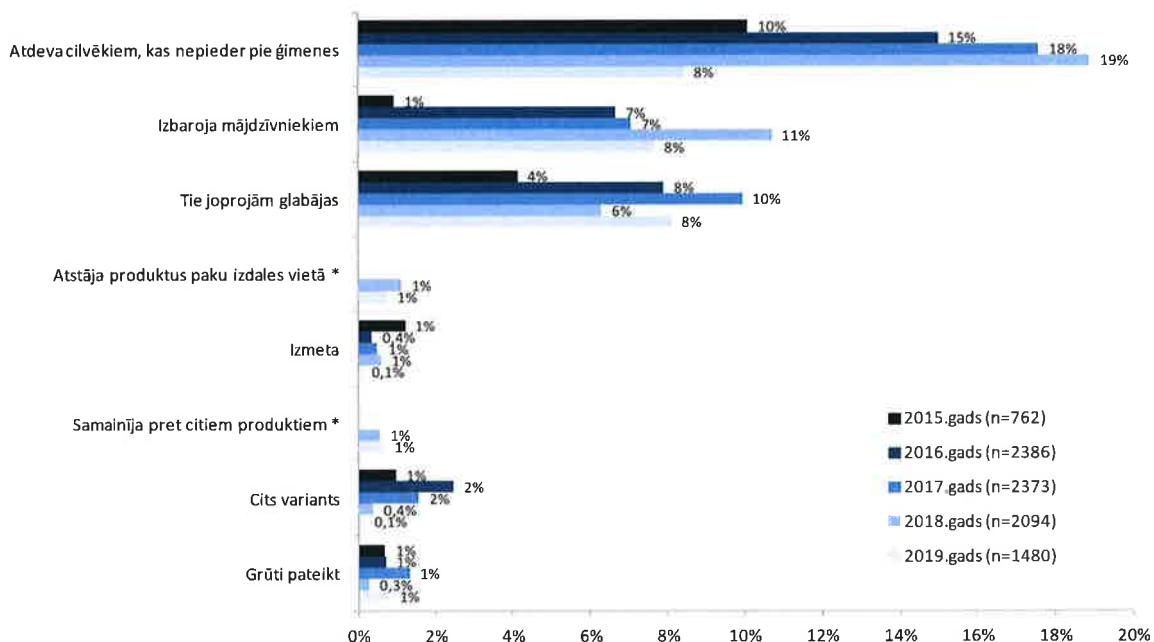
statusam atbilstošā ienākumu sliekšņa paaugstināšanu no *188 euro* uz *242 euro*, kurš atbilst dziļai materiālai nenodrošinātībai.

Pārējie divi 2019. gada respondentu vidū biežāk minētie rīcības virzieni saistībā ar neizmantotajiem produktiem ir “tos izmantot mājdzīvnieku uzturā”, šādu viedokli biežāk snieguši respondenti no Latgales reģiona un trūcīgas personas, savukārt “produktus joprojām glabāt” raksturīgi lielākām ģimenēm republikas pilsētās (neskatot Rīgu), kā arī tiem, kam savā īpašumā ir dzīvoklis.

Analizējot šīs rīcības produktu griezumā, redzams, ka pie ģimenes nepiederētie visbiežāk saņēmuši miltus un griķus, nedaudz retāk – auzu pārslas, mannu, olu pulveri un makaronus. Konkrētā rīcība parast ir raksturīga tiem, kas norādījuši, ka attiecīgos produktus uzturā nelieto. Mājdzīvnieki biežāk savukārt saņēmuši liellopu gaļas konervas, šī rīcība visciešāk saistās ar atbildi, ka neapmierina produkta garša vai kvalitāte. Savukārt uzglabātās visbiežāk tiek pilnpiena pulveris, retāk – kartupeļu biezputra un makaroni. Šī rīcība visciešāk saistās ar atbildi, ka attiecīgo produktu ir par daudz, lai visus izmantotu.

Pārējie viedokli lielākoties saglabā nemainīgas tendences vai arī to izmaiņas ir nenozīmīgas.

19. att. Ko izdarīja ar pārtikas produktiem, kas netika izmantoti savām vajadzībām?

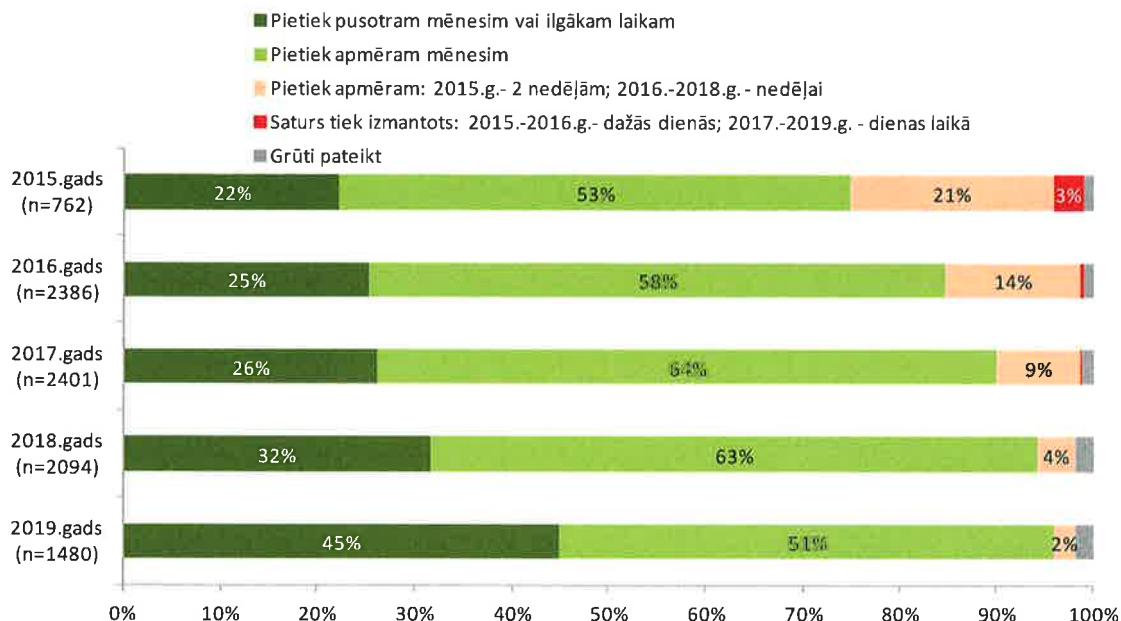

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

Komplektu izmantošanas laiks (no mēneša līdz pusotram vai ilgāk), salīdzinot ar 2016. gadu, ir pieaudzis no 83 % līdz 96 % gadījumu, sk. 20. attēlu. Tendence vērtējama kā vispārēja, jo vairums respondentu grupu 2019. gadā norādījuši uz to, ka ar komplektu saturu pietiek ilgākam laikam. Ātrāk komplektu saturu iztērē pensionāri, kā arī personas, kam izziņas par statusu izsniegtas īsākam termiņam, Rīgas un Latgales reģiona iedzīvotāji. Ilgākam laikam pietiek ģimenēm ar bērniem un vispār lielākām ģimenēm, maznodrošinātajiem un tiem, kas trūcīgā statusu saņēmuši ilgākam periodam. Vērojams, ka gada 2. ceturksnī to, ka ar komplektu saturu pietiek pusotram mēnesim vai ilgākam laikam, norādīja 36 %, bet 4. ceturksnī – 55 %. Tas skaidrojams ar pārtikas komplektu papildināšanu ar jauniem

produktiem 2019. gada otrajā pusgadā un konstatēto tendenci, ka ietaupītie finanšu līdzekļi nereti izmantoti papildus citu produktu iegādei.

20. att. Cik ilgam laikam jūsu ģimenei pietiek ar tiem produktiem, ko saņemat vienā pārtikas komplektu saņemšanas reizē?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši pārtikas komplektus

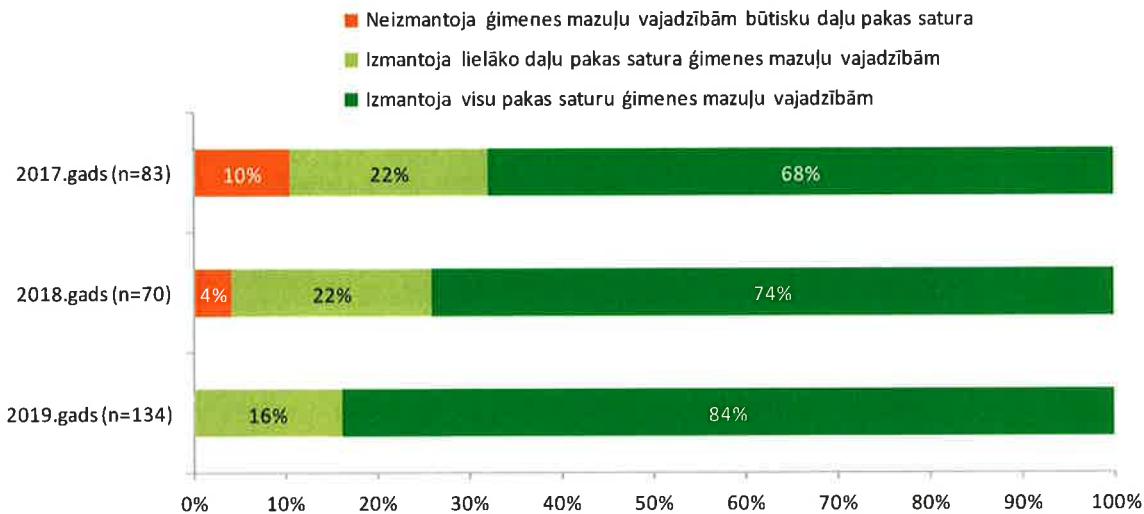
Secināms, ka pārtikas komplektos iekļauto produktu daudzums un izdales biežums atbilst atbalsta saņēmēju vajadzībām.

5.2. Zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplektu izmantošana

2019. gadā turpinājās 2017. gadā uzsāktā papildu zīdaiņu un mazu bērnu (turpmāk – bērnu) pārtikas komplektu izdale, salīdzinoši vērtējot to izmantošanu (sk. 21. attēlu). Secināms, ka 100 % gadījumos komplekta saturs, kā norāda atbalsta saņēmēji, tīcis izmantots savām vajadzībām pilnībā (84 %) vai lielāko daļu (16 %), neviens no komplektu saņēmējiem nenorādīja uz to, ka bērna vajadzībām nav izmantota būtiska daļa komplekta satura, kas ir atzīstams novērtējums (samazinājums par 4 %, ja salīdzinām ar 2018. gadu).

Jāatzīmē, ka nepieciešams tendenci vērtēt arī nākamgad, lai pārliecinātos, ka pozitīvajam novērtējumam nav tikai nejaušs raksturs, jo respondentu nelielais skaits nav pietiekams, lai varētu skaidrot izmaiņas ar objektīviem faktoriem.

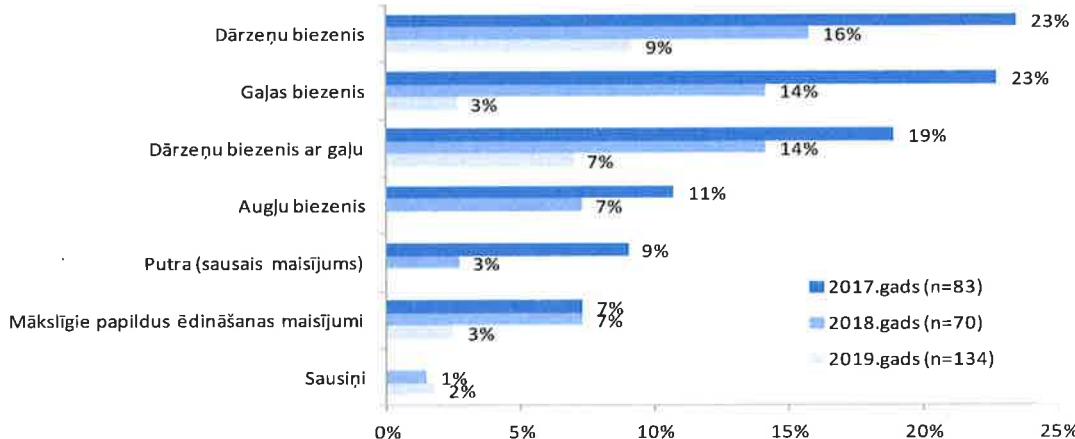
21. att. Zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši bērnu pārtikas komplektus

Atzīmējams, ka 2019. gadā visiem produktiem salīdzinot ar iepriekšējo gadu ievērojami samazinājies to neizmantošanas īpatsvars (sk. 22.attēlu).

22. att. Kuri produkti no zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplekta netika izmantoti savām vajadzībām?

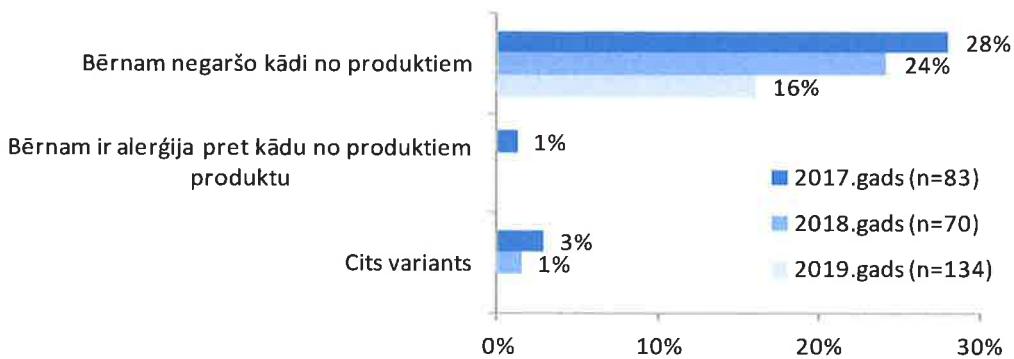

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši bērnu pārtikas komplektus

Vērtējot bērnu pārtiku konstatējams, ka savām vajadzībām neizmantotie produkti visbiežāk ir dažāda veida dārzeņu biezeņi (ar un bez gaļas).

Savukārt 2019. gadā produktu neizmantošanas iemesls ir ļoti subjektīvs un līdzīgs kā 2018., gan 2017. gadā (sk. 23. attēlu) – bērnam kāds no produktiem negaršo. Tā kā katram bērnam kaut kas garšo un kaut kas negaršo, bet kādu vienu izteiktu produktu starp “negaršīgajiem” produktiem identificēt nav iespējams, tad nebūtu racionāli veikt korekcijas komplektu saturā. Tā kā produktu saņemšanas mērķgrupa ir strauji mainīga, tad vecākiem pastāvīgi būtu nepieciešama informācija vai norāde, ka biezeņus iespējams sajaukt ar citiem produktiem, kas bērnam garšo.

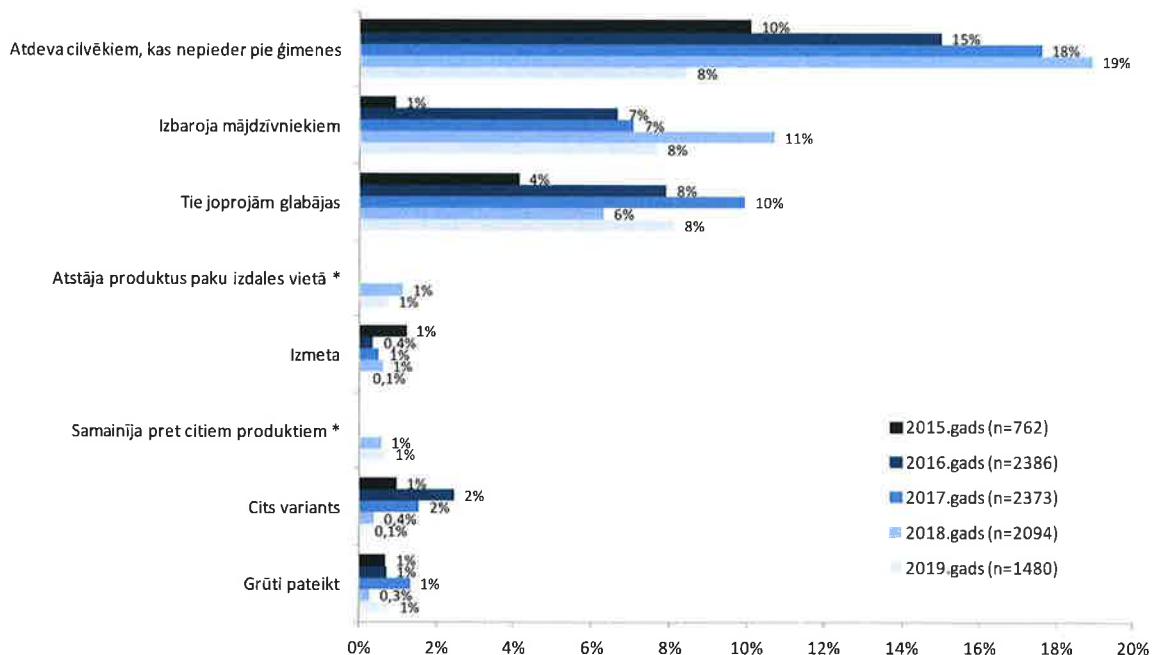
23. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši bērnu pārtikas komplektus

Rīcības ar bērnu pārtikas produktiem, kas nav izlietotas savām vajadzībām, kopumā ir līdzīgas kā pārtikas komplektu produktiem (sk. 19. attēlu). Turklat secināms, ka iegūta tāda pati atbilstoša struktūra arī attiecībā uz bērnu pārtikas produktu izlietojumu, ja tie nav tikuši izlietoti ģimenē (sk. 24. attēlu).

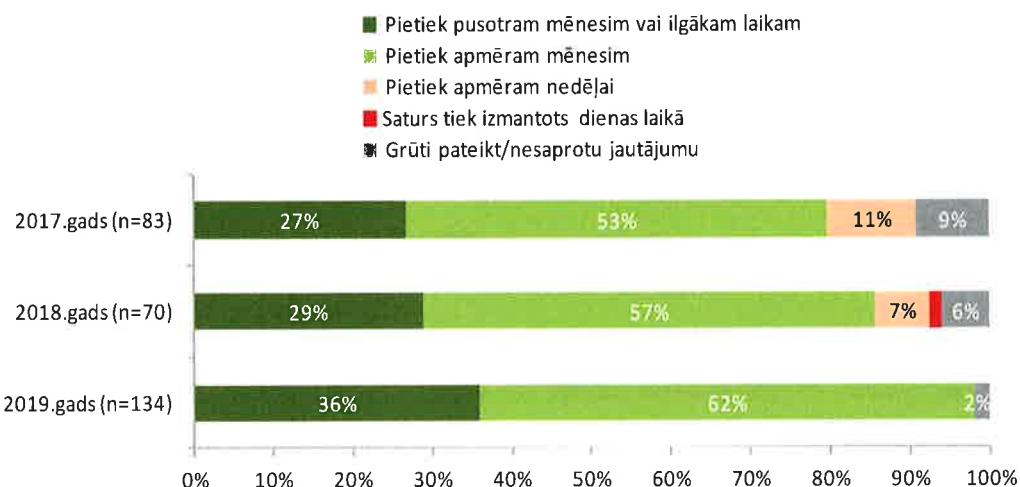
24. att. Ko izdarīja ar zīdaiņu un mazu bērnu pārtikas produktiem, kas netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši bērnu pārtikas komplektus

Bērnu pārtikas komplektu izmantošanas laiks (no mēneša līdz pusotram vai ilgāk), kas pārtikas komplektu izmantošanā sasniedz 96 % (sk. 20. attēlu), ir atzīmēts 98 % gadījumos (sk. 25. attēlu). Atzīmējams, ka 2 % respondentu atzīmējuši, ka grūti pateikt bērnu komplekta izlietošanas ilgumu, kas varētu būt saistīts ar dažādu produktu veidu atšķirīgu izmantošanas ilgumu.

25. att. Cik ilgam laikam pietiek ar tiem produktiem, ko saņem atbalsta sanēmēju un mazu bērnu pārtikas komplektu saņemšanas reizē?

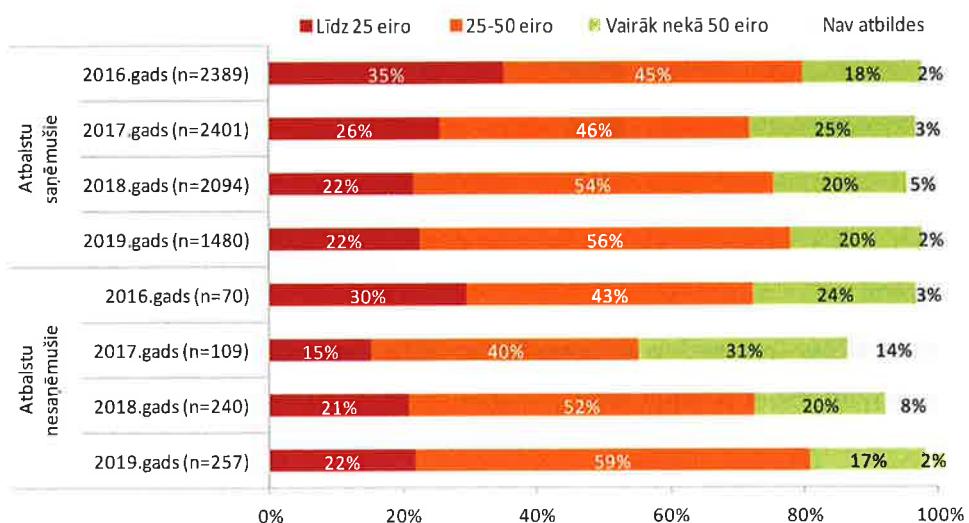
Avots: respondenti un viņu ģimenes locekļi, kas gada ietvaros iepriekš jau saņēmuši bērnu pārtikas komplektus

Tā kā bērnu pārtikas komplektu uzdevums nav pilnībā nodrošināt atbalsta sanēmējus ar bērnu pārtiku, tad secināms, ka bērnu pārtikas komplektos iekļauto produktu daudzums un izdales biežums atbilst atbalsta sanēmēju vajadzībām.

5.3. Naudas ietaupījumi un citu pārtikas produktu izmantošana

Lai novērtētu iespējamos naudas ietaupījumus pārtikas komplektu saņemšanas rezultātā, viens no uzdotajiem jautājumiem ir par papildus nepieciešamo summu pārtikas iegādē. Sniegtās atbildes dalītas ar ģimenes locekļu skaitu, aprēķinot aptuvenos tērējamo summu intervālus – tie atspoguļoti 26. attēlā, kur pārtikas komplektus iepriekš saņēmušie salīdzināti ar tiem aptaujas dalībniekiem, kas atbalsta komplektus aptaujas gadā iepriekš nebija saņēmuši.

26. att. Summa mēnesī uz cilvēku, ko šobrīd aptuveni tērē (papildus) nepieciešamo pārtikas produktu iegādei

Avots: atbalsta saņēmēji (respondenti) un viņu ģimenes locekļi

Konstatējams, ka gan atbalstu saņēmušajiem, gan nesaņēmušajiem pieaug naudas daudzums, kas (papildus) tiek tērēts pārtikas produktu iegādei, tam izlīdzinoties starp grupām.

Ja minētajām izmaiņām ir objektīvs raksturs (ņemot vērā salīdzinoši nelielo to personu īpatsvaru, kas no aptaujātajiem iepriekš atbalstu nav saņēmuši), tad secināms, ka izmaiņu cēloņi saistās ar atbalstu saņēmēju loka paplašināšanu uz dzīļai materiālai nenodrošinātībai atbilstošu personu rēķina, proti, maznodrošinātas ģimenes (personas) vidējo ienākumu sliekšņa paaugstināšana no *188 euro* 2018. gadā uz *242 euro* 2019. gadā. Izrietoši atbalsta saņēmēji pārtikai pirms atbalsta saņemšanas varēja atļauties tērēt mazliet vairāk un iegādāties nedaudz augstvērtīgākus produktus.

Jāatzīmē, ka atbildes skar izmaiņas attiecībā pret iepriekšējo gadu, proti 2018. un 2019. gadā vērojams pakāpenisks cenu pieaugums vidēji viena līdz divu procentpunktu apmērā, bet ietekmi saglabā visai straujas pārtikas cenu pieaugums 2017. gadā (sk. 5. attēlu 1. pielikumā).

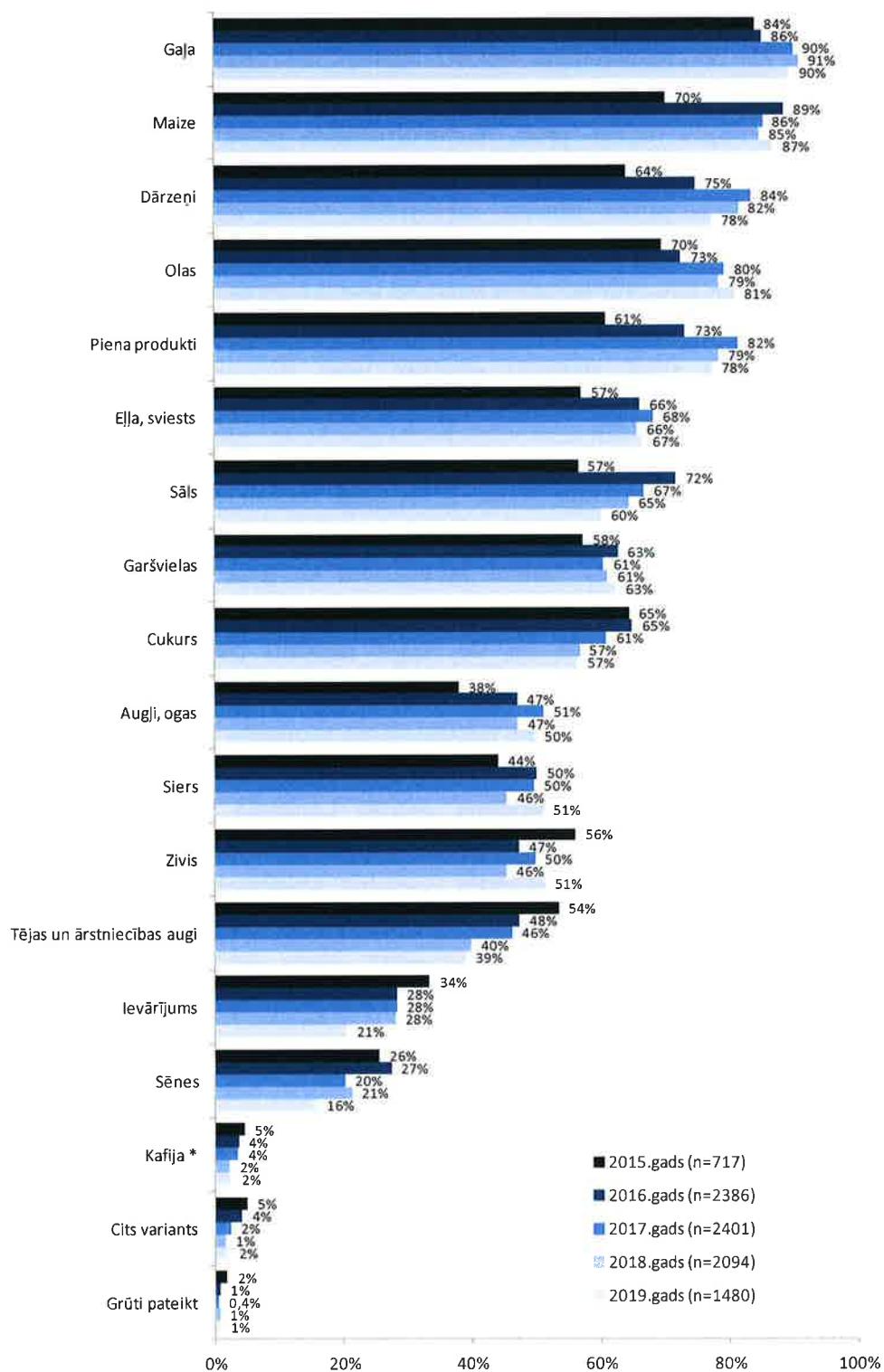
Produkti, kas papildus nepieciešami maltīšu pagatavošanai (sk. 27. attēlu), apskatīti salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. 2019. gadā respondenti lielākā procentuālā apmērā nosaukuši tādus papildus nepieciešamos produktus kā maizi, sieru, olas, eļļu, sviestu. Savukārt īpatsvars krities tādiem produktiem kā gaļa, dārzeņi, piena produkti, sāls, garšvielas. Tomēr, analizējot kopējās tendences, jāatzīmē, ka visas izmaiņas ir tikai 1 – 3 procentpunktu ietvaros un tās nevar uzskatīt par būtiskām. Turklat jautājuma formulējums nav par to, kādus produktus reāli pērk, bet par to, kas ir nepieciešams.

Vērtējot informāciju par papildus nepieciešamo produktu grupām, secināms, ka nemainīgi visus gadus gaļa, maize, dārzeņi un olas ir tie produkti, kuri papildus nepieciešami. Turklat 2016., 2017., 2018. gada iepirkumā veiktās izmaiņas komplekta saturā ietekmējušas respondentu viedokli “cukura” gadījumā, turpretī gaļas konservu skaita palielināšana, olu pulvera iekļaušana un eļļas ražotāja nomaiņa neatspoguļojas respondentu atbildēs par papildus nepieciešamo gaļu un olām, eļļu vai sviestu. Līdzīgi arī 2019., 2020., 2021. gada iepirkuma rezultātā zirņu un kondensētā piena iekļaušana komplektos neatrisina nepieciešamību pēc papildus dārzeņiem un piena produktiem.

Tomēr secināms, ka 2019. gadā pārtikas komplektu papildināšana ar jauniem produktiem uzlaboja komplekta uzturvielu sabalansētību.

Turklāt rafinētās rapšu eļļas iekļaušana (nerafinētas vietā) 2019. gada pārtikas komplektos (sk. 17. attēlu), ievērojami (no 13 % 2018. gadā uz 5 % 2019. gadā) samazināja savām vajadzībām neizmantotās eļļas apjomu. Atzīmējams, ka pārtikas atbalsta ietvaros ir maz iespēju mainīt komplekta saņēmēju paradumus, kas pieraduši izmantot rafinēto eļļu gan salātos gan cepšanai.

27. att. Papildus nepieciešamie pārtikas produkti maltīšu pagatavošanai

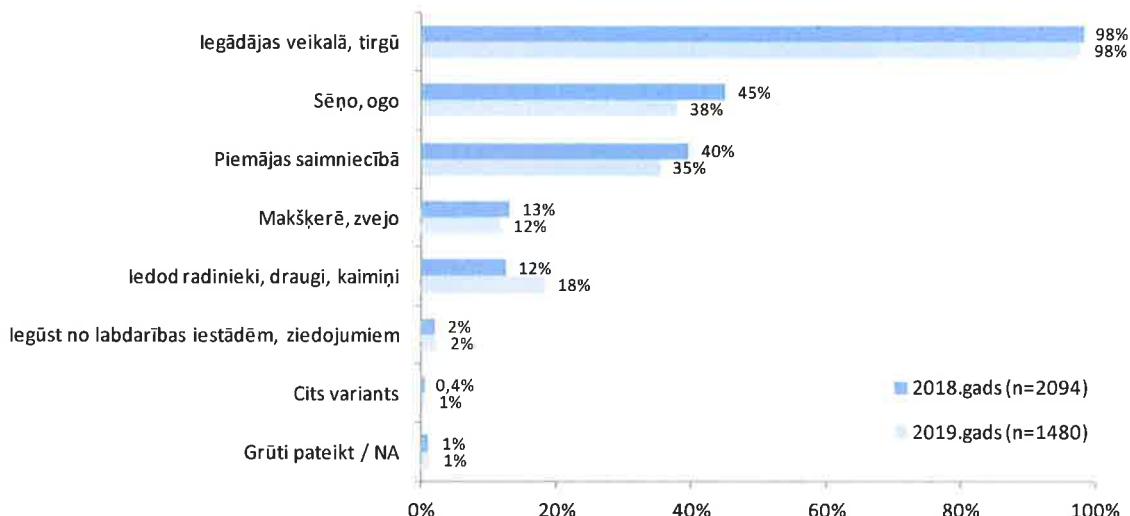

Avots: atbalsta saņēmēji (respondenti) un viņu ģimenes locekļi

Salīdzinoši nelielu pievienoto vērtību situācijas novērtējumam sniedz atbildes uz jautājumu par to, kur iegūst nepieciešamos produktus (sk. 28. attēlu). Gandrīz katrai no atbalstu saņēmušajām ģimenēm ir līdzekļi, lai arī ierobežoti, ko tās tērē pārtikas iegādei. Tādējādi atbildi “iegādājos veikalā, tirgū” atzīmē būtībā katrs. Savukārt piemājas saimniecības

esamība vispirms ir atkarīga no atbalsta saņēmēja dzīvesvietas, tomēr vērojams aktivitātes saglabāšanās produkta iegūšanā piemājas saimniecībā. Atzīmējams, ka produktu loks, ko iespējams iegūt sēnojot, ogojot, makšķerējot uz zvejojot ir pietiekami konkrēts un nepārklājs ar pārtikas komplekta saturu, tomēr ir labs papildinājums maltītes sagatavošanai un personas pašas aktīvai iesaistei pārtikas nodrošināšanā.

28. att. Kur jūs iegūstat nepieciešamos produktus?

Avots: atbalsta saņēmēji (respondenti) un viņu ģimenes locekļi

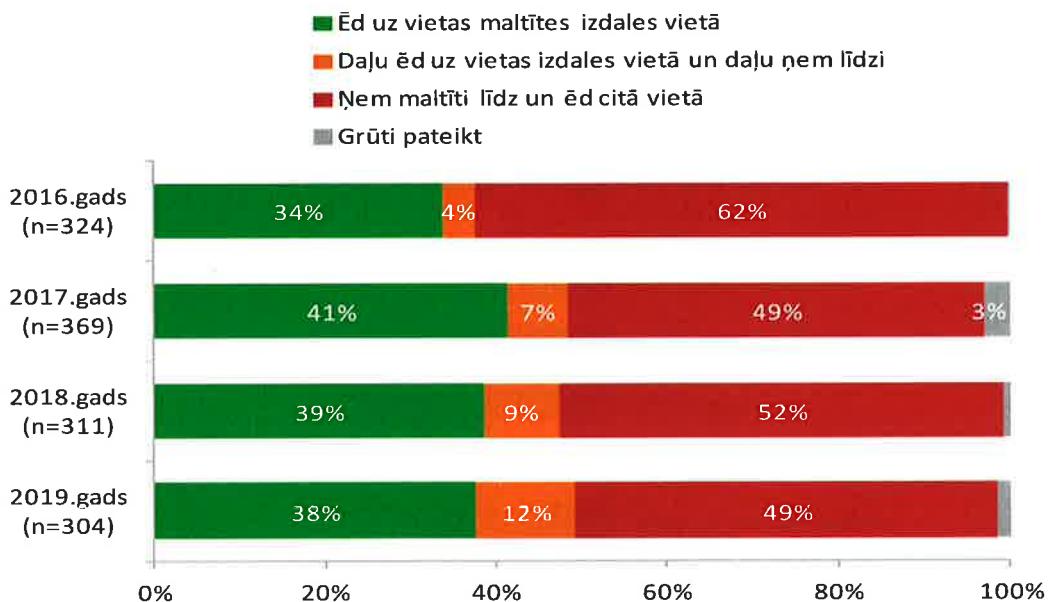
5.4. Maltīšu nodrošināšana

EAFVP maltīšu izdales vietas (zupas virtuves) apmeklētāji 2019. gadā tāpat kā 2018. gadā biežāk (49 % gadījumos) maltītes vienīgi saņem, nevis patērē uz vietas (sk. 29. attēlu). Atzīmējams, ka 2019. gadā 38 % gadījumos maltītes tiek piedāvātas arī uz vietas izdales vietā, bet palielinājusies iespēja izvēlēties maltītes nemit līdzī vai arī patērēt uz vietas (no 4 % gadījumiem 2016. gadā līdz 12 % gadījumiem 2019. gadā). Maltīšu saņēmēju rīcību nosaka atbilstošu telpu (ēšanai uz vietas) pieejamība vai izdales organizācijas noteikumi, kas dod priekšroku vienai vai otrai rīcībai.

Maltīšu izdales vietas biežāk tiek apmeklētas gada aukstajā sezonā, tomēr, kā liecina 30. attēls, to personu īpatsvars, kas izdales vietas apmeklē katru dienu vai 4 - 5 reizes nedēļā zaudējis savu stabilitāti un ir samazinājies (gada aukstajā sezonā - 2018. gadā 45 %, 2019. gadā – 32 %, savukārt vasarā - 2018. gadā 39 %, 2019. gadā – 23 %).

Jāatzīmē, ka šai tendencēi var būt objektīvs pamats, piemēram, ekonomiskās situācijas uzlabošanās kopumā un tādējādi vajadzības saņemt gatavās maltītes izdales vietas samazināšanās. Tomēr tā kā kopumā nav pazīmju par pieprasījuma samazināšanos, tendence skaidrojama ar piedāvājuma dažādību, proti, 2019. gadā bija 23 izdales vietas ar atšķirīgu izdales dienu skaitu (no izdales katru dienu līdz izdalei vienu reizi nedēļā). Izrietoši personas, kam šis atbalsts būtisks, izmanto šo iespēju tik lielā mērā, cik iespējami tuvu dzīvesvietai ir izdales vietas un tik bieži, cik dienas nedēļā tās ir atvērtas.

29. att. Vai lielākoties ēd maltīti uz vietas vai nēm līdz?

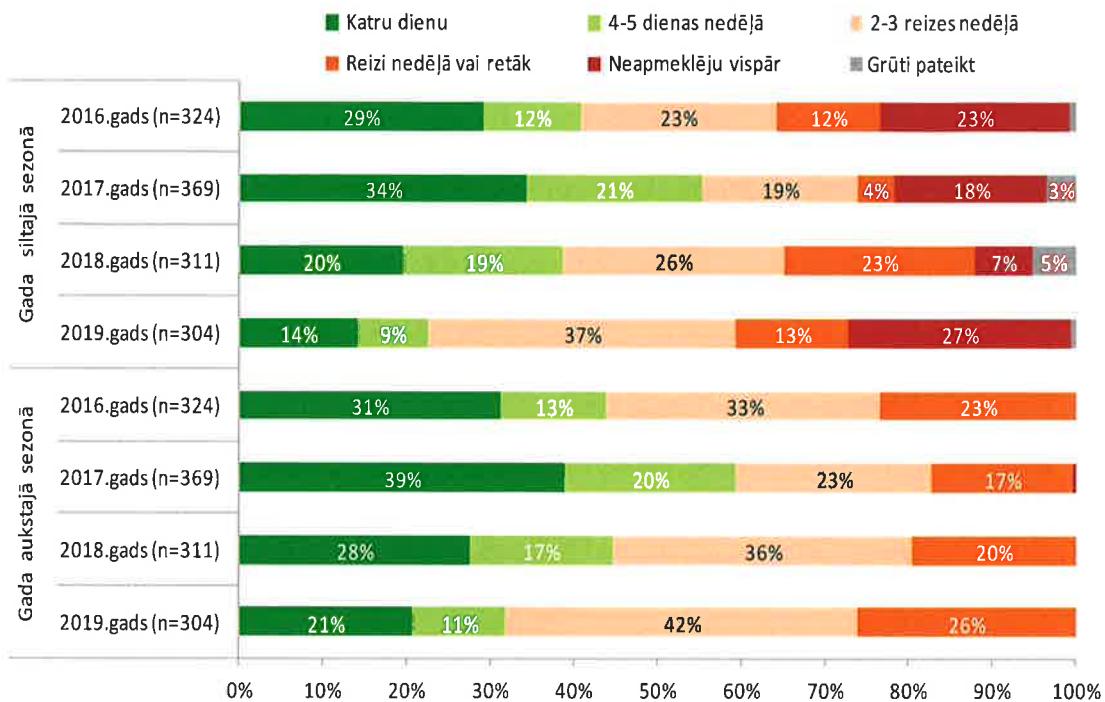

Avots: zupas virtuves apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas jau iepriekš izmantojuši zupas virtuvju pakalpojumus

PO sniegtie dati un EAFVP VI aplēšu vidējie rādītāji pieņēmumu par unikālo maltīšu saņēmēju loka stabilitāti apstiprina – ja 2018. gadā izdalītas 330 060 maltītes, bet unikālo personu skaits minēts 4024, savukārt 2019. gadā izdalītas 366 735 maltītes, bet unikālo personu skaits norādīts 4365. Tādējādi maltīšu skaits uz vienu personu kopš 2018. un 2019. gadā saglabājas nemainīgs, proti, 2018. gadā - 82, bet 2019. gadā - 84. Ja šo rādītāju salīdzinām tikai atbilstoši PO sniegtajiem datiem, tad vērojams mazāks unikālo personu skaits un stabilāks zupas virtuvju apmeklētāju loks (2018. gadā - 3233, 2019. gadā - 3633), izrietoši vidējam maltīšu skaitam uz vienu personu saglabājas nemainīgi stabila tendence (2018. gadā - 102, bet 2019. gadā – 101).

Zupas virtuves biežāk apmeklē vīrieši, personas bez ienākumiem, lielo pilsētu (izņemot Rīgu) iedzīvotāji. Šāda tendence uzskatāma par objektīvu, jo atkārtojas pastāvīgi no 2016. gada, tomēr atzīmējams, ka nav veikts maltīšu izdales vietu apmeklētāju salīdzinājums ar tiem, kas tās neapmeklē, bet gan maltīšu saņēmēju identifikācija zupas virtuvju biežāko apmeklētāju vidū. Lielākā mērā šī sakarība attiecas uz gada auksto sezonu, jo siltajā sezonā vecumu un dzimumu atšķirības mazinās.

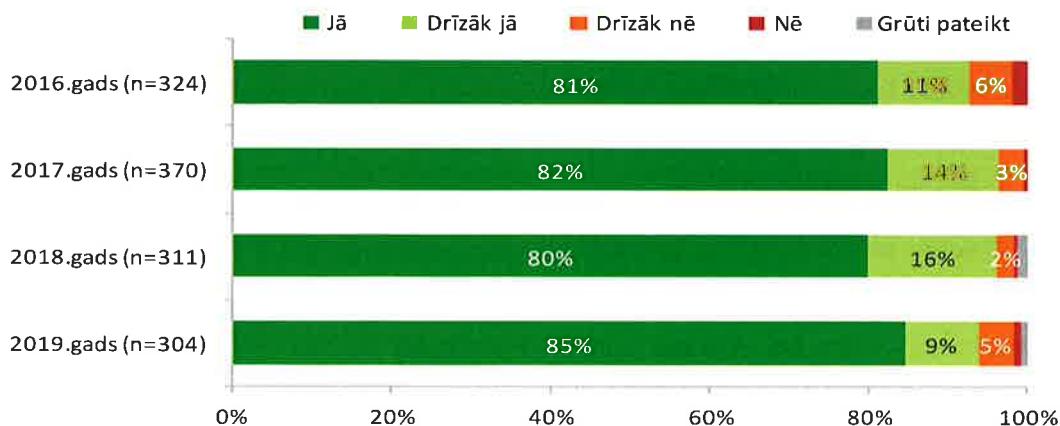
30. att. Cik bieži apmeklē zupas virtuvi?

Avots: zupas virtuvees apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas jau iepriekš izmantojuši zupas virtuvju pakalpojumus

Gatavās maltītes kvalitāte tās saņēmējus 94 % gadījumu apmierina (sk. 31.attēlu) – ar “jā” uz jautājumu par apmierinātību atbildējuši 85 %, bet ar “drīzāk jā” vēl 9 % - šie rādītāji ir visai līdzīgi tiem, kas saņemti gadu iepriekš. 2019. gadā gan ir mazliet vairāk pilnīgi apmierināto nekā iepriekš, taču mazliet, salīdzinot ar iepriekšējiem diviem gadiem, pieaudzis arī to respondentu īpatsvars, kas pauduši neapmierinātību (snieguši atbildes “drīzāk nē” vai “nē”).

31. att. Vai ir apmierināti ar gatavās maltītes kvalitāti?

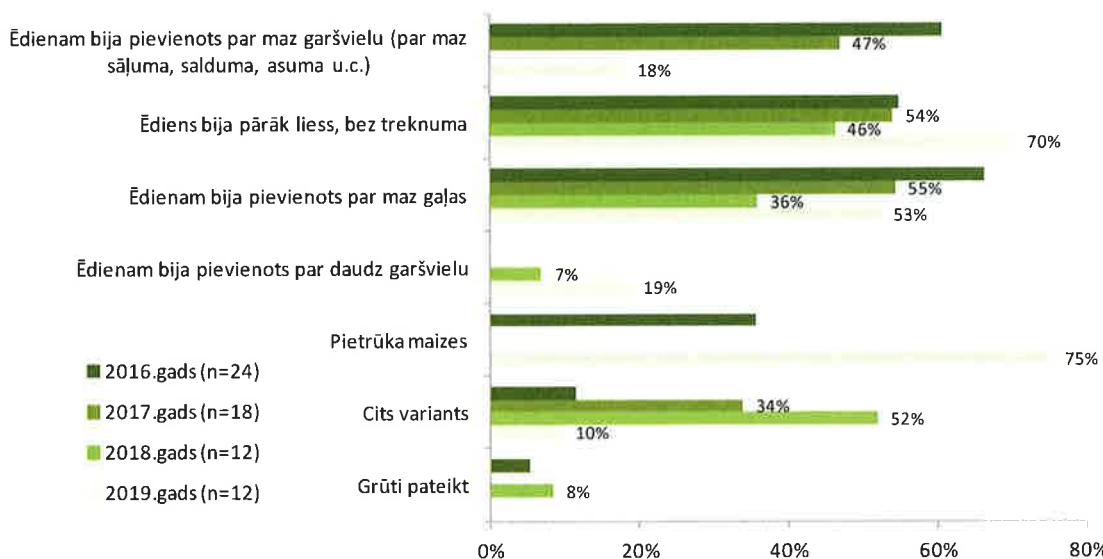

Avots: zupas virtuvees apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas jau iepriekš izmantojuši zupas virtuvju pakalpojumus

Viennozīmīgi pozitīvi vērtējumi (100 %) parasti ir tiem maltīšu sniedzējiem, kurās izdalīto maltīšu kopskaits ir salīdzinoši neliels. Tomēr arī lielajām maltīšu sniedzēju organizācijām, kas 2019. gadā nodrošinājušas lielu daļu no visas maltīšu izdales, Pestīšanas armija, Latvijas Sarkanais Krusts, Svētā Jāņa palīdzība ir atzīmēta augsta apmierinātība (atbilde “jā” pārsniedz 95 %).

Neapmierināto maltīšu saņēmēju īpatsvars ir nedaudz palielinājies – 5 % 2019. gadā, iepriekš divi %. Tomēr tā kā uz jautājumu par neapmierinātības iemeslu (sk. 32. attēlu), atbildes snieguši tikai 9 unikālie respondenti par 12 maltīšu saņēmējiem, jāsecina, ka viedoklim ir izteikts gadījuma raksturs un nav pamats iespējai izstrādāt ieteikumu maltīšu izdalītājiem.

32. att. Kas tieši neapmierināja gatavās maltītes kvalitātē?

Avots: zupas virtuves apmeklētāji un viņu ģimenes locekļi, kuru vietā viņi saņem maltītes, kas izteikuši neapmierinātību ar maltīšu kvalitāti

Visbiežāk, vairāk nekā puses respondentu atzīmētā neapmierinātība par maizes neesamību, ēdiena liesumu, gaļas vai garšvielu trūkumu vai tieši otrādi - specifisko garšvielu pievienošanu skaidrojama ar maltīšu sniedzēja reliģisko pārliecību vai turēšanos maltīšu sagatavošanā tikai pie pārtikas komplektu saturā, to nepapildinot ar citiem produktiem, garšvielām, sāli, t.i., neizmantojot iespēju piesaistīt produktus no ziedojušiem.

6. Pamata materiālā palīdzība

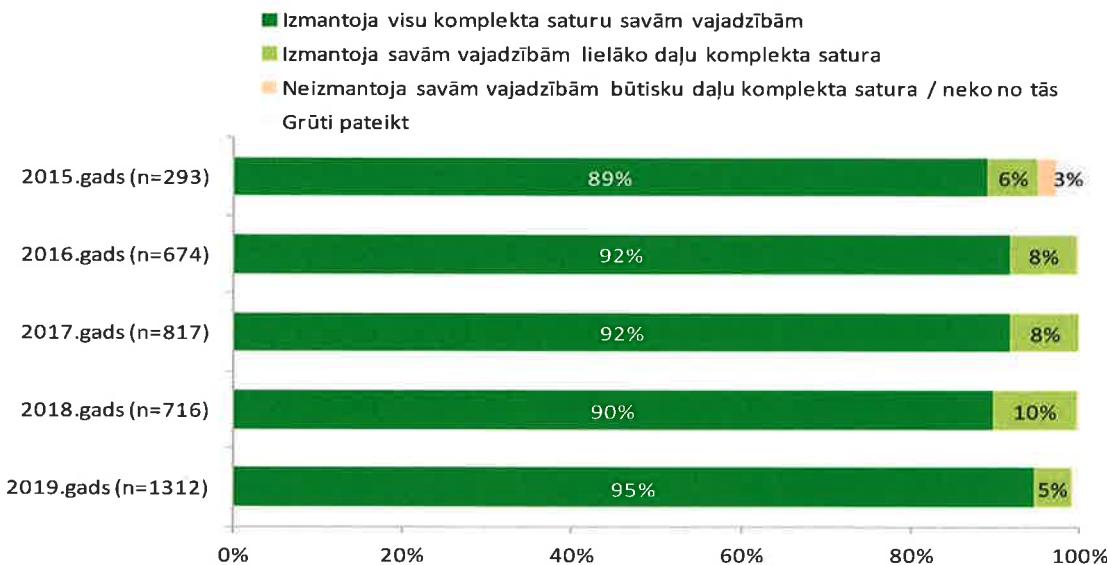
6.1. Higiēnas un saimniecības preču komplektu izmantošana

Higiēnas un saimniecības preču komplekta saturs 100 % gadījumos, kā norāda komplektu saņēmēji, tīcīs izmantots savām vajadzībām pilnībā (95 %) vai lielāko daļu (5 %). Šāds pozitīvs apmierinātības rādītājs saglabājas visu laiku kopš veikts komplektu saņēmēju apsekojums (sk. 33. attēlu).

Higiēnas un saimniecības preču komplekti absolūtajā vairumā situāciju tika izmantoti pilnībā jau laikā, kad tie tika izsniegti tikai bērnu vajadzībām. Varēja pieņemt, ka faktiski tie tiek izmantoti arī pieaugušo vajadzībām, tādējādi līdz ar lēmumu no 2019. gada komplektus izsniegt arī pieaugušajiem, pilnīgas izmantošanas procents varētu kristies. Tomēr aptaujas

dati rāda pretēju ainu – bijuši tikai 5 % komplektu saņēmēju, kuri norādījuši uz nepilnīgu komplekta izmantošanu savām vajadzībām, kamēr 2018. gadā tie bija 10 %. Tieši ģimenes ar lielāku bērnu skaitu saskaņā ar aptaujas datiem ir tās, kas visbiežāk pilnībā nav izmantojušas komplekta saturu

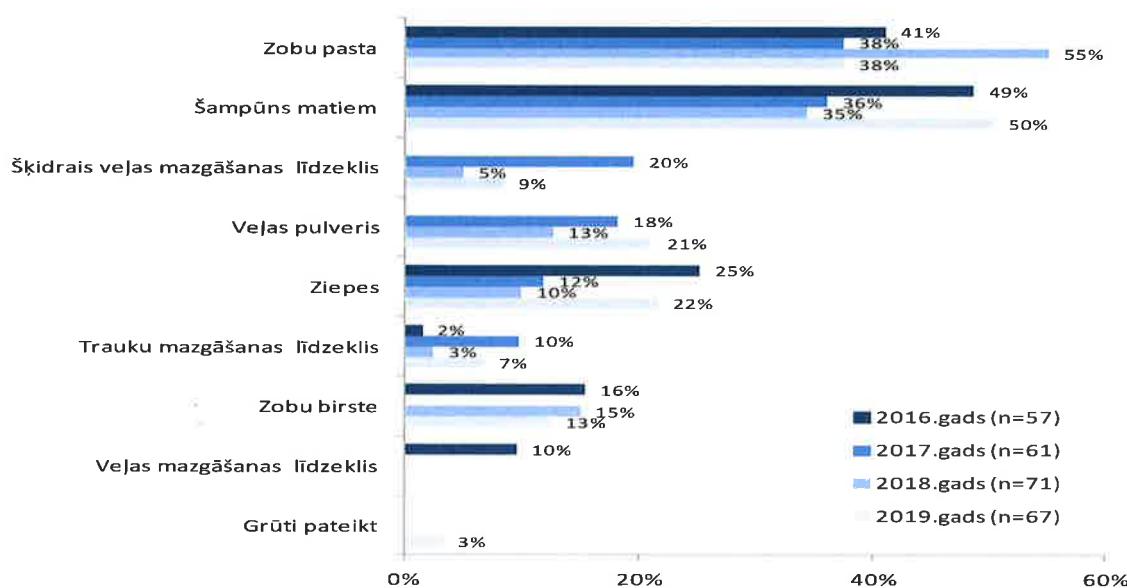
33. att. Higiēnas un saimniecības preču komplekta saturu izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kas saņēmuši higiēnas un saimniecības preču komplektus

Šāda situācija liecina par EAFVP sniegtā atbalsta un organizēto pasākumu efektivitāti kopumā, taču rada grūtības veikt novērtējumu par tiem atbalsta saņēmējiem, kas tomēr nav komplekta saturu izmantojuši pilnībā, jo viņu skaits kopumā ir neliels (151 cilvēks 2019. gadā). Jebkādas individuālo atbilžu izmaiņas būtiski ietekmē kopainu, tā rezultātā 34. attēlā redzam izteiktu atbilžu dinamiku, salīdzinot četrus gadus, lai gan faktiski runa ir par dažu respondentu atbildēm.

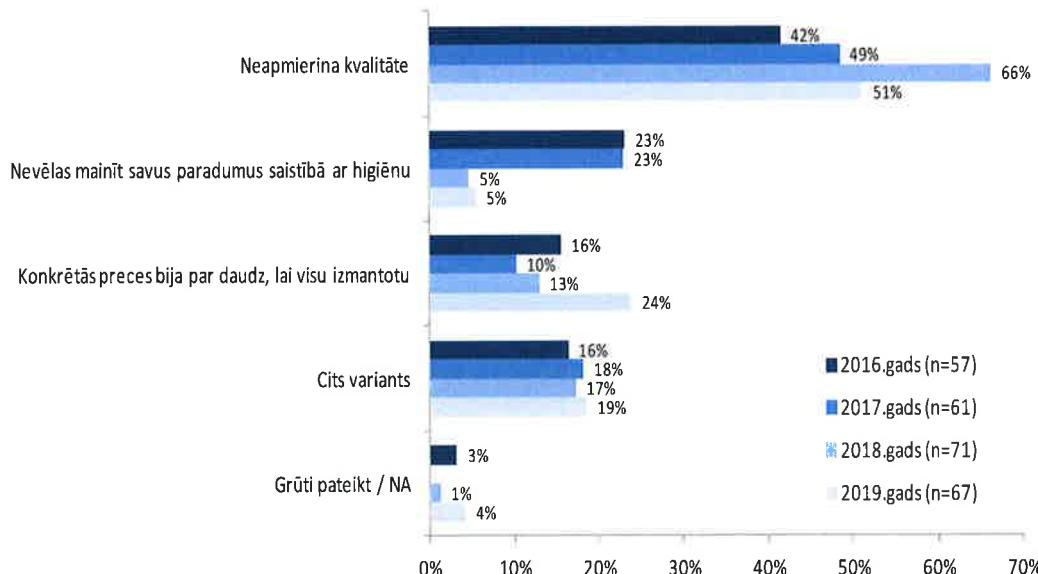
34. att. Kuras preces netika izmantotas savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kuri komplekta saturu pilnībā neizmantoja savām vajadzībām

Vērojams, ka 2019. gadā neizmantoto preču nomenklatūra nedaudz izmainījusies, tomēr divas izplatītākās atbildes ir līdzšinējās, proti, atsevišķās ģimenēs nav pilnībā izmantota zobu pasta un šampūns matiem.

35. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss komplekta saturu netika izmantots savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kuri komplekta saturu pilnībā neizmantoja savām vajadzībām

Turklāt cēlonis (sk. 35. attēlā) preču neizmantošanai visbiežāk bijusi preču kvalitāte un, vērtējot četrus gadus kopumā, neapsaubāmi varam runāt par to, ka rezultāti korekti atspoguļo galveno neapmierinātības cēloni, kaut arī neapmierināto respondentu skaits bija neliels

Iebildumi pret kvalitāti kā redzams no komentāriem bija tieši šampūna un zobu pastas gadījumā, piemēram, "Slikts šampūns, blaugzna rodas"; "Cita veida šampūnu ielikt, jo tas neder matiem", "Vairāk dušas želejas, ir tikai šampūns", "Zobu pastai specifiska garša un smarža, bērniem tā nepatīk", "Neder zobu pasta bērnam – ir par stipru – izmantojam tikai pieaugušie".

Atbilde "konkrētās preces bija par daudz, lai visu izmantotu" cieši saistās tikai ar vienu preci – zobu pastu. Savukārt nevēlēšanās mainīt savus paradumus saistībā ar higiēnu statistiski būtiskas sakarības ne ar vienu konkrētu preci neuzrāda.

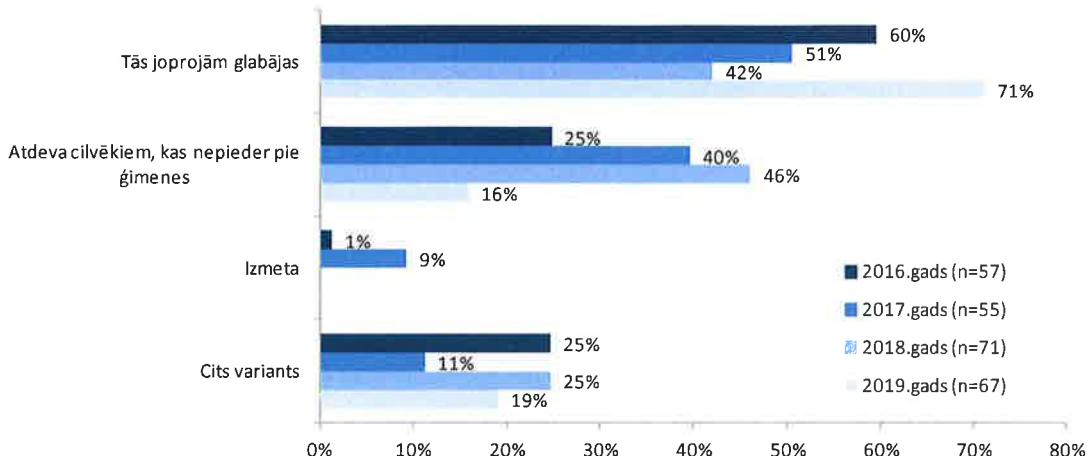
"Citu atbilžu" starpā 3 % no respondentiem, kas komplekta saturu nav izmantojuši pilnībā, norādīja uz to, ka mājoklī nav iespēju mazgāties, mazgāt veļu, nav pilnībā izmantotas ziepes un zobu birstes. Pārējās "citas" atbildes ietver dažādas individuālas situācijas, piemēram, nav izmantots veļas pulveris, jo respondents "veļu pats nemazgā, bet nes uz veļas mazgātavu"; nav izmantots veļas pulveris, jo "alerģija"; nav izmantota zobu pasta, jo "ir protēzes".

No šī iespējams secināt, ka kādam no komplekta saņēmējiem ir alergīja vai nepatika pret komplektā iekļauto šampūnu vai gribētos citu zobu pastu, bet iebildes neiezīmē nepieciešamību mainīt komplekta saturu.

Analizējot paredzētajām vajadzībām neizmantoto preču likteni, tad, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2019. gadā ievērojami retākas kļuvušas situācijas, kad komplekta saturs tiek atdots personām, kas nepieder pie ģimenes (sk. 36. attēlu), palielinoties gadījumu skaitam, kad preces joprojām glabājas, savukārt izmēšanas gadījumi 2019. gadā aptaujāto

respondentu vidū nav konstatēti. Kā rāda korelācijas koeficienti, tad šampūns biežāk tiek glabāts, savukārt veļas pulveris – kādam atdots.

36. att. Ko izdarīja ar precēm, kas netika izmantotas savām vajadzībām?

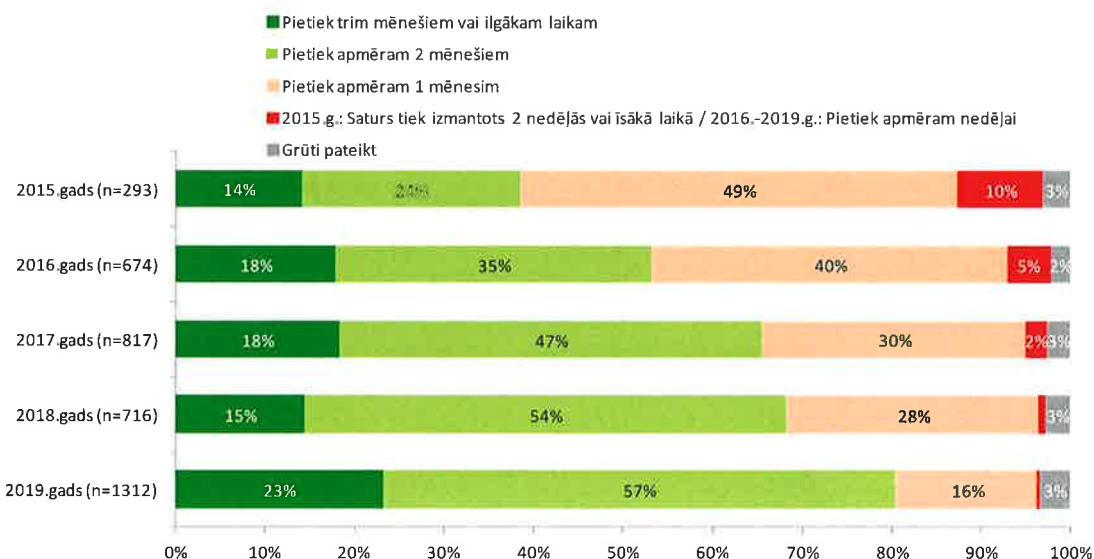

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kuri komplekta saturu pilnībā neizmantoja savām vajadzībām

Higiēnas un saimniecības preču komplektā iekļauto preču ģimenēm parasti pietiek no diviem līdz trijiem mēnešiem vai pat ilgākam laikam, turklāt 37. attēlā redzams, ka šādam izmantošanas ilgumam ir tendence pieaugt (no 38 % 2015. gadā līdz 78 % 2019. gadā), kas arī visdrīzāk liecina, ka atbalsta saņēmēju vajadzības ir apmierinātas lielākā mērā. Izmaiņas tiešā veidā saistītas ar mērķgrupas izmaiņām – visbiežāk to, ka ar komplektu pietiek 3 mēnešiem vai ilgākam laikam, norāda respondenti, kas vecāki par 55 gadiem, kā arī cilvēki, kas dzīvo vieni.

Secināms, ka komplekta saturs un izdales biežums atbilst komplektu saņēmēju vajadzībām.

37. att. Cik ilgam laikam jūsu ģimenei pietiek ar tām precēm, ko saņem vienā higiēnas un saimniecības preču komplektu izdalīšanas reizē?

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kas saņēmuši higiēnas un saimniecības preču komplektus

6.2. Zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas komplektu izmantošana

2019. gadā turpinājās 2017. gadā uzsāktā papildu bērnu higiēnas komplektu izdale, salīdzinoši vērtējot to izmantošanu (sk. 38. attēlu). Secināms, ka 2019. gadā 100 %

gadījumos bērnu higiēnas komplekts, kā norāda atbalsta saņēmēji, tīcīs izmantots savām vajadzībām pilnībā (97 %) vai lielāko daļu (3 %), bet tikai dažos gadījumos (mazāk par 0,5 %) norādīts, ka bērna vajadzībām nav izmantota būtiska daļa komplekta satura.

38. att. Zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas preču komplekta satura izmantošana savām vajadzībām

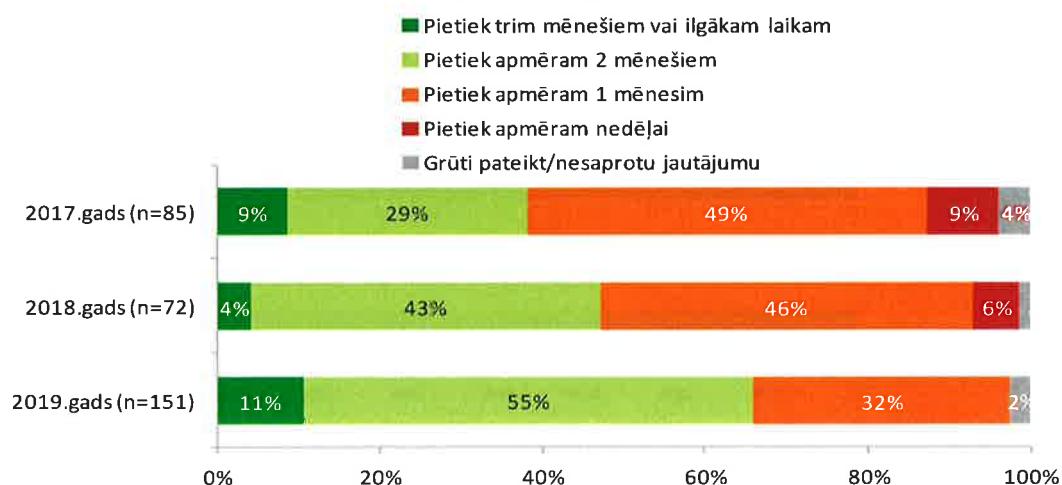

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kas sanēmuši bērnu higiēnas preču komplektus

Šāda situācija līdzīgi kā higiēnas un saimniecības preču komplektu gadījumā liecina par EAFVP sniegtā atbalsta un organizēto pasākumu efektivitāti kopumā, taču rada grūtības veikt novērtējumu par tiem atbalsta saņēmējiem, kas tomēr nav bērnu higiēnas komplekta saturu izmantojuši pilnībā, jo viņu skaits kopumā ir neliels un jebkādas individuālo atbilžu izmaiņas būtiski ietekmē kopainu.

Attiecībā uz bērnu higiēnas precēm ir norādes, no vienas ģimenes, ka nav izmantoti marles autiņi, bet noderīgāki būtu drēbes autiņi vai pārtīšanas autiņi – saņemtie marles autiņi šajā gadījumā atdoti kādam, kas nepieder pie šīs ģimenes. Visās citas aptaujātajās ģimenes zīdaiņu higiēnas komplekti izmantoti pilnībā.

39. att. Cik ilgam laikam jūsu ģimenei pietiek ar tām precēm, ko saņem vienā zīdaiņu un mazu bērnu higiēnas preču komplekta izdalīšanas reizē?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kas sanēmuši bērnu higiēnas preču komplektus

Vērtējot situāciju ar bērnu higiēnas komplektu (sk. 39. attēlu) izmantošanas ilgumu – trešdaļa respondentu minējusi, ka komplekta saturs viņiem pietiek aptuveni mēnesim, savukārt 66 % gadījumu komplekta saturs ir pietiekams diviem (55 %) un trijiem mēnesiemi vai ilgākam laikam (11 %). Apzinoties to, ka atbalsta saņēmēju vajadzības nav jānodrošina pilnībā, tomēr svarīgi norādīt, ka bērnu higiēnas komplekts tiek patēriets relatīvi visātrāk.

Secināms, ka atbalsta saņēmēji bērnu higiēnas komplektus izmanto vispirms un tikai tad iegādājas papildus nepieciešamās preces. Saistībā ar nelielu atbalsta saņēmēju skaitu valstī, izvērtējama iespēja atsevišķās vecumgrupās palielināt komplektā iekļauto autiņbiksīšu apjomu, kā arī informēt par marles autiņu izmantošanu.

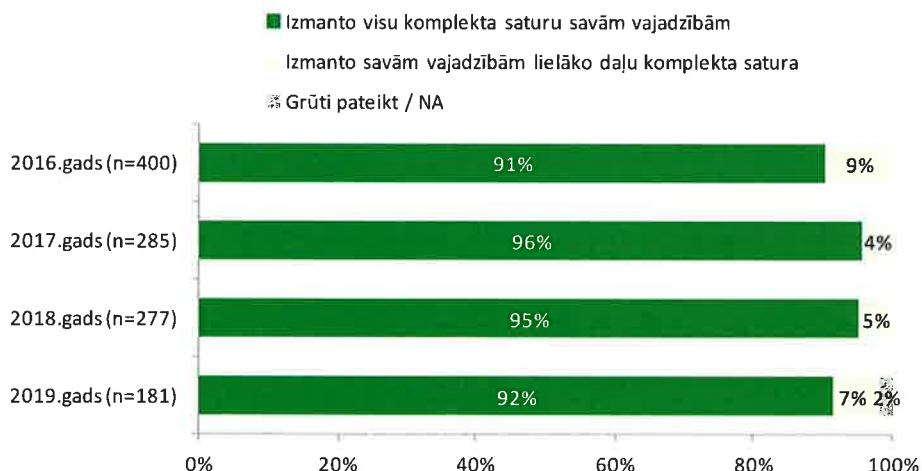
6.3. Mācību piederumu komplektu izmantošana

Mācību piederumu komplekta saturs 2019. gadā 99 % gadījumos, kā norāda komplektu saņēmēji, tīcīs izmantots savām vajadzībām pilnībā (92 %) vai lielāko daļu (7 %). Šāds pozitīvs apmierinātības rādītājs saglabājas kopš veikts komplektu saņēmēju apsekojums (sk. 40. attēlu).

Secināms, ka būtiska ietekme komplektu saturā izmantojamībā ir komplektu sadalīšanai atbilstoši sākumskolas un pamatskolas skolēnu vajadzībām.

Atzīmējams, ka 2016. gadā faktiski tika izsniegti divi komplekti (par 2015. un 2016. gadu), kamēr 2017., 2018. un 2019. gadā – viens.

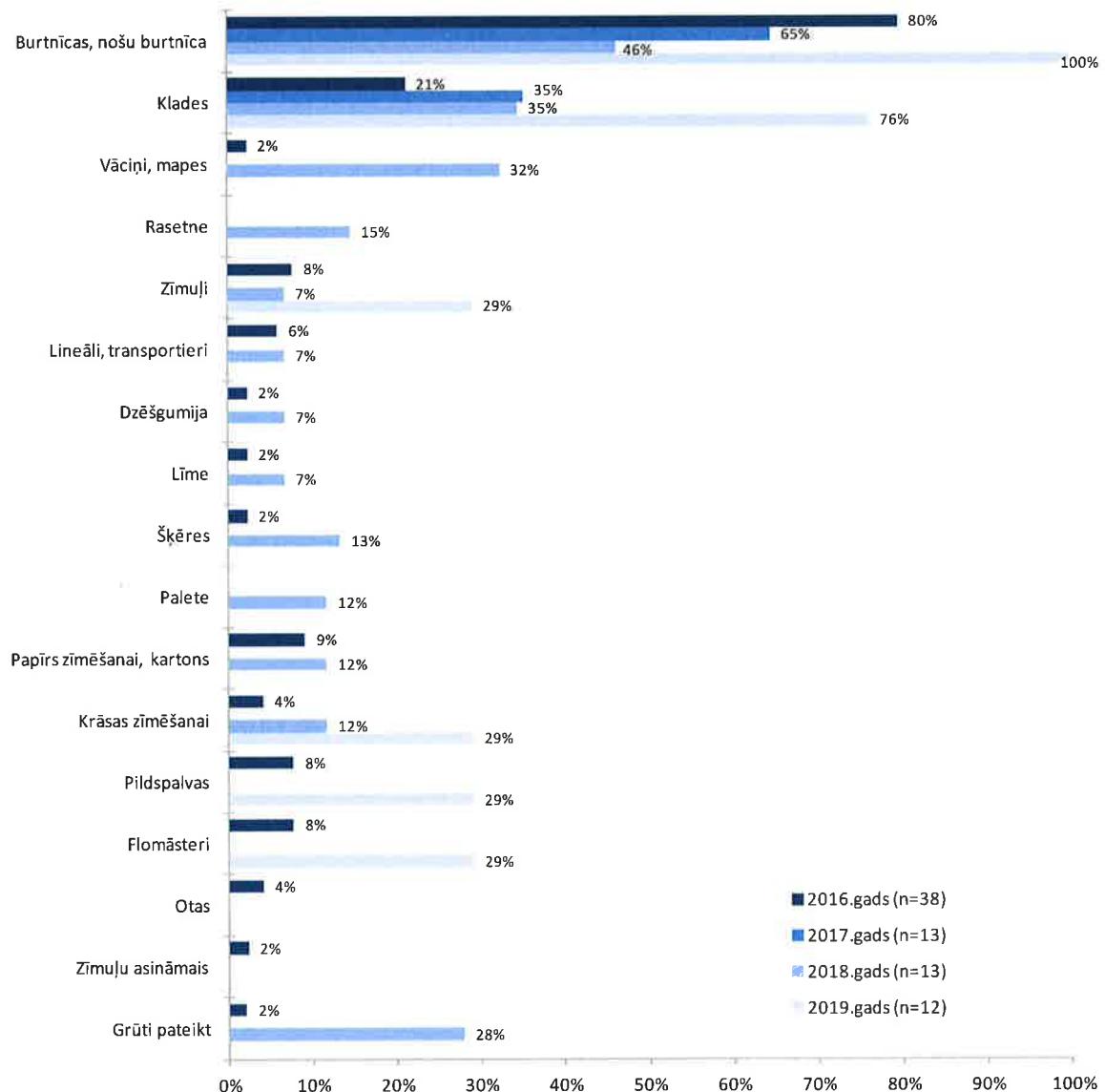
40. att. Komplekta saturā izmantošana savām vajadzībām

Avots: respondentu ģimenes locekļi, kas saņēmuši individuālo mācību piederumu komplektus

Līdzīgi kā ar higiēnas un saimniecības preču komplektiem arī mācību piederumu komplekta saturā neizmantošanu ir ierobežotas iespējas kvantitatīvi analizēt – dati sniegti par 12 bērniem ģimenēs, kurās šāda situācija bijusi, turklāt vecāku skaits (2019. gadā - 3 vecāki), kas šo informāciju snieguši, ir vēl zemāks (sk. 41. attēlu).

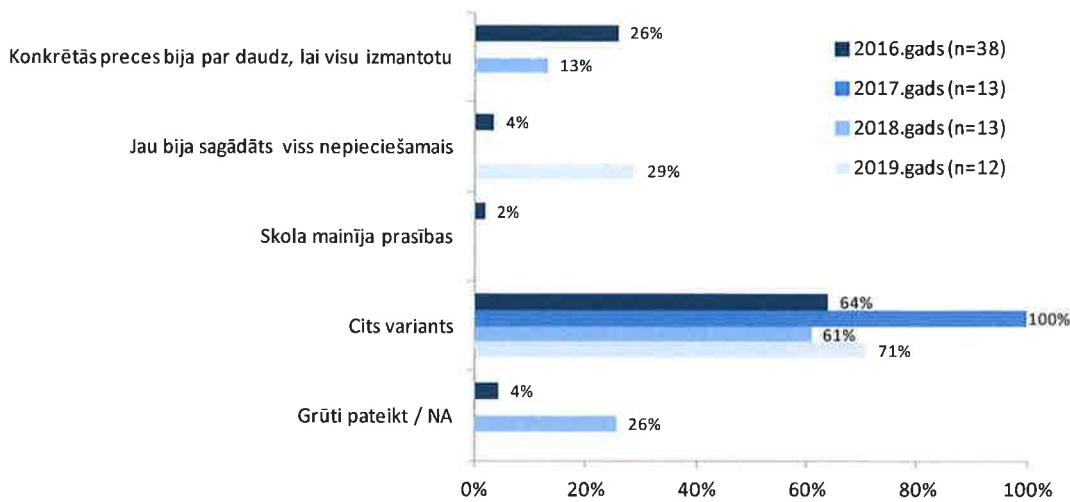
41. att. Kuri mācību piederumi netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu, nav pilnībā izmantojuši savām vajadzībām

Nosaukti preču veidi, kas nav izmantoti pilnībā – burtnīcas un klades. Viena ģimene atzīmējusi arī citus mācību piederumus (krāsas zīmēšanai, pildspalvas, zīmuļi, flomāsteri) Kā cēloni komplekta saturu pilnīgai neizmantošanai ģimene norādīja, ka nepieciešamais jau bijis sagādāts. Citi respondenti neminot kādu konkrētu cēloni, iezīmēja (sk. 42. attēlu) individuālu “citu” variantu, piemēram, “Bērna vecumam neatbilstošas burtnīcas”, “Skolā vēl nav prasīts”. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, nav atzīmēta konkrētam vecumposmam (sākumskolai vai pamatskolai) neatbilstošu mācību piederumu iekļaušanu komplektos.

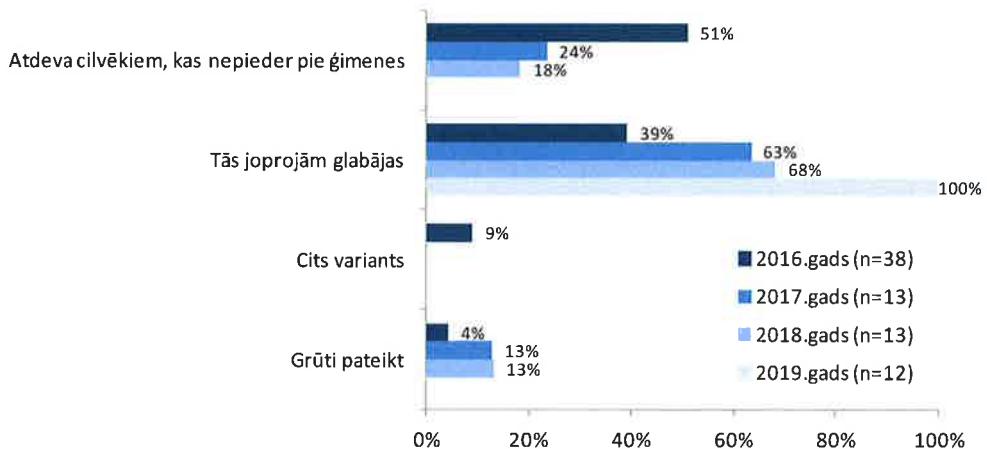
42. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc viss komplekta saturs netika izmantots savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu, nav pilnībā izmantojuši savām vajadzībām

Visos gadījumu tie vecāki, kas atzina, ka komplekta saturs nav izmantots pilnībā, norādīja, ka mācību piederumi joprojām glabājas (sk. 43. attēlu).

43. att. Ko izdarīja ar mācību piederumiem, kas netika izmantoti savām vajadzībām?

Avots: respondentu ģimenes locekļi (bērni), kuri komplekta saturu, nav pilnībā izmantojuši savām vajadzībām

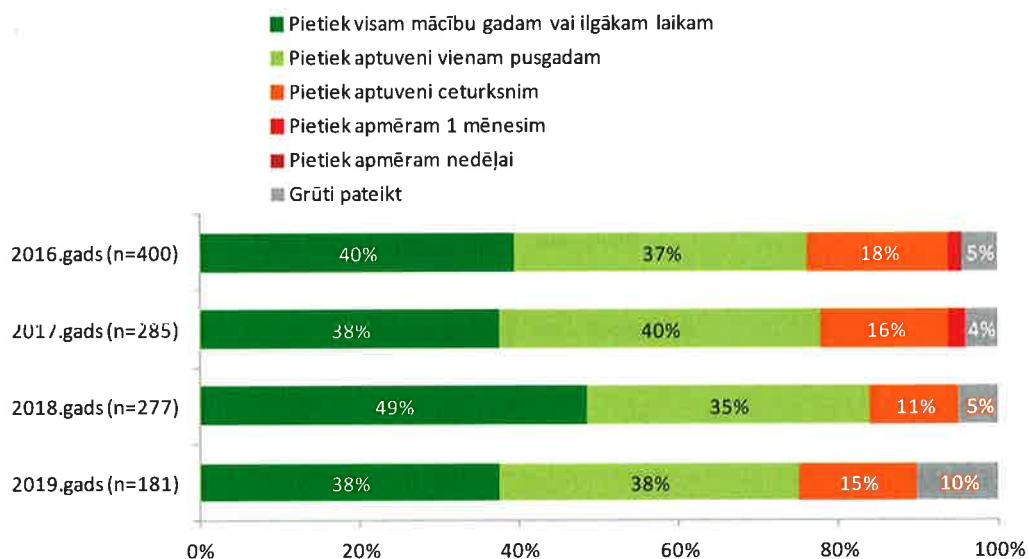
Līdzīgi kā 2016., 2017. un 2018. gadā ievērojamai daļai atbalsta saņēmēju 2019. gadā ar izdalītajiem individuālajiem mācību piederumu komplektiem pieticis visam mācību gadam – šādu atbildi snieguši 38 %, savukārt vēl 38 % norāda, ka pieticis pusgadam (sk. 44. attēlu).

No vidēji 5 % iepriekšējos gados uz 10 % 2019. gadā palielinājies respondentu skaits, kas snieguši atbildi “grūti pateikt”. Iespējams, ka šāds viedoklis izteikts tajās situācijās, kad atsevišķi mācību piederumi ir pietiekami visam mācību gadam, turpretī citi īsākam laikam vai arī mācību piederumu izlietojums bija atkarīgs no skolas gada laikā mainīgām prasībām attiecībā uz mācību saturu.

Bērnu vecāki, komentējot mācību piederumu komplektu saturu un apjomu, vairumā gadījumu izteica apmierinātību ar tiem, taču atsevišķos komentāros atrodama arī vēlme

saņemt gan lielāka apjoma komplektus gan biežāk, kā arī vajadzība pēc noteiktām, ļoti dažādām precēm, kas skaidrojama ar prasībām specifiskās skolās, klasēs, kā arī bērnu pašu attieksmi pret mācību piederumu izmantošanu.

44. att. Cik ilgam laikam ģimenē dzīvojošiem skolniekiem pietiek ar tām lietām, ko saņem vienā individuālo mācību piederumu komplektā?

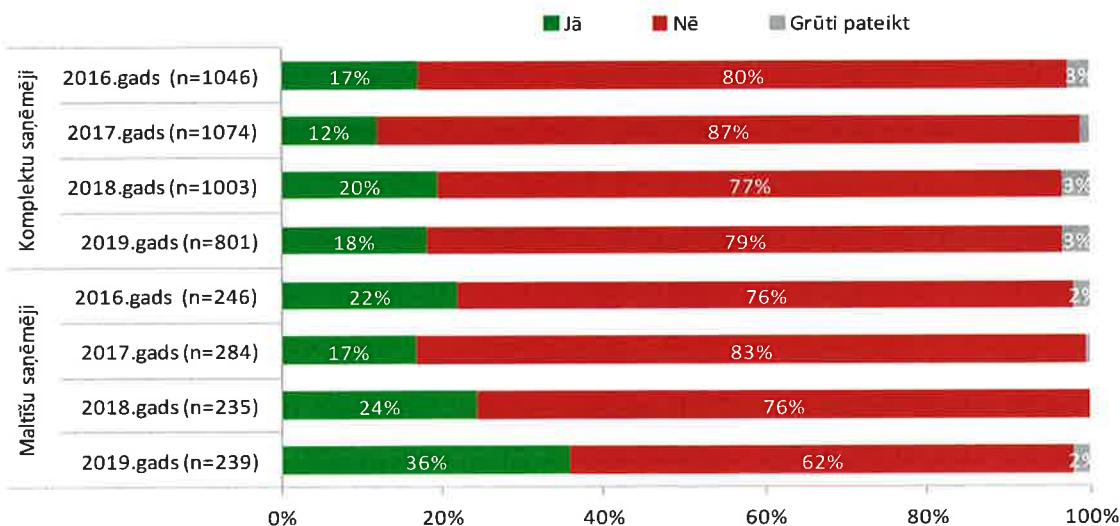
Avots: respondentu ģimenes locekļi, kas saņemuši individuālo mācību piederumu komplektus

Secināms, ka kopumā sākumskolas un pamatskolas mācību piederumu komplekti ir precīzi izstrādāti un atbilstoši abu vecumgrupu skolēnu vajadzībām un izmaiņas tajos nav nepieciešamas.

7. Papildpasākumi

Atbalsta saņēmēju atbildes par līdzdalību 2019. gada papildpasākumos, salīdzinot tās ar 2016., 2017. un 2018. gadā sniegtajām, kā arī, izdalot atsevišķi komplektu un mātiņu saņēmējus, atspoguļotas 45. attēlā.

45. att. Vai 2019. gadā atbalsta saņēmējs ir piedalījies papildpasākumos?

Avots: atbalsta komplektu un mātiņu saņēmēji, kas komplektus/mātiņtes saņemuši iepriekš (pirms aptaujas dienas)

Uz līdzdalību papildpasākumos 2019. gadā norāda ap 18 % komplektu saņēmēju un ap 36 % maltīšu saņēmēju.

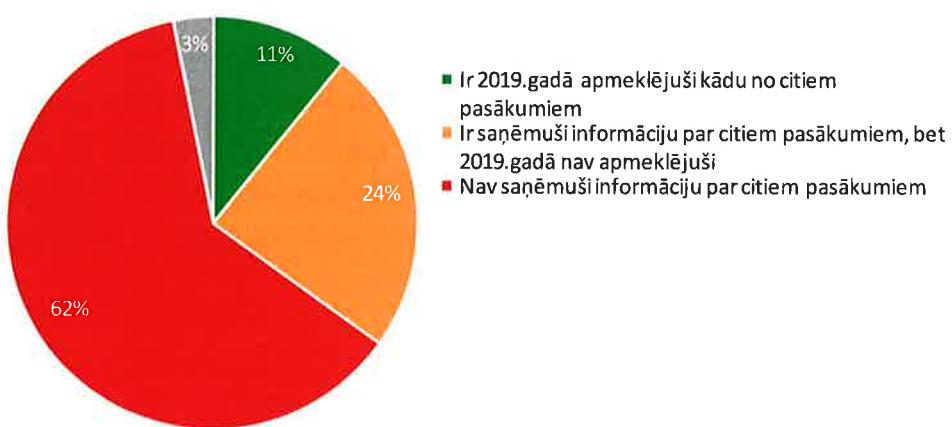
Secināms, ka ievērojami pieaudzis (no 24 % 2018. gadā uz 36 % 2019. gadā) maltīšu saņēmēju viedoklis par iesaisti papildpasākumos, kas skaidrojams ar PO sniegtās informācijas saņemšanu par iespējām iesaistīties un iesaistīšanos arī citos ar ES fondiem saistītos sociālās iekļaušanas pasākumos, PO ikdienas komunikāciju ar atbalsta saņēmējiem, sniedzot tiem padomus, psiholoģisku atbalstu vai individuāli konsultējot (uz ko aptaujā norāda 3 – 9 % aptaujāto komplektu saņēmēju un 9-15 % maltīšu saņēmēju), kā arī maltīšu saņēmēju veikto visu pasākumu, ko īsteno nevalstiskā vai reliģiskā organizācija, sasaisti ar EAFVP līdzfinansēto papildpasākumu.

2019. gada aptaujā tika iekļauti arī jautājumi par līdzdalību citos pasākumos, kurus finansē ES. Vērojams, ka atbildes uz šo jautājumu visdrīzāk atspoguļo nevis reālo situāciju bet gan respondentu viedokli par to, kas varētu būt finansējis pasākumu, kurā viņi piedalījušies. Uzticamāku informāciju varētu saņemt par tiešo pasākuma nodrošinātāju, taču ne par gala finansētāju.

35 % komplektu saņēmēju norādīja, ka ir saņēmuši informāciju par pasākumu, tai skaitā 11 % sacīja, ka šādos pasākumos ir piedalījušies (sk. 46. attēlu). Respondentu sociālekonomiskais profils, kas norāda uz līdzdalību arī citos pasākumos, sakrīt ar to respondentu profilu, kas apgalvo, ka piedalījušies papildpasākumos – tas ir, biežāk uz līdzdalību norāda sievietes, bezdarbnieki, cilvēki bez saviem ienākumiem, personas, kuru ģimenēs ir kāds ar interneta lietošanas prasmēm un pieeju tam, Latgales iedzīvotāji, savukārt retāk – tie, kam ir 55 gadi vai vairāk, kas dzīvo vieni paši.

Līdz ar to sakarības starp atbildēm uz abām jautājumiem ir neapstrīdamas, taču tās var skaidrot gan ar daļas sabiedrības augstāku gatavību piedalīties dažādās aktivitātēs neatkarīgi no to organizatora, gan ar cilvēku nespēju dažādu pasākumu finansētajus izšķirt.

46. att. Vai organizācijā, kur saņēmāt atbalsta pakas, pašvaldībā, Nodarbinātības valsts aģentūrā vai citā iestādē ir saņemta informācija par iespēju iesaistīties vēl kādos citos pasākumos, ko finansē ES. Ja jā, vai tā ir izmantota.

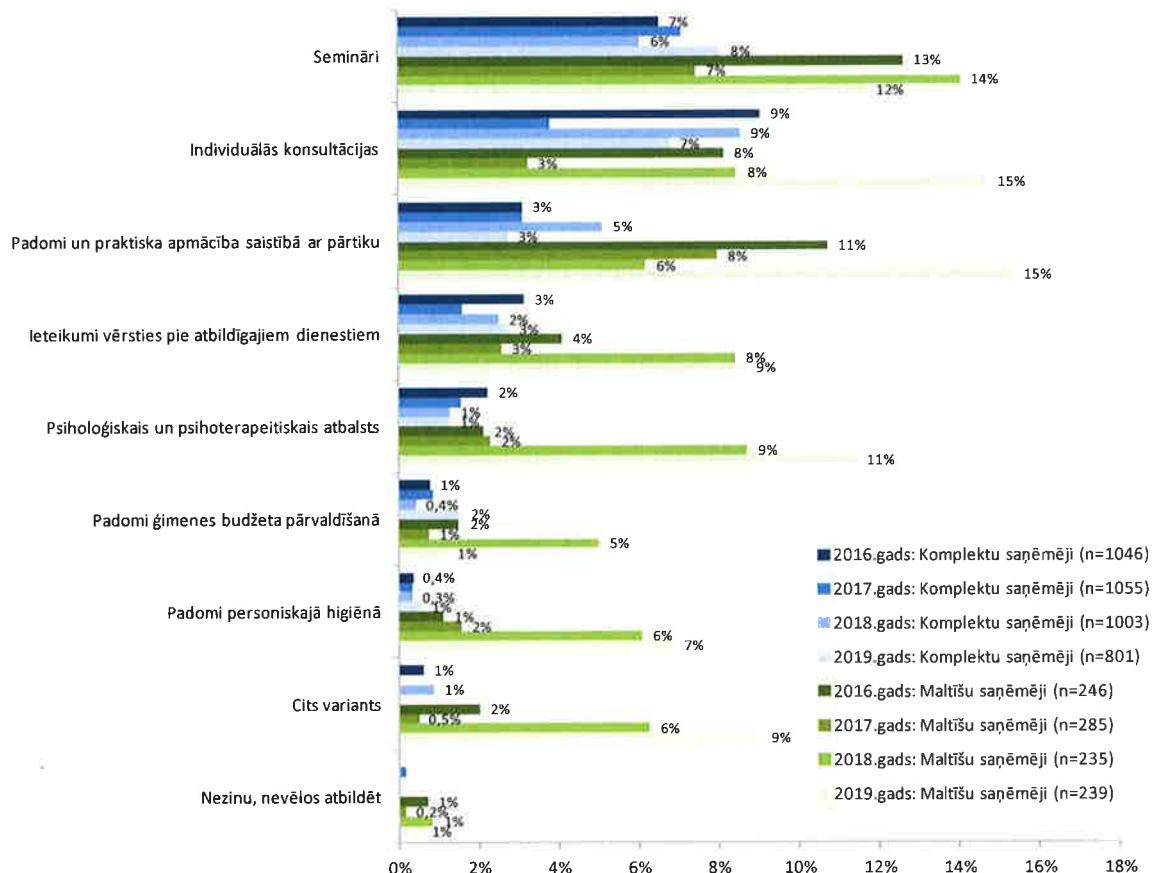
Avots: atbalsta komplektu saņēmēji 2019. gads (n=972)

Ja analizējam, kādos tieši papildpasākumos atbalsta saņēmēji piedalījušies (sk. 47. attēlu) vērojams, ka komplektu saņēmēji visbiežāk nosauca padomus un praktisku apmācību saistībā ar pārtiku, seminārus un individuālas konsultācijas, turpretim maltīšu saņēmēji

atzinuši līdzdalību visos piedāvātajos papildpasākumu veidos, kas iespējami saistās ar uzticēšanos nevalstiskajai vai reliģiskajai organizācijai (maltīšu izsniedzējam), kas nodrošina atbalstu, konsultācijas, padomus vai uzklausīšanu un kopumā socializāciju.

Tā kā aptaujāto kopskaits kopumā ir neliels, tad dažu respondentu atbildes grafikos uzrāda ievērojamu dinamiku.

47. att. *Kādas bija papildpasākumu tēmas, kuros piedalījās?*

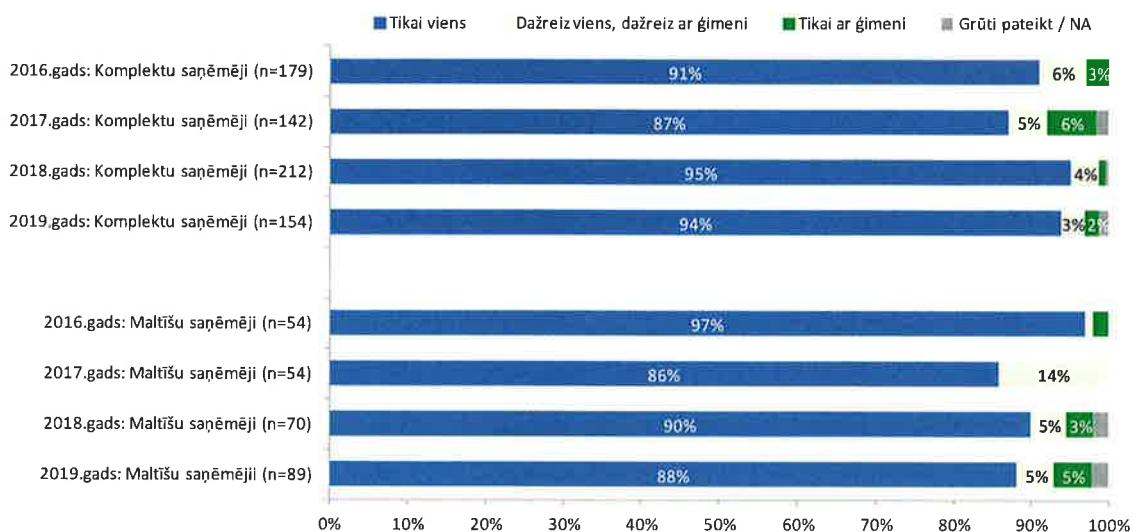

Avots: atbalsta komplektu un maltīšu saņēmēji, kas komplektus/maltītes saņemuši iepriekš (pirms aptaujas dienas)

Dalība papildpasākumā lielākoties ir individuāla, tā 2019. gadā 94 % komplektu saņēmēju un 88 % maltīšu saņēmēju papildpasākumos piedalījušies vienatnē – 48. attēlā uzskatāmi redzams, ka nemainīgi vidēji tikai līdz 5 % ir tie gadījumi, kad kāds tos apmeklētu ar ġimeni.

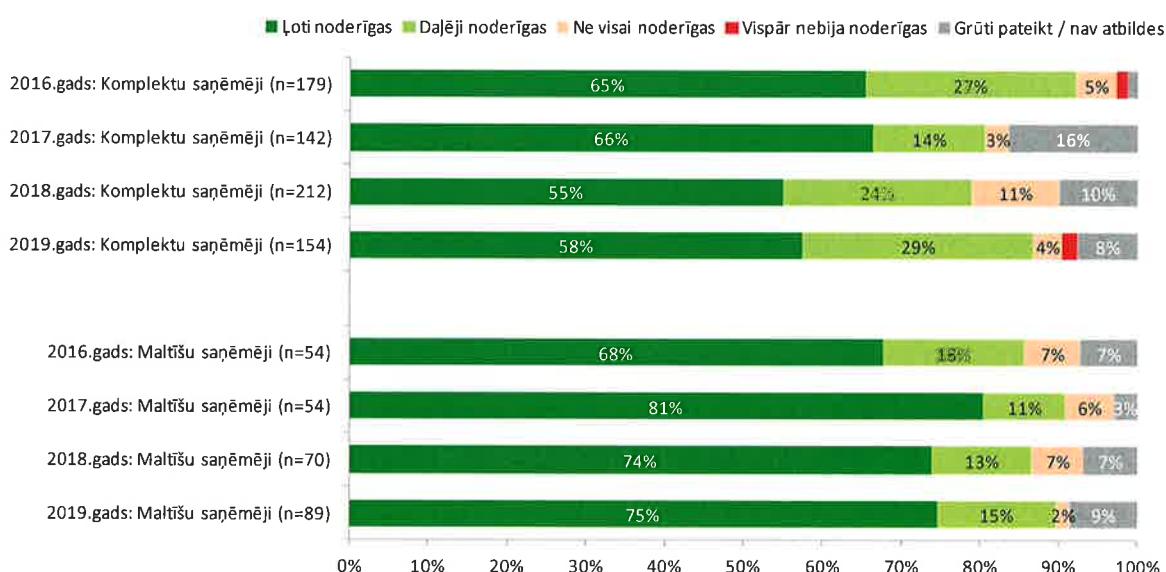
Papildpasākumos iegūtās prasmes 2019. gadā kopumā tiek vērtētas kā noderīgas – šādu atbildi (sk. 49. attēlu) izvēlējušies 87 % komplektu saņēmēju un 90 % maltīšu saņēmēju, tajā skaitā 58 % komplektu un 75 % maltīšu saņēmēju atzina, ka “loti noderīgas” un attiecīgi 29 % un 15 % tās atzinuši par “daļēji noderīgām”.

48. att. Vai papildpasākumos piedalījās viens vai ar ģimeni?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

49. att. Cik lielā mērā papildpasākumos iegūtās zināšanas vai prasmes bija noderīgas?

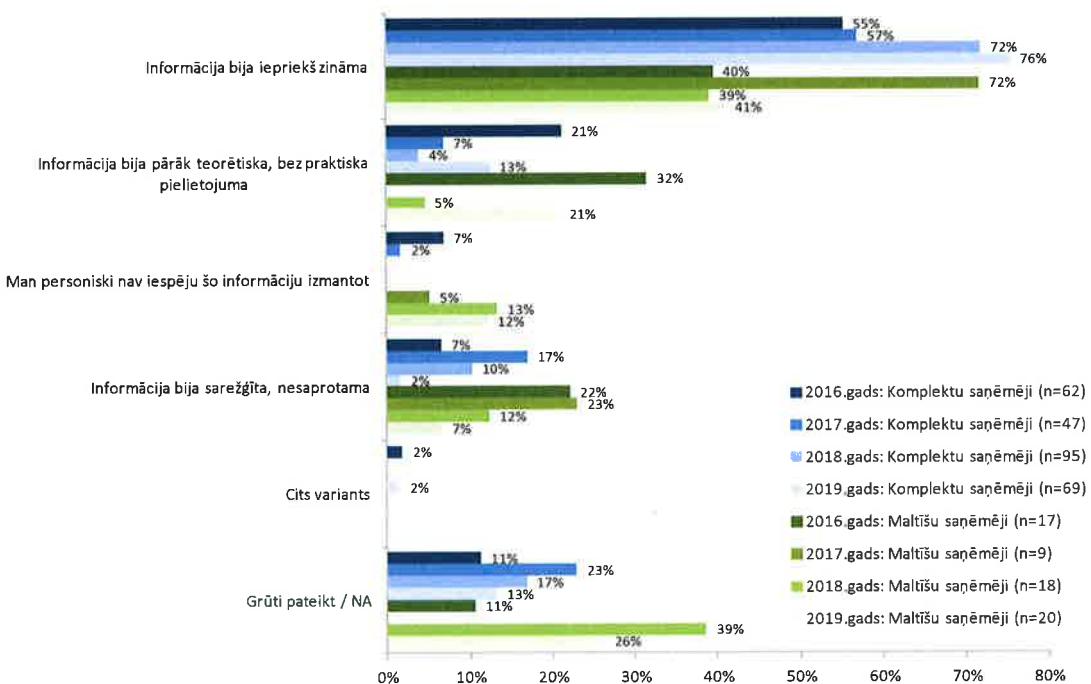
Avots: papildpasākumus apmeklējušie

To personu īpatsvars no komplektu saņēmējiem, kas pret papildpasākumu saturu un iegūto zināšanu un prasmju noderību bijuši kritiskāki, šogad ir bijis mazāk nekā iepriekš (2018. gadā 11 %, 2019. gadā 5 %).

Tādējādi no vienas pusēs varam runāt par apmierinātības par pasākumu lietderību pieaugumu, no otras – sniedz mazāk informācijas analīzei uz jautājumu “kāpēc nebija noderīgs” (sk. 50. attēlu). Savukārt maltišu saņēmēju vidū šādu viedokli pauduši tikai līdz 2 % respondentu.

Visbiežāk komplektu saņēmēju mazāka apmierinātība ar pasākumiem saistās ar to, ka tajos sniegta informācija bijusi iepriekš zināma (sk. 50. attēlu) vai teorētiska, bez praktiska pielietojuma. Bez šiem iemesliem maltišu saņēmēji vēl atzīmējuši informācijas sarežģītību un nesaprotamību un personiskas apgrūtinātas iespējas šo informāciju izmantot.

50. att. Kādi bija būtiskākie iemesli, kāpēc papildpasākumos iegūtās zināšanas un iemaņas nebija ļoti noderīgas?

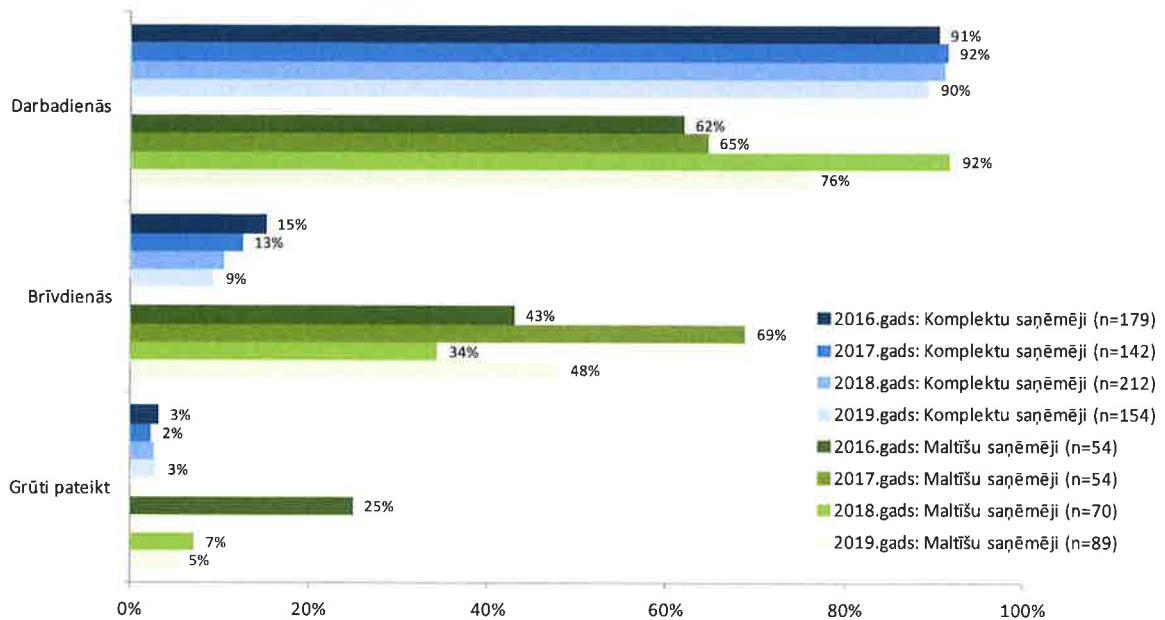
Avots: papildpasākumus apmeklējušie, kas norādījuši, ka sniegtā informācija nebija "ļoti noderīga"

Viedoklis, ka papildpasākumos sniegtā informācija bijusi iepriekš zināma, kas iespējami sasaistāms ar Latvijas Sarkānā Krusta (LSK) veselības veicināšanas, saslimšanas un atkarību profilakses informatīvajiem pasākumiem, kam atbilstoši šīs PO aktuālajiem darbības virzieniem ir noteicoša loma visu papildpasākumu klāstā un ir noderīga pēc būtības, bet atbalsta saņēmējiem jau zināma taču maz pielietota. Savukārt mērķgrupai noderīgus papildpasākumus par budžeta plānošanu, finanšu pratību, internetbankas lietošanu vai skaitītāja rādījumu nodošanu internetā daži atbalsta saņēmēji varētu novērtēt kā sarežģītus, nesaprotamus un neizmantojamus. Saskatāma arī sasaiste ar jautājumu par interneta pieejamību un ģimenes prasmēm rīkoties ar to (sk. 8. attēlu), kur pozitīvu atbildi snieguši vien 55 % komplektu saņēmēju.

Vērtējot vai dalību papildpasākumā ietekmē tā norises laiks, secināms, ka nedēļas dienas vai laika izvēle nav būtisks nosacījums iesaistei papildpasākumos.

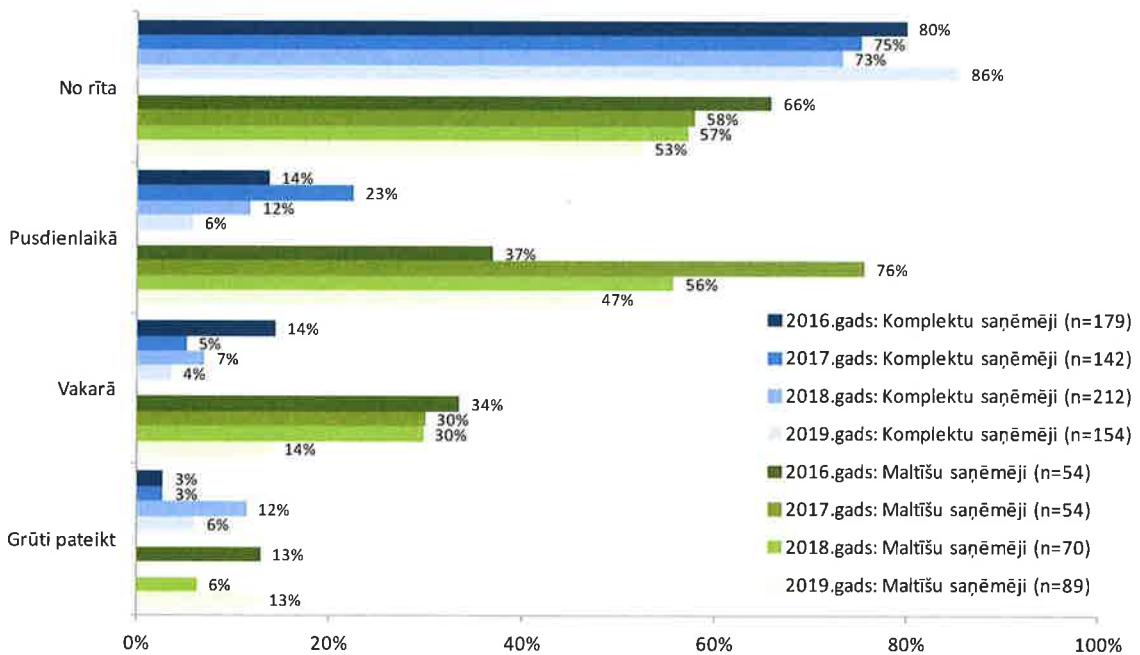
Kā redzams 51. un 52. attēlā, komplektu saņēmēji kā piemērotāko laiku pasākumiem atzīmē darbadienu rītos, savukārt maltišu saņēmēji vienlīdz atzīmējuši darbdienas un brīvdienas, kā arī atzīmējuši pasākumu norises laiku rītos un pusdienlaikā, kas vairumā gadījumu sakrīt ar maltišu izdales laiku.

51. att. Kāds būtu piemērots laiks papildpasākumu apmeklēšanai?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

52. att. Kāds būtu piemērots laiks papildpasākumu apmeklēšanai?

Avots: papildpasākumus apmeklējušie

Secināms, ka līdzšinējais komplektu saņēmēju vidējais pašnovērtējums par dalību papildpasākumos (17 %) gandrīz divkārt pārsniedz papildpasākumu organizētāju pārskatos sniegtu vidējo (8,7 %), jo PO sniegtos padomus un ieteikumus, sarunu vai individuālo konsultāciju konkrētas sociālās situācijas risināšanai atbalsta saņēmējs novērtē kā papildpasākumu, bet PO uzskaita tikai īpaši organizētus pasākumus ar citu iesaistīto ekspertu vai speciālistu piedalīšanos.

II. EAFVP VADĪBĀ IESAISTĪTO INSTITŪCIJU PAVEIKTAIS 2019. GADĀ

2019. gadā Latvijas 110 novados un deviņās lielajās pilsētās pārtikas un pamata materiālās palīdzības komplektu uzglabāšanu un izdali, gatavo maltīšu izdali, kā arī papildpasākumu īstenošanu nodrošināja 28 PO (t.sk. 13 pašvaldības un to iestādes, 12 biedrības un nodibinājumi un 3 reliģiskās organizācijas) 453 pārtikas un pamata materiālās palīdzības izdales vietās un 23 zupas virtuvēs. 16 PO ir no vienas līdz divām izdales vietām, 6 PO ir 3 līdz 7 izdales vietas, 5 PO no 10 līdz 18 izdales vietām, vienai PO (biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”) ir 365 izdales vietas.

2018. gada 18. decembrī apstiprināti grozījumi MK 2014. gada 25. novembra noteikumos Nr. 727 “Darbības programmas “Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām 2014.-2020. gada plānošanas periodā” īstenošanas noteikumi, kas paredz no 2019. gada 1. janvāra maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu slieksni EAFVP atbalsta saņemšanai paaugstināt līdz 242 *euro* un higiēnas un saimniecības preču komplektus var saņemt ne tikai ģimenes (personas) ar bērniem līdz 18 gadiem, bet arī pilngadīgas personas.

Veikta EAFVP VKS aktualizācija, t.sk. aktualizētas VI vadlīnijas par risku pārvaldību un vadlīnijas efektīvu un samērīgu krāpšanas apkarošanas pasākumu piemērošanai, izdarīti grozījumi LM iekšējā normatīvajā aktā par kārtību, kādā VI nodrošina pārvaldības deklarācijas un galīgo revīzijas ziņojumu un veikto gada kopsavilkuma sagatavošanu un iesniegšanu EK, un par kārtību, kādā LM nodrošina EAFVP DP īstenošanā un uzraudzībā konstatēto neatbilstību vadību. Izstrādi LM iekšējie noteikumi par kārtību, kādā VI un SEI nodrošina risku pārvaldību DP darbību īstenošanā, par kārtību, kādā LM nodrošina EAFVP DP īstenošanā un uzraudzībā konstatēto neatbilstību vadību un par kārtību, kādā LM nodrošina DP pārvaldību.

Sagatavots un iesniegts EK ziņojums par EAFVP DP īstenošanu 2018. gadā un iesniegti četri maksājuma pieteikumi par kopējo summu 6 487 935,48 *euro*. Veikta sabiedrības informēšana par EAFVP ieviešanu, t.sk. intervijas laikrakstiem un TV, preses relīžu izstrāde, atbildes uz iedzīvotāju e-pastos iesūtītajiem un telefoniski uzdotajiem jautājumiem. Sagatavota un aktualizēta informācija par EAFVP LM tīmekļa vietnē.

Nodrošināta dalība EK organizētajās EAFVP Ekspertu grupas sanāksmēs, EK rīkotajās EAFVP tīkla sanāksmēs un EAFVP Novērtēšanas partnerības sanāksmē.

2019. gada 5. decembrī EAFVP VI organizēja ikgadēju EAFVP īstenošanas izvērtēšanas sanāksmi ar EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļaušanās ģenerāldirektorāta pārstāvju un EAFVP konsultatīvās darba grupas loceklu (pārstāvji no Latvijas PretNabadzības Tīkla, Latvijas pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienības, Latvijas daudzbērnu ģimeņu biedrību apvienības, biedrības “Latvijas Sarkanais Krusts”, biedrības “Latvijas Samariešu apvienība”, LM eksperti) un Finanšu ministrijas kā EAFVP RI pārstāvju dalību. PO nodibinājums “Samariešu fonds” un “Latvijas Samariešu apvienība” dalījās pieredzē par EAFVP atbalsta īstenošanu 2019. gadā un par pārtikas ziedošanu labdarībai pēc “ieteicams līdz” termiņa beigām. Sanāksmes laikā EK pārstāvji atzinīgi novērtēja Latvijas aktīvo rīcību

EAFVP ieviešanas pastāvīgā uzlabošanā, reaģējot uz nevalstiskā sektora un pašu atbalsta saņēmēju izteiktajām vēlmēm un vajadzībām.

Nodrošināta iesaiste 2021.-2027. gada plānošanas perioda sagatavošanas aktivitātēs, t.sk. sagatavoti komentāri par EK izstrādāto Kopīgo noteikumu regulas (KNR) un Eiropas Sociālā fonda + regulas projektiem, dalība FM rīkotajās Kohēzijas politikas nākotnes darba grupas sanāksmēs.

EAFVP RI 2019. gadā EAFVP VI un SEI veica:

- Sistēmas auditu par EAFVP ietvaros izveidoto procesu VKS aktivitātes, Risku vadības, Vadības un informācijas sistēmas, Sistēmas pārvaldības, Maksājumu pieteikumu un kontu slēguma sagatavošanas un Neatbilstību vadības darbības efektivitātes novērtējumu EAFVP VI, SEI un SI par periodu no 2018. gada 1. jūlija līdz 2019. gada 27. februārim. Audita rezultātā iegūta pietiekama pārliecība, ka EAFVP vadības un kontroles sistēma (VKS) attiecībā EAFVP VI, SEI un SI darbojas efektīvi un atbilst ES un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.
- EAFVP darbību revīziju par grāmatvedības gadā no 2018. gada 1. jūlija līdz 2019. gada 30. jūnijam sertificētajiem izdevumiem. Revīzijas ietvaros gūta pietiekama pārliecība, ka maksājuma pieteikumos iekļautie EK deklarētie izdevumi kopumā ir attiecināmi finansēšanai no EAFVP saskaņā ar ES un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. Revīzijā konstatēto kļūdu ar finanšu ietekmi kopējais kļūdu īpatsvars (0,0202 %) nepārsniedz EK noteikto būtiskuma līmeni.
- EAFVP pārskatu revīziju par EAFVP SEI sagatavoto kontu slēgumu par 5. grāmatvedības gadu no 2018. gada 1. jūlija līdz 2019. gada 30. jūnijam. Revīzijas rezultātā gūta pietiekama pārliecība, ka pārskatā sniegtā informācija ir pilnīga, pareiza un patiesa.

Gada kontroles ziņojumā RI sniedza atzinumu bez iebildēm un sistēmas pārliecības līmeni novērtēja kā vidēju.

EAFVP SI:

- VK veikusi finanšu revīziju "Par Sabiedrības integrācijas fonda 2019. gada pārskata sagatavošanas pareizību". Revīzijā gūta pārliecība, ka finanšu pārskats visos būtiskajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par SIF finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un SIF darbības finansiālajiem rezultātiem un naudas plūsmu gadā, kas noslēdzās 2019. gada 31. decembrī, un ir sagatavots atbilstoši LR spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.
- SIF iekšējā audita nodaļa veikusi sistēmauditu Nr. 3-10.3., 2.3.-2019. Audita rezultātā ir iegūta pietiekama pārliecība, ka EAFVP SI izveidotā VKS darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi.

EAFVP SI veica PO aptauju, lūdzot izvērtēt 2019. gadā veiktās darbības EAFVP ietvaros. Aptaujas rezultātus sk. ziņojuma 2. pielikumā.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

1. EAFVP pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts 2019. gadā ir sasniedzis vistrūcīgākās ģimenes.

- 2019. gadā EAFVP atbalsta ietvaros izdalīti 356 683 pārtikas preču komplekti un nodrošinātas 366 735 gatavās maltītes, izdalīti 176 546 higiēnas un saimniecības preču komplekti, kā arī ģimenēm ar sākumskolu un pamatskolu skolēniem izdalīti 9254 mācību piederumu komplekti. Ģimenes ar zīdaiņiem un maziem bērniem līdz divu gadu vecumam saņēmušas 4400 bērnu pārtikas komplektus un 3761 bērnu higiēnas preču komplektu.
- Atbilstoši EAFVP VI aplēsēm no tām 70 864 unikālas personas bija pārtikas preču komplektu saņēmēji, kas ir 97,82 % no visām 72 442 unikālām personām, kurām 2019. gadā noteikts trūcīgas vai krīzes situācijā esošas personas statuss, kā arī no 2019. gada 1. janvāra saņemta izziņa par maznodrošinātās personas statusu ar ienākumiem, kuri nepārsniedz 242 euro (turpmāk - EAFVP nosacījumiem atbilstošas unikālās personas) kā arī 5096 personas gatavo maltīšu saņēmēji. Atzīmējams, ka 29 % komplektu saņēmēju apmeklējuši arī zupas virtuvi un saņēmuši gatavās maltītes. Savukārt higiēnas un saimniecības preces saņēma 70 431 unikālas personas, kas ir 97,22 % no visām EAFVP nosacījumiem atbilstošām unikālām personām.
- EAFVP atbalsta ģimenēm ar bērniem ietvaros mācību piederumu komplektus saņēma 9254 skolēni, kas ir 99,66 % no visiem unikālajiem skolēniem, bērnu pārtikas komplektus – 1039 bērnu (91,14 %) un bērnu higiēnas komplektus 1410 bērnu (99,65 %) no visiem unikālajiem bērniem attiecīgajā vecumgrupā EAFVP nosacījumiem atbilstošās ģimenēs.
- Izpildīts 2018. gada ieteikums par PO un pašvaldību sociālo dienestu informēšanu par izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos. 2018. gada 30. novembrī un 19. decembrī SI informēja PO par izmaiņām darbības programmā, paplašinot atbalsta saņēmēju loku ar maznodrošinātām personām, kuru ienākumu līmenis nepārsniedz 242 euro, un ka higiēnas un saimniecības preču komplektus varēs saņemt visas atbilstošajās izziņās norādītās personas (bez vecuma ierobežojuma). 2018. gada nogalē VI aktualizēja un LM EAFVP tīmekļa vietnē ievietoja infografiku “Ceļš līdz ES atbalsta pakām: KAS un KĀ?”, iekļaujot informāciju, par EAFVP atbalsta veidiem, un nosacījumiem atbalsta saņemšanai no 2019. gada 1. janvāra, kā arī informāciju par izmaiņām EAFVP atbalsta nosacījumos nosūtīja pašvaldībām un sociālajiem dienestiem.

Secināms, ka:

- personu informētība par EAFVP sniegto atbalstu ir ļoti augsta, un atbalsts sniegs gandrīz visām potenciālajām mērķa grupas personām, kurām ir tiesības to saņemt;
- izpildītais 2018. gada ieteikums par PO un pašvaldību sociālos dienestu informēšanu par izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos, ievērojami palielinājis personu informētību, un atbalsta sniegšanas intensitāte paaugstinājusies.

Ieteikums: Par katrām izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos informēt PO un pašvaldību sociālos dienestus. Vizuālās informācijas materiāli izplatāmi gan PO, gan pašvaldību sociālajiem dienestiem.

2. EAFVP pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts ir atvieglojis vistrūcīgāko iedzīvotāju un mājsaimniecību budžeta slogu

- Dziļa materiālā nenodrošinātība ir samazinājusies no 24 % 2013. gadā uz 9,5 % 2018. gadā³, tomēr jāatzīmē, ka Latvijā tā joprojām pārsniedz ES vidējo rādītāju (5,9 %) un ir septītais augstākais rādītājs ES.
- Kaut arī pārtikas produktu izdalei maltīšu nodrošināšanai vistrūcīgākajiem iedzīvotājiem nav noteicošas ietekmes uz kopējo dziļas materiālās nenodrošinātības rādītāju, tomēr ir atvieglots vistrūcīgāko ģimeņu budžeta slogs, par ko liecina 98 % gadījumos respondentu aptaujā norādītais, ka atbalsta komplektu saņemšana ietekmēja ģimenes situāciju, t.sk. apstiprinoša atbilde sniegtā 91 % gadījumos vai daļēji apstiprinoša 7 % gadījumos.
- Atbalsta saņemēji radušos naudas ietaupījumu, galvenokārt, tērē papildu pārtikas produktu iegādei (to norāda 86 % no atbalsta saņemējiem), komunālo pakalpojumu apmaksai, apavu un apģērba iegādei, ārsta apmeklējumiem un medikamentu iegādei, papildu higiēnas un saimniecības preču iegādei. 10 % no atbalsta saņemējiem atzīmē, ka nauda izmantota bērnu skolas pasākumiem vai ārpusskolas nodarbībām.

3. Papildpasākumu veidi un iesaiste tajos ir pamatā apmierinoša

- 2019. gadā īstenoti 1050 papildpasākumi (PO pārskatos norādīti un SI pārbaudīti), kas ir par 7 % mazāk salīdzinot ar 2018. gadu un tajos iesaistīto personu skaits (6294) veido apmēram 10 % no visām EAFVP atbalsta saņemēju unikālajām personām. Vērojams objektīvs, ar sociāli demogrāfiskā portreta izmaiņām saistīts pasākumu dalībnieku aktivitātes kritums.
- Turpretī ik gadējā atbalsta saņemēju aptaujā minēts, ka par līdzdalību papildpasākumos 2019. gadā norādīja 18 % komplektu saņemēji (2018. gadā – 20 %) un 36 % maltīšu saņemēji (2018. gadā – 24 %).
- Papildpasākumu veidi un tajos iegūtās prasmes kopumā tiek vērtētas kā ļoti noderīgas – šādu atbildi izvēlējušies 58 % komplektu saņemēju un 75 % maltīšu saņemēju (2018. gadā – attiecīgi 55 % un 74 %).
- Izpildīts 2018. gada ieteikums SI metodiskajos semināros izplatīt PO papildpasākumu labās prakses piemērus, kā arī nodrošināt PO ar informāciju par citu dalībvalstu pieredzi papildpasākumu nodrošināšanā. Semināros 2019. gada 20. un 21. martā Rīgā pārrunāti papildpasākumu īstenošanas nosacījumi un labās prakses piemēri. Tīmekļa vietnē www.atbalstapakas.lv SI publicējis informāciju par EK sagatavoto katalogu, kurā apkopti 28 ES dalībvalstu labās prakses piemēri. Katalogā sniepts priekšstats un praktiskas idejas par pārtikas un materiālās palīdzības organizēšanu, papildpasākumiem un citām aktivitātēm, kas 2017. gadā īstenotas ar EAFVP atbalstu un kuras veicina sociālo iekļaušanos. 2019. gada 17. janvārī SI ievietoja preses relīzi “*Latvijas labās prakses pieredze Eiropas katalogā*”, SI rīkotajā informatīvajā seminārā divas PO - biedrības “*Latvijas Sarkanais Krusts*” Tukuma komiteja un Olaines novada sociālais dienests prezentēja savu pieredzi papildpasākumu īstenošanā.

³ Eurostat, Severe material deprivation rate, Pieejams:

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm030/default/table?lang=en>, skatīts 02.06.2020.

Secināms, ka:

- no vienas puses samazinājies uzskaitīto organizēto papildpasākumu skaits, no otras puses pieaudzis atbalsta saņēmēju viedoklis par iesaisti papildpasākumos, kas skaidrojams ar PO ikdienas komunikāciju ar atbalsta saņēmējiem, sniedzot tiem padomus, psiholoģisku atbalstu vai individuāli konsultējot (uz ko aptaujā norāda 3 – 9 % aptaujāto komplektu saņēmēju un 9 – 15 % maltīšu saņēmēju), PO sniegtās informācijas saņemšanu par iespējām iesaistīties arī citos ar ES fondiem saistītos sociālās iekļaušanas pasākumos, kā arī maltīšu saņēmēju viedokli par visu pasākumu, ko īsteno nevalstiskā vai reliģiskā organizācija, sasaisti ar EAFVP līdzfinansēto papildpasākumiem.
- PO iepazīstas ar labās prakses piemēriem papildpasākumu organizēšanā, taču papildpasākumu piedāvājumu balsta ņemot vērā pieejamos resursus (telpas, brīvprātīgie eksperti) un atbalsta saņēmēju vēlmes un vajadzības (sk. 2. pielikumu).

Ieteikums: SI metodiskajos semināros rosināt PO savstarpēji dalīties ar labo praksi papildpasākumu īstenošanā, kā arī nodrošināt PO ar informāciju par citu dalībvalstu pieredzi papildpasākumu nodrošināšanā.

4. Pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalsts sasniedz augstu apmierinātības vērtējumu un atbilstību atbalsta saņēmēju vajadzībām

- Absolūtajā vairumā gadījumu (99,5 %) pārtikas komplekta saturs, kā 2019. gadā norāda atbalsta saņēmēji, tīcīs izmantots savām vajadzībām pilnībā vai lielāko daļu (2018. gadā – 95 %).
- 100 % gadījumos bērnu pārtikas komplekta saturs izmantots savām vajadzībām pilnībā vai lielākā daļa (2017. gadā – 96 %).
- Higiēnas un saimniecības preču komplekti jau kopš izdales sākuma nemainīgi absolūtajā vairumā situāciju ir izmantoti pilnībā, piemēram, 2019. gadā – 95 % (2018. gadā – 90 %; 2017. gadā – 96 %; 2016. gadā – 92 %), savukārt 5 %- izmantoja lielāko daļu (2018. gadā-10 %; 2017. gadā – 8 %; 2016. gadā – 8 %).
- 2019. gadā – 97 % gadījumos, savukārt gan 2017., gan 2018. gadā – 95 % gadījumos bērnu higiēnas komplekti izmantoti pilnā apmērā. 2019. gadā – 3 % gadījumos, 2017.un 2018. gadā - 4 % gadījumos - izmantota šo komplektu lielākā daļa;
- 92 % 2019. gadā (2018. gadā – 95 %) mācību piederumu komplekti izmantoti pilnībā, un 7 % - izmantota lielākā daļa (2018. gadā – 5 %).
- Izpildīts 2018. gada ieteikums iekļaut 2019. gada pārtikas iepirkuma dokumentācijā papildus pārtikas produktus un nodrošināto paplašināto komplektu izdali no 2019. gada otrā pusgada. SIF iepirkuma rezultātā pārtikas preču komplektā papildus iekļauti šķeltie zirņi, iebiezīnāts piens ar cukuru un auksti spiesta nerafinēta rapšu eļļa. Papildināto komplektu piegāde un izdale uzsākta 2019. gada otrajā pusgadā.
- Izpildīti 2018. gada ieteikumi par saimniecības un higiēnas preču komplekta, mācību piederumu komplekta un bērnu pārtikas un higiēnas komplektu saturā un apjomā saglabāšanu. Minēto EAFVP atbalsta komplektu saturā un apjomā 2019. gadā izmaiņas nav veiktas.

Secināms, ka pamatā par visiem atbalsta veidiem apmierinātības rādītāji ir palielinājušies, kas daļēji skaidrojams ar izmaiņām EAFVP atbalsta komplektu saturā un apjomā, kas balstītas uz atbalsta saņēmēju izteiktajiem viedokļiem.

Ieteikumi:

1. Izvērtēt iespēju veikt izmaiņas pārtikas preču komplekta saturā, aizstājot liellopu gaļas konservus ar citiem gaļas vai zivju konserviem.
2. Izvērtēt iespēju papildināt saimniecības un higiēnas komplektu saturu ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.
3. 2020. gadā saglabāt nemainīgu mācību piederumu komplektu saturu un apjomu sākumskolas un pamatskolas skolēnu vajadzībām un bērnu pārtikas komplektu saturu un apjomu.
4. Veikt izvērtējumu par bērnu higiēnas komplekta satura izmaiņām, tostarp atbalsta saņēmēju apsekojumā pausto par autiņbiksīšu skaita palielināšanu.

5. EAFVP atbalsta pieejamība ir nodrošināta

- 2019. gadā pašvaldību sociālie dienesti ir pārliecinoši izplatītākais kanāls informācijas nodošanai par atbalsta iespējām uz to norāda 97 % komplektu saņēmēju un 38 % maltīšu saņēmēji.
- Vidēji atbalsta saņēmējiem nākas mērot 3,5 kilometrus, kas šādu tendenci saglabā jau trešo gadu.
- Izpildīts 2018. gada ieteikums turpināt stiprināt PO (NVO) sadarbību ar pašvaldību sociālajiem dienestiem gan informācijas apmaiņas, gan komplektu piegādes nodrošināšanā tajos gadījumos, kad attālums vai sabiedriskā transporta pieejamības problēmas varētu ietekmēt atbalsta saņemšanu, īpašu uzmanību pievēršot personām ar pārvietošanās grūtībām. PO ir informējušas SI par to, ka, ja ir nepieciešamība ņemot vērā PO iespējas, tiek veikta komplektu piegāde uz personu dzīvesvietām. PO bieži sadarbojas ar pašvaldību sociālajiem dienestiem, kas, veicot sociālā darba apsekošanas vizītes, palīdz nogādāt komplektus ģimenēm ar maziem bērniem, vientuļiem pensionāriem vai personām ar pārvietošanās traucējumiem (sk. 2. pielikumu).

Secināms, ka gadījumus, kad PO ir pašvaldību sociālais dienests, institūcijas ietvaros tiek nodrošināta informācijas apmaiņa un sadarbība. Ja PO ir NVO sadarbība ar pašvaldību sociālo dienestu vērtējama kā laba.

Ieteikums: Turpināt stiprināt PO (NVO) sadarbību ar pašvaldību sociālajiem dienestiem gan informācijas apmaiņas, gan komplektu piegādes nodrošināšana tajos gadījumos, kad attālums, sabiedriskā transporta pieejamība vai atbalsta saņēmēja situācija (nevar vai nedrīkst doties uz atbalsta sniegšanas vietu) ietekmē atbalsta saņemšanu, īpašu uzmanību pievēršot atbalsta nepārtrauktības nodrošināšanai ārkārtējās situācijas un tās seku pārvarēšanas laikā.

6. EAFVP darbības programmā izvēlētie atbalsta veidi un mērķa grupas ir pamatā atbilstošas situācijai

- Vērtējot DP izvirzīto mērķi - mazināt pārtikas nenodrošinātību, konstatējams, kaut arī mājsaimniecību, kuru ienākumi ir zem nabadzības riska sliekšņa un kurās nevarēja atļauties ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu īpatsvars ir samazinājies no 38,4 % 2015. gadā uz 25,2 % 2019. gadā, joprojām pārtikas atbalsts ir aktuāls lielai daļai zemu ienākumu mājsaimniecību.
- Augsts nabadzības risks nemainīgi ir nepilnajās un daudzbērnu ģimenēs, kā arī vienas personas mājsaimniecībās. 2015. gadā nabadzības riska indekss nepilnajās ģimenēs bija

34,4 %, 2018. gadā – 26,2 %; daudzbērnu ģimenēs (trīs un vairāk bērnu, ko audzina divi pieaugušie) 2015. gadā – 25,5 %, 2018. gadā – 16,7 %. Savukārt vērojams, ka vienas personas mājsaimniecībās nabadzības risks saglabājas virs 50 %, īpaši uzsveramas vienas personas mājsaimniecības vecumā virs 65 gadiem, kurās nabadzības risks 2018. gadā sasniedz 74,9 %. Secināms, ka joprojām ir būtisks atbalsts tieši ģimenēm ar bērniem, kā arī personām vecumā virs 65 gadiem, kam ir ierobežotas iespējas vai kas nevar mainīt savu situāciju.

- 2019. gadā turpinās objektīva iedzīvotāju materiālās situācijas uzlabošanās, kas attiecināma arī uz iedzīvotāju vistrūcīgāko daļu. Piecu gadu laikā (2014.-2019.) trūcīgas personas statusā mēnesī esošo personu skaits samazinājies gandrīz par divām trešdaļām (sk. 2. pielikuma 6. attēlu). No 2018. gada 1. aprīļa EAFVP atbalsts pieejams arī maznodrošinātām personām un 2019. gadā personu skaits, kam ir tiesības saņemt EAFVP atbalstu, vidēji mēnesī ir palielinājies par 6,5 %, neskatoties uz trūcīgas personas statusam atbilstošu personu skaita samazināšanos.
- Atzīmējams, ka EAFVP atbalsta saņemšanai atbilstoša personas ienākumu līmeņa paaugstināšana nav mainījusi nodarbināto īpatsvaru atbalsta saņēmēju vidū. 2019. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, par vidēji 17 procentpunktiem palielinājās pensionāru un personu ar invaliditāti, tātad to personu, kurām ir ierobežotas iespējas vai kuras pašas vairs nevar mainīt savu situāciju, īpatsvars. Savukārt vidēji par sešiem procentpunktiem samazinājies bērnu līdz 18 gadu vecumam īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū. Secināms, ka atbalstāmo personu loka paplašināšana un iespēja atbalstu saņemt arī personām ar augstāku ienākumu līmeni, saglabā pamatā nemainīgu kopējo atbalsta saņēmēju profilu, kurā galvenās izmaiņas skar tikai pirms un pēc darbspējas vecuma grupas (sk. 2. pielikuma 7. un 8. attēlu).
- pēc aptaujas rezultātiem atbalsta komplektu saņēmēju vidū ir salīdzinoši augsts sieviešu īpatsvars 53,5 % (2018. gadā - 53,2 %), nepilngadīgu bērnu īpatsvars 22,7 % (2018. gadā - 24 %), 18,6 % (2018. gadā - 16,4 %) ir personas ar invaliditāti. 20,4 % (2018. gadā - 26,8 %) no atbalsta saņēmējiem ir ģimenes ar bērniem, 26,4 % (2018. gadā – 29,5 %) norādīja, ka ir bezdarbnieki, 6 % (2018. gadā – 7,5 %) minēja, ka strādā algotu darbu, 38,7 % (2018. gadā - 31 %), ka ir pensijas saņēmēji, 16,2 % (2017. gadā - 17,4 %), ka šobrīd studē vai mācās.
- maltīšu saņēmēju sociāli demogrāfiskajā profilā augsts vīriešu īpatsvars 65,2 % (2018. gadā – 57,9 %). Vērojams lielāks vidējais vecums – 53,9 gadi, salīdzinoši komplektu saņēmēji par 10 gadiem jaunāki (43,9 gadi).
- Izpildīti 2018. gada ieteikumi:
 - par atbalsta saņēmēju loka paplašināšanu 2019. gadā, nosakot augstāku ģimenes vidējo ienākumu robežu atbalsta saņemšanai no EAFVP. Veikti grozījumi EAFVP normatīvajā regulējumā, nosakot, ka no 2019. gada 1. janvāra EAFVP atbalsta saņemšanai maznodrošināto personu ienākumu līmenis ir *242 euro* (līdz 2018. gada 31. decembrim – *188 euro*);
 - par higiēnas un saimniecības preču atbalsta mērķgrupas paplašināšanu. Veikti grozījumi EAFVP normatīvajā regulējumā, nosakot, ka no 2019. gada 1. janvāra higiēnas un saimniecības preču komplektus var saņemt ne tikai bērni vecumā līdz 18 gadiem, bet arī pilngadīgas personas.

Secināms, ka nosacījumu izmaiņas bija atbilstošas situācijas izvērtējumam. Iespējas no 2019. gada 1. janvāra maznodrošinātām personām ar ienākumiem līdz 242 euro (no 2018. gada 1. aprīļa – līdz 188 euro) saņemt atbalstu iestrāde normatīvajā regulējumā ļāva, trūcīgo personu skaitam samazinoties par 16,8 %, EAFVP atbalstāmo personu loku 2019. gadā palielināt par 6,5 %).

Ieteikums:

2020. gadā saglabāt nemainīgus EAFVP atbalsta veidus un nosacījumus tā saņemšanai.

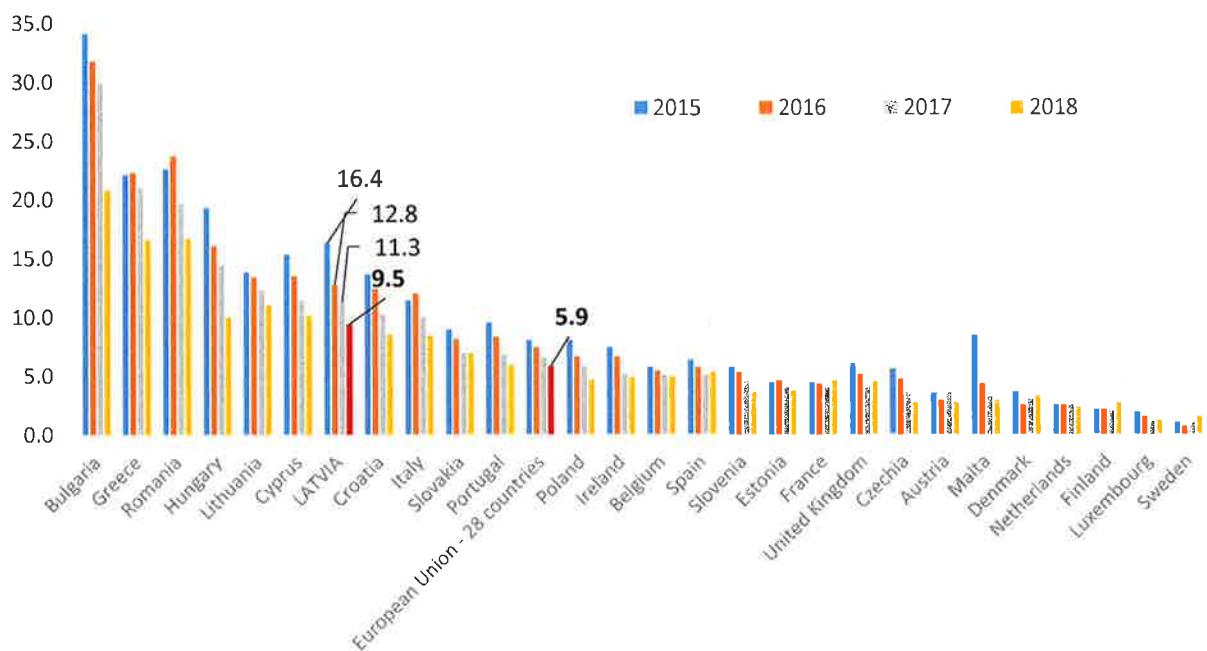
PIELIKUMI

1. pielikums.

Situācijas novērtējums

Latvijā ir viens no visaugstākajiem dziļas materiālās nenodrošinātības rādītājiem ES. Lai gan iedzīvotāju dziļas materiālās nenodrošinātības rādītāja izmaiņas Latvijā liecina par situācijas uzlabošanos (no 16,4 %, 2015. gadā uz 9,5 % 2018. gadā), tas joprojām pārsniedz ES vidējos rādītājus (5,9 %) (sk. 1. att.).

1. att. Iedzīvotāju dziļā materiālā nenodrošinātība ES valstīs, % no kopējā iedzīvotāju skaita

Avots: Eurostat dati, 2020

Saskaņā ar CSP 2019. gadā veiktās iedzīvotāju aptaujas datiem, 2018. gadā Latvijā nabadzības riskam bija pakļauti 434 tūkstoši jeb 22,9 % iedzīvotāju – par 0,4 procentpunktiem vairāk nekā 2017. gadā. Šo iedzīvotāju ekvivalentie ienākumi bija mazāki par 367 euro mēnesī.

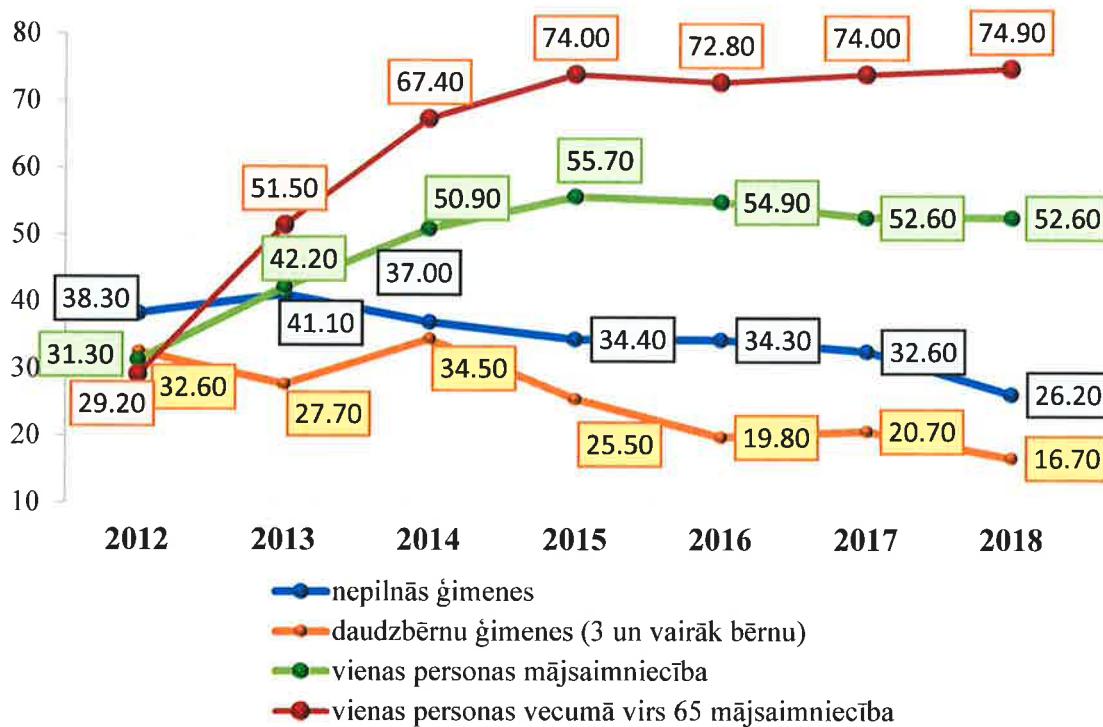
Vislielākais nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars bija Latgalē (40,4 %) un vismazākais – Pierīgā (14,4 %) un Rīgā (16,1 %). Vidzemē nabadzības riskam bija pakļauti 34,6 % iedzīvotāju, Kurzemē – 27,0 % un Zemgalē – 21,7 % iedzīvotāju.

Salīdzinot ar gadu iepriekš, ievērojami, samazinājās nepilno un daudzbērnu ģimeņu nabadzības risks. Nabadzības riskam 2018. gadā bija pakļautas 26,2 % ģimenes ar vienu pieaugušo un bērniem (2017. gadā – 32,6 %) un 16,7 % daudzbērnu ģimenes ar diviem pieaugušajiem un trim vai vairāk bērniem (2017. gadā – 20,7 %). Nabadzības risks ir būtiski zemāks mājsaimniecībās, kurās divi pieaugušie audzina divus bērnus (2017. gadā – 10,2 %,

2018. gadā – 11,1 %). Jau piekto gadu pēc kārtas samazinās nabadzības risks bērniem vecumā līdz 17 gadiem, 2018. gadā tas bija 14,5 % (2017. gadā – 17,5 %). Joprojām visvairāk nabadzības riskam bija pakļauti vientuļie seniori vecumā virs 65 gadiem. 2018. gadā tādu bija 74,9 % (2017. gadā – 74 %). Otra lielākā nabadzības riskam pakļautā sabiedrības grupa bija 31,7 % vientuļo personu vecumā līdz 64 gadiem (2017. gadā – 31 %)⁴.

Vismazāk nabadzības riskam pakļauto bija strādājošu iedzīvotāju vidū (8,5 % 2018. gadā un 8,1 % 2017. gadā). Savukārt ievērojami vairāk nabadzības riskam bija pakļauti bezdarbnieki (57,7 % 2018. gadā un 59,5 % 2017. gadā) un pensionāri (52,5 % 2018. gadā un 48,9 % 2017. gadā).

2. att. Nabadzības riska indekss pēc mājsaimniecības tipa Latvijā (%)

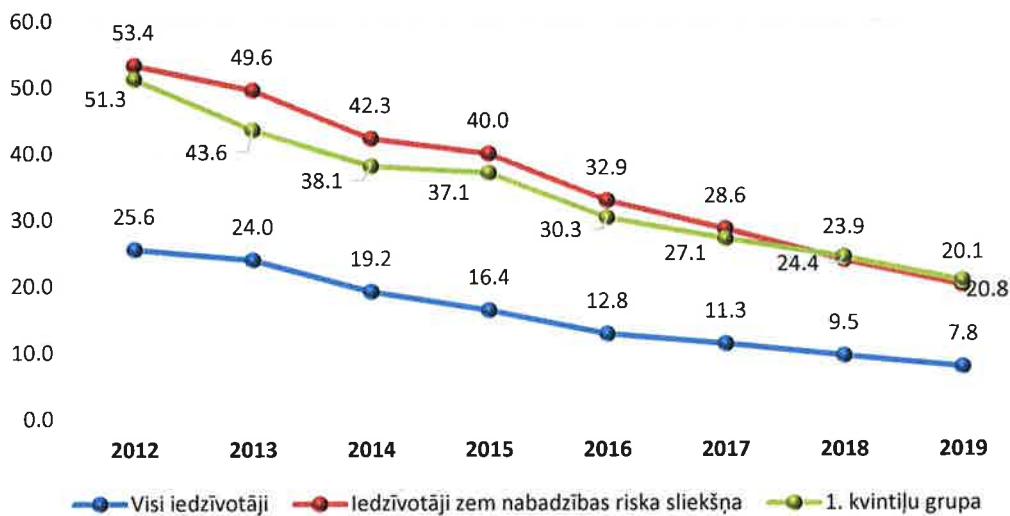

Avots: CSP datu tabula NIG050

Ekonomiskā situācija Latvijā pēdējos gados turpina strauji mainīties – līdz ar to arī iedzīvotāju dziļā materiālā nenodrošinātība saskaņā ar CSP datiem valstī mazinās, tai skaitā to iedzīvotāju vidū, kas ir zem nabadzības riska sliekšņa un 1. (zemākajā) ienākumu kvintile (sk. 3. attēlā).

⁴ CSP, Nabadzības risks un sociālā atstumtība Latvijā 2018. gadā. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/nabadziba/meklet-tema/399-nabadzibas-risks-un-sociala-atstumtiba-latvija> Skatīts:03.06.2020.

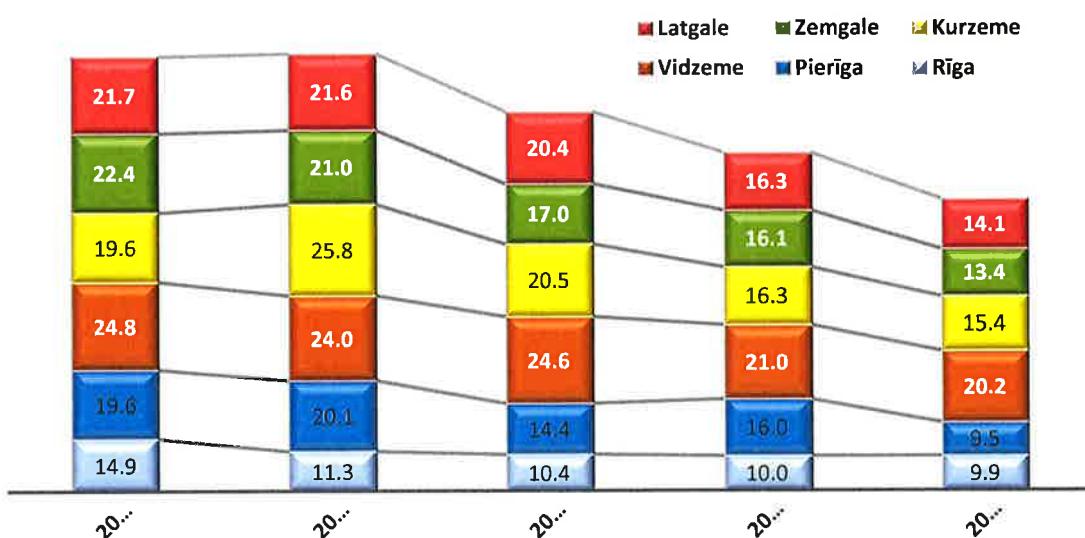
3. att. Iedzīvotāju dziļā materiālā nenodrošinātība Latvijā (%)

Avots: CSP datu tabula MNG14

Kaut arī kopumā mājsaimniecību materiālā nodrošinātība ir uzlabojusies, tomēr situācijas izmaiņu tendences reģionu griezumā ir atšķirīgas. Piemēram, salīdzinot 2019. gada datus ar 2015. gada datiem, redzams, ka Rīgā un Zemgalē vērojamas straujākas izmaiņas (materiālās nenodrošinātības samazinājums Rīgā par 52 %, Zemgalē par 40 %). Latgalē, un Pierīgā materiālās nenodrošinātības samazinājums vērojams 33 % – 35 % robežās. Zemākie rādītāja samazinājumi ir Vidzemē un Kurzemē, attiecīgi 19 % un 21 % (sk. 4. attēlu). Kopējais materiāli nenodrošināto mājsaimniecību īpatsvars valstī joprojām ir augsts (2019. gadā 12,5 % no visām mājsaimniecībām, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis katru otro dienu) un EAFVP atbalsts tām ir ļoti būtisks.

4. att. Mājsaimniecību īpatsvars reģionos, kuras naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu (%)

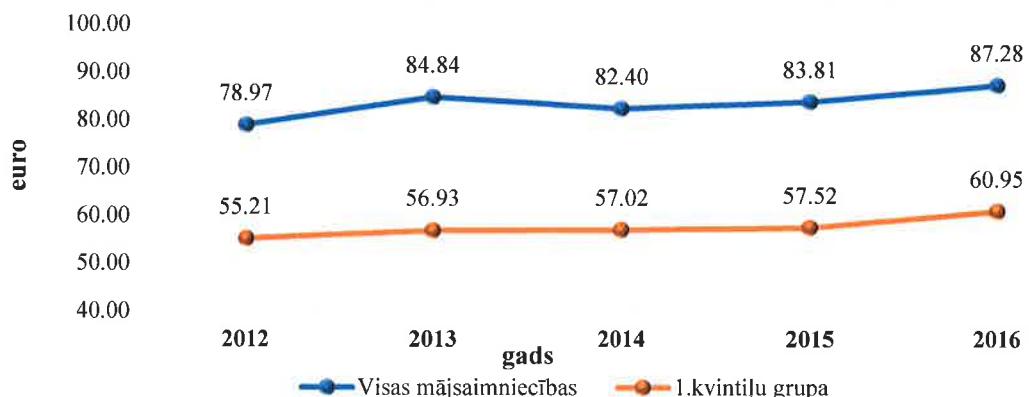

Avots: CSP datu tabula MNG010

Iepriekšminēto tendenci pamato arī izdevumu pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem kāpums gan sabiedrībā kopumā, gan arī jau minētajā 1. (zemākajā) ienākumu kvintilē

(sk. 5. attēlu)⁵. Situāciju raksturo no 2015. līdz 2016. gadam novērotais cenu kāpums, kurš pārtiku skar vairāk nekā vairumu citu patēriņa jomu. 2018. un 2019. gadā pieaugums turpinājies, tomēr jau pakāpeniskāk.

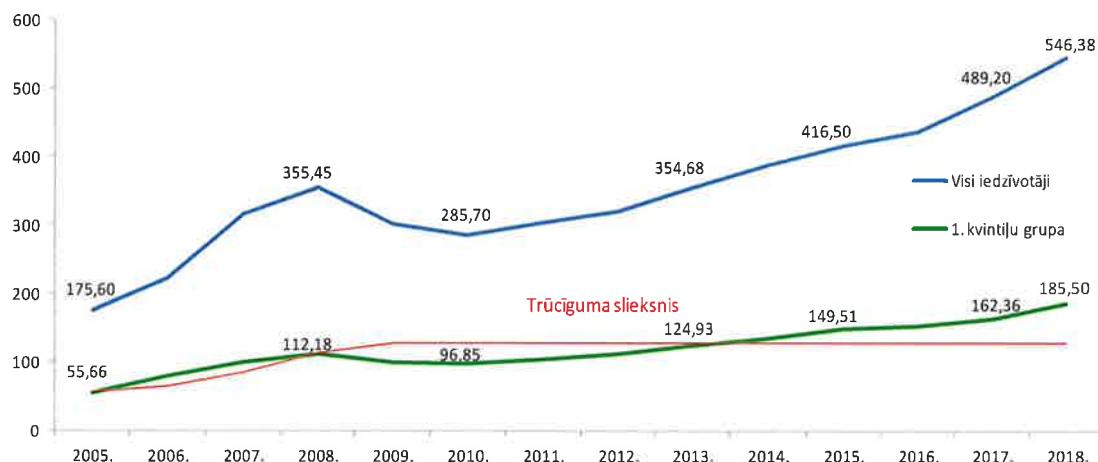
5. att. Izdevumi pārtikai un bezalkoholiskajiem dzērieniem uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī (euro)

Avots: CSP datu tabulas MBG02 un MBG14

Tajā pašā laikā valstī, nerēķinoties ar inflāciju (22 % kopš 2010. gada), joprojām ir spēkā trūcīguma slieksnis, kas noteikts 2010. gadā (sk. 6. attēlu), kā rezultātā trūcīgo personu īpatsvars gadu no gada turpina samazināties, kā tas novērojams 7. attēlā – piecu gadu laikā trūcīgas personas statusā mēnesī esošo personu skaits samazinājies gandrīz par divām trešdaļām.

6. att. Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli salīdzinājumā ar MK noteikto trūcīguma slieksni (euro)

Avots: CSP datu tabulas tabulas IIG080 un IIG090 un informācija par trūcīguma slieksni⁶

Saskaņā ar CSP datiem⁷ (IIG090) zemākās kvintiles vidējie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli 2018. gada beigās bija 185,50 euro (sk. 6. attēlu). Tādējādi, ja 2011. un 2012. gadā trūcīguma slieksnis bija virs zemākās ienākumu kvintiles vidējiem

⁵ Sniegti dati par situāciju līdz 2016. gadam. Pēc 2016. gada Centrālā statistikas pārvalde pārgāja uz Mājsaimniecības budžetu pētījuma atkārtošanu katus 3 gadus – dati par 2019. gadu būs pieejami tikai 2020. gada rudenī.

⁶ Informācija par trūcīgā statusa noteikšanu no: MK noteikumi Nr. 299 “Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”, 30.03.2010; MK noteikumi Nr. 97 “Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu”, 25.02.2003.

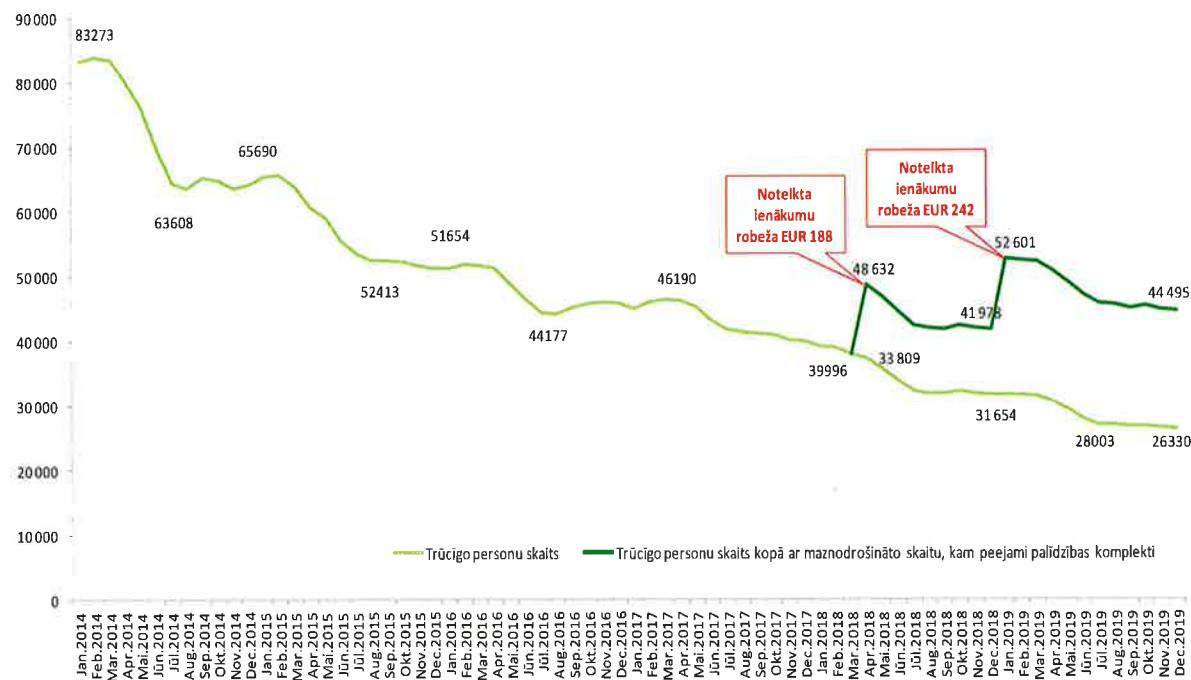
⁷CSP, Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi kvintīļu grupās (euro, mēnesī). Pieejams:

https://data1.csb.gov.lv/pxweb/lv/sociala/sociala_mb_ienakumi/IIG090.px/, skatīts:03.06.2020.

ienākumiem, tad 2014. gadā un turpmākajos jau ievērojami zem. Risinājums šai situācijai tika rasts, sākot no 2018. gada aprīļa iekļaujot EAFVP atbalsta saņēmēju lokā arī personas ar maznodrošināto statusu, ja to mēneša vidējie ienākumi nepārsniedza 188 euro. 7. attēlā atspoguļots, kādā mērā šī korekcija mainījusi to personu kopskaitu, kam palīdzība pieejama, kā arī tas, ka 2018. gada trīs ceturkšņu gaitā šādu personu skaits sarucis gandrīz par 7 tūkstošiem (tas 2018. gada beigās bija aptuveni tādā līmenī, kādā trūcīgo personu skaits bija 2017. gada jūlijā).

No 2019. gada janvāra ienākumu slieksnis, lai maznodrošinātie varētu kvalificēties EAFVP atbalstam, tika paaugstināts līdz 242 euro (sk. 7. attēlu). Gada laikā potenciālo saņēmēju loks gan atkal samazinājies aptuveni par 8 tūkstošiem cilvēku (kas ir aptuveni līdzīgs trūcīgo personu skaitam 2017. gada maijā).

7. att. Maznodrošināto personu un trūcīgo personu, kurām piešķirtas tiesības saņemt EAFVP atbalstu skaita dinamika Latvijā 2014.-2019. gadā

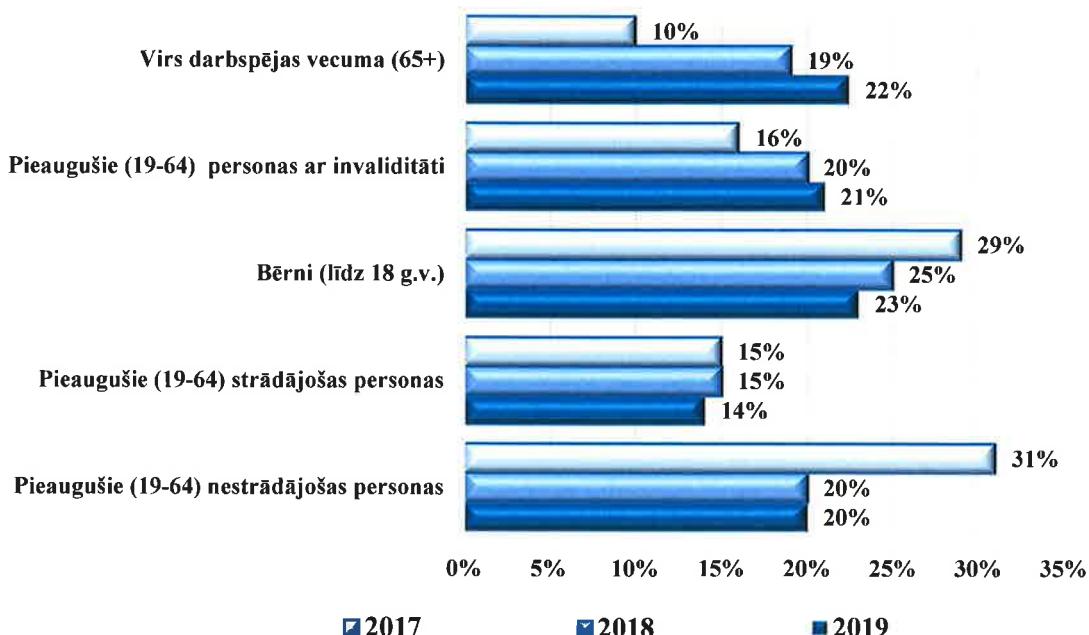

Avots: LM (SPOLIS) ikmēneša dati

Tomēr šis risinājums ir ar blakusefektiem, kuri saistās ar mērķgrupas izmaiņām. Ja vērojam, kā mainījusies palīdzības saņēmēju vecumstruktūra, salīdzinot 2017. gada datus ar 2019. gada datiem (sk. 8. attēlu), varam novērot bērnu (līdz 18 g.v.) īpatsvara samazinājumu un personu vecumā 65+ īpatsvara pieaugumu.

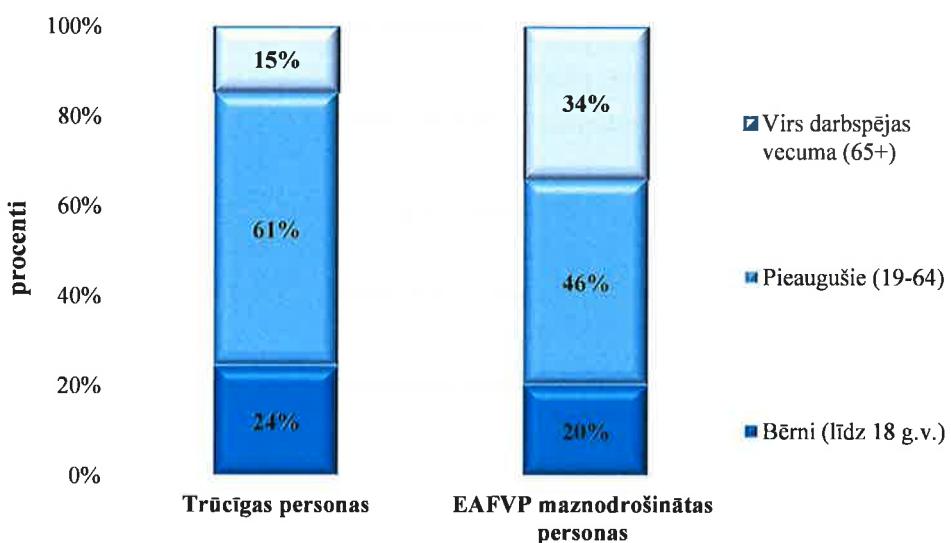
Iepriekšminētais pamatojams ar faktu, ka EAFVP maznodrošināto personu vecumstruktūra atšķiras no trūcīgo personu vecumstruktūras (sk. 9. attēlu) – tajā ir ievērojami vairāk virs darbspējas vecuma (65+) personu, jeb pensijas vecumā. Pensionāru ienākumi reti ir tik mazi, lai būtu zem 128,06 euro līmeņa, taču ievērojami biežāk ir zem pašvaldību noteiktā maznodrošinātas personas ienākumu līmeņa.

8. att. Trūcīgo personu un maznodrošināto personu, kurām piešķirtas tiesības saņemt EAFVP atbalstu, vecumstruktūras izmaiņas 2017.-2019. gadā (%)

Avots: LM (SPOLIS) dati

9. att. Trūcīgo personu un maznodrošināto personu, kurām piešķirtas tiesības saņemt EAFVP atbalstu, vecumstruktūra 2019. gadā (%)

Avots: LM (SPOLIS) dati

Secināms, ka, 2019. gadā salīdzinot, ar 2017. gadu bērnu skaits ir samazinājies par 6 procentpunktiem, bet dažādu pensiju saņēmēju skaits pieaudzis par 17 procentpunktiem pie stabila nodarbināto īpatsvara (14 – 15 %). Kopējā tendence rāda, ka palielinās to personu skaits, kurām ir ierobežotas iespējas vai kuras pašas vairs nevar mainīt savu situāciju un EAFVP atbalsts mērķa grupai joprojām ir aktuāls.

PO aptaujas rezultātu kopsavilkums

SIF Struktūrfondu uzraudzības nodaļa kā EAFVP SI no 2020. gada 17. februāra līdz 22. februārim veica PO aptauju par PO ikdienas darbībām saistībā ar atbalsta komplektu pieņemšanu un izdali, atskaišu iesniegšanu, sadarbību ar SIF, kā arī papildpasākumu nodrošināšanu.

Aptaujas anketu aizpildīšana notika elektroniski vietnē www.visidati.lv. Kopumā tika aizpildītas 185 anketas gan no Rīgas, citām Latvijas pilsētām un pagastiem. 76 % no anketām aizpildīja izdales vietu darbinieki un brīvprātīgie, 39 % - PO pārstāvji un 2 % – zupas virtuvju darbinieki un brīvprātīgie. Respondenti pateikušies visām iesaistītajām pusēm par sadarbību un atbalsta sniegšanu, norādot, ka tas ir noderīgs.

Būtiskākie rezultāti un secinājumi:

- sadarbība ar atbalsta komplektu piegādātājiem kopumā ir veiksmīga, tomēr ir konstatētas vēl atsevišķas problēmas un ir nepieciešami uzlabojumi, piemēram, savlaicīgi informēt par piegādes aptuveno laiku, veikt komplektu piegādi izdales vietas darbalaikā, novietot komplektus to uzglabāšanas telpā, neiesaistot darbiniekus/brīvprātīgos no izdales vietas;
- sadarbība ar pašvaldību sociālo dienestu darbiniekiem ir novērtēta kā laba, kā arī sniegti atsevišķi priekšlikumi, piemēram, izsniedzot izziņas, vairāk skaidrot par komplektu saņemšanas nosacījumiem, sadarboties ar komplektu dalītājiem, motivēt klientus piedalīties aktivitātēs, palīdzēt ar klientu transportēšanu uz papildpasākumiem;
- PO komplektus izsniedz, pamatojoties uz oriģināliem, vai uz pašvaldības sociālā dienesta apstiprinātām kopijām, tie netiek izsniegti pamatojoties uz kopētām izziņām;
- PO organizē atbalsta saņēmēju atstāto produktu savākšanu tikai tajās vietās, kurās ir šāda nepieciešamība. Lielākoties aptaujā atzīts, ka liela daļa atbalsta saņēmēju paņem pilnu komplektu;
- pamatā PO informē atbalsta saņēmējus par papildpasākumiem, izvietojot informāciju izdales vietās, informē mutiski pie komplektu izdales vai ar informatīvo lapiņu palīdzību, zvana klientiem, ievieto informāciju PO mājaslapā, kā arī informāciju nosūta pašvaldību sociālajiem dienestiem;
- PO noskaidro atbalsta saņēmēju vēlmes un vajadzības par papildpasākumiem, kad tie ierodas pēc atbalsta komplekta, papildpasākumu tēmas un veidu izvēlei vērtē klientu vecumgrupu un intereses, iepriekšējā gadā labāk apmeklētos pasākumus, pieejamos lektorus, speciālistus un brīvprātīgos;
- PO rūpējas par atbalsta saņēmēju motivēšanu iesaistīties papildpasākumos, piemēram, pasākumus organizē cilvēkiem visizdevīgākajā laikā un vietā, piedāvā iespēju saņemt individuālas konsultācijas, pasākumu ietvaros piedāvā kafiju, tēju un/vai uzkodas, piedāvā iespēju papildpasākumā veidoto un sagatavoto izmantot līdzņemšanai, piemēram, sagatavoto maltīti, izveidotos materiālus vai paraugus, piedāvā bērnu pieskatīšanas iespējas u.c.;

- PO papildpasākumu organizēšanai pārsvarā izmanto brīvprātīgo darbu, papildpasākumus nodrošinot bez maksas, izmanto EAFVP finansējumu un, nedaudz arī pašvaldību un nevalstisko organizāciju finansējumu;
- PO informāciju interneta mājaslapā www.atbalstapakas.lv novērtē kā noderīgu, saprotamu un uzskatāmi izvietotu, SI sagatavotā informācija apkārtrakstiem e-pastā ir saprotama un pietiekama prasību/nosacījumu ieviešanai.

PO, īstenojot papildpasākumus, savas kompetences ietvaros atsevišķos gadījumos informē cilvēkus par Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētajiem projektiem/pasākumiem, piemēram, par projektiem veselības veicināšanai un slimību profilakses pasākumu pieejamībai, ko īsteno Veselības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām, Nodarbinātības valsts aģentūras projektiem nodarbinātības veicināšanai un izglītībai kā atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem, jauniešu darba prasmju attīstība, par iespējām apgūt jaunas profesijas, par motivācijas paaugstināšanu un atbalsta pakalpojumu nodrošināšanu sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļautām personu grupām.

